

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Kiadó:
Az Országos Erdészeti-Egyesület.

Szerkesztő:
Bedő Albert.

Megjelenik minden hónapban.

Huszonkilencedik évfolyam. X. füzet.

1890. október hó.

Előfizetési díj egy évre 8 frt. Az Országos Erdészeti Egyesület azon alapító tagjai, kik legalább 150 frt alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is a 8 frt évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Oly alapító tagok, kik 150 frtnál kevesebbet alapítottak 3 frt kedvezményi árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapestben, Lipótváros, Alkotmány-utca, 10. szám. II. emelet.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltetnek.

A Szepesvármegye területén fekvő Tátra hegység erdeinek ismertetése.*)

Irta: Szabó Adolf m. kir. erdőtanácsos.

Mindenek előtt bátorkodom megjegyezni, hogy csupán azon erdők ismertetésével szándékozom foglalkozni, melyek a hegységet borítják. A Tátra alján elterülő, legnagyobb részben lapályos fekvésű erdők értekezésem keretén kívül esnek.

Az ily szűkebb értelemben vett tátrai erdők Jurgó-Javorina, Zsdjár, Szepes-Béla, Rókusz, Kézsmárk, Forberg, Hunfalu, Nagy-Lomnitz, Ó-Leszna, Uj-Leszna, Müllenbach,

*) Előadott az Országos erdészeti egyesület 1890. évi rendes közgyűlésén.

Nagy-Szalók, Zsákócz, Gerlachfalu, Batizfalu, Stolla- és Mengusfalu községek határaiban fekszenek.

Az erdők talajviszonyait föld- és talajtani szempontból nem írhatom le, mert ez, a mintegy 60 kilométer hosszú vonalon sokkal bővebb anyagot képez, sem hogy ide beilleszthető lenne. E tekintetben csupán azt legyen szabad kiemelnem, hogy a hegységnek dél felé hajló részén a gránit és gneisz, kelet felé hajló részén a mészkő és észak felé hajló részén a kárpáti homokkő képezi az erdőtalaj alapkőzetét.

Uralkodó és egyuttal a legveszélyesebb szél a nyugati, mely már többször jelentékeny károkat okozott a fenyvesekben. Gyakran fordulnak elő azonban déli és délnyugati szelek is, melyek rendszerint tartós esőt idéznek elő. Legritkább a keleti szél, ellenben az északi szelek majdnem oly gyakoriak, mint a nyugati szelek.

A források és patakok eléggé vizdusak.

Késői és korai fagyok majdnem minden évben fordulnak elő.

Az erdők állapotának részletes kitüntetése végett egy kimutatást szerkesztettem, mely az egyes erdőbirtokosok és községi határok megnevezése mellett, a következő adatokat foglalja magában: az erdősült, a nem erdősült, összes erdőterület, a véderdők kiterjedése, az előforduló fajok és korosztályok.

Az erdők összes kiterjedése 28·217 kat. hold

ebből véderdő 3.457 k. h.

feltétlen erdőtalaju erdő. 24.760 „ „

Erdősült terület	22.788 k. h.
nem erdősült terület	5.429 „ „

Kénytelen vagyok azonban bevallani, hogy az erdők összes kiterjedése, a törpefenyő által elfoglalt területek térfogatának pontos ismerete hiányában, csak megközelítőleg van kimutatva. Ugyanis az erdőtörvény értelmében véderdőknek tekintendő törpefenyő állabok kiterjedése, azért nem mutatható ki, mivel a földadókataszter közegei ezen területeket rendszerint a terméketlenek közé sorozták.

Az erdősült és nem erdősült területek közötti arány fölötté kedvezőtlen, a mi első sorban annak tulajdonítható, hogy az erdőjövedelem néhány évtized előtt, esekély kivétellel a legeltetésből eredő jövedelemre szorítkozott és midőn a kassa-oderbergi vasut a tátrai fenyvesek fatömegének értékesítését lehetővé tette, az erdőbirtokosok legnagyobb része rohamosan használta ki erdeit a nélkül, hogy a letarolt területek felújítására gondolt volna, sőt a vágásterületek folytonos legeltetése által a természetes uton való felújítást lehetetlenné tette, hódolván azon itt gyakran hangsúlyozott nézetnek „Holz und Unglück wächst überall.“ Más erdőbirtokosok eszélyesebbek óhajtván lenni, erdeiket száraló üzemben kezelték és az erősen gyéritett állabokat folytonosan legeltették, minek szomorú következménye az, hogy a 0.2—0.3 zárlatra gyéritett állabban ép egészséges utónövedék nem látható!

Az tagadhatlan, hogy a marhatenyésztés Szepes vármegyében igen fontos közgazdasági tényező, mert a mezőgazdaság aránylag igen nagy marhaállományt igényel, de másrészt az sem szenved kétséget, hogy a tátrai meredek fekvésű erdők legeltetése, ezen erdőknek nemcsak természetes uton való erdősülését, hanem egyuttal a talaj termő-

képességének fönntartását is lehetetlenné teszi, mert a legelő marha, a meredek lejtők csekély termőrétegét föllazítván, azt a legközelebbi nagyobb eső elmossa és a még néhány év előtt szép erdővel borított terület hasznavehetlen kopársággá válik. Sőt teljes megnyugvással állithatom, hogy itt a marha száján túl nőtt állatok legeltetése is káros, mert a luczfenyő gyökerei tudvalevőleg a talaj felső rétegében keresik a szükséges tápanyagot és ezen gyökerek a legelő marha tapodása által annyira szenvednek, hogy az állatok növekvésében visszamarad, a fa minősége hanyatlik és az értékes épület és műszerfát szolgáltatni hivatott fenyves a mutatkozó béلكorhadás miatt 80 éves korig alig tartható fönn.

De a legeltetés káros következményei, mint Müllenbach községnek Tátrafüred fölött fekvő erdejében tapasztaltam, másként is nyilvánulnak. Ezen erdőrészt is azok közé tartozik, melyek minden rendszert nélkülöző száraló üzemből kezeltetvén, folytonosan legeltettek; a kevésbé meredek, mintegy 5—10° hajlással bíró területen majdnem tisztásoknak mondható hézagokkal találkozunk, mert a legelő marha az utónövedéket tönkre tette, ellenben a közvetlen szomszédságban fekvő köves, meredek területeken, melyeket a marha nem járt, teljes zárlatu fiatalosak állanak. A legeltetés ily körülmények között, nemesak erdőgazdasági, hanem egyuttal közigazdasági szempontból is káros, minélfogva az az ily erdőkben feltétlenül betiltandó és hogy a marhatenyésztés ne tétessék lehetetlenné, az erdőnek kevésbé köves és kevésbé meredek részei legelőterületekké úgy hasítandók ki, hogy a legelő és erdő teljesen el legyen különítve, mert máskülönben a pásztor ellenőrzése, ha nem is éppen lehetetlen, de minden kétséget kizárólag, igen nehéz. Önként értetődik, hogy ily legelőterületeken a talaj termőképességének biztosításához szükséges faállomány fönntartandó.

Szepes vármegye közigazgatási erdészeti bizottsága a kir. erdőfelügyelőségnek e czélból tett indítványait magáévá tette és ez idő szerint a tátrai meredek lejtők legeltetése általában tilos. E tilalom azonban nem terjesztetett ki herczeg Hohenlohe, Máriássy Ferencz és más oly magánbirtokosok tulajdonát képező erdőkre, kik saját jól felfogott érdekekben nemcsak az ilyen, hanem a birtokelődjek által évtizedeken át legelőknek használt területeket is a legeltetéstől elvonván, következetesen erdősítik.

Az tagadhatlan, hogy ezen intézkedés kedvező nyomai már is észlelhetők és ha helyenként még most is a régi állapottal találkozunk, az nagy részben a végrehajtás gyarlóságának tulajdonítható.

Az erdősült és nem erdősült területek közötti arány, mihelyest a fönnebb említett intézkedés, t. i. a kérdéses területek szigoru tilalmazása, megfelelően leend végrehajtva, évről-évre és hova tovább annál nagyobb mérvben fog javulni.

Ezen állításom igazolásául a számos példa közül csupán egyet hozok fel. Az Ó-Tátrafüredről Alsó-Tátrafüredre vezető ut mentében van egy tisztás, mely évtizedeken keresztül legelőnek használtatott; számba vehető utónövedék nem mutatkozott és így természetes uton való erdősülésre nem volt kilátás; tilalmazása és erdősítése 1885. év folyamán elrendeltetvén, az erdősítési munkálatok 1886. évben a képzelhető leggyarlóbb módon eszközöltettek, és ma az egész területen, még a mostanában fuvarozásra használt uton is ép, egészséges utónövedék mutatkozik oly mennyiségben, hogy az erdősülés biztosítottnak tekinthető, mely körülmény egyedül a tilalmazásnak tulajdonítható.

Itt a dolog természetéből kifolyólag azon kérdések merülnek fel, hogy mi akadályozta eddig a legeltetés tilal-

mazására vonatkozó intézkedéseknek megfelelő végrehajtását? és hogy a kir. erdőfelügyelőség elég erélyt fejtett-e ki, ezen intézkedések végrehajtása érdekében?

Az első kérdésre csak azt válaszolhatom, hogy a hiba az erdőkezelési és erdőőrzési személyzetben keresendő, mert az erdőtulajdonosoknál rendkívüli ellenszegülést nem, sőt azt tapasztaltam, hogy tapintatos eljárás, megfelelő felvilágosítás mellett, a jóakarát náluk nem hiányzik. A község előljárósága utasítja a pásztor, hogy a tilalmazott erdőterületeket ne legeltesse, hanem az „alkalom tolvajt szül“ és midőn a pásztor látja, hogy a reá bízott csordát háborítlanul legeltetheti a tilosban, nem gondol többé az előljáróságtól nyert utasítással. Erre nézve is idézhetek egy példát. F. év július elején Nagy-Szalok község erdejét felügyeleti szempontból bejárni szándékozván, a község megbizottjaihoz, közvetlenül az indulás előtt, azon kérdést intéztem: nem találunk-e marhát a tilalmazandó erdőrészekben, mire Nagy-Szalok megbizottjai egész nyugodtan nemmel feleltek, és a község marhaesordáját mégis a tilalmasban találtuk. Kétséget nem szenved pedig, hogy ha az egy nappal előbb értesített községi előljáróság tudtával és beleegyezésével történik a legeltetés, a pásztor idejekorán utasítottat volna, hogy az erdőszemle napján ne legyen ott található. Itt figyelembe veendő még azon körülmény is, hogy Nagy-Szalok község megfelelő kiterjedésű legelővel rendelkezik. Ezen eset azt bizonyítja, hogy az erdőkezelési és erdőőrzési személyzet részéről szükséges ellenőrzés hiányos.

A másik kérdésre válaszolni nem érezhetem magam illetékesnek, csupán a „Kárpát Egyesület“ tátrai osztályára hivatkozom, mert ennek tudomása van a kir. erdőfelügyelőség itteni működéséről, és hivatkozhatom Szepes vármegye közigazgatási erdészeti bizottságára, mert a kir. erdőfelügye-

lőség részéről megindított eljárások tárgyalásai legjobban igazolják a kir. erdőfelügyelőség ez iránybani tevékenységét.

Legnagyobb nehézséggel járt az erdőtörvény életbeléptetése előtt kihasznált oly erdőterületek tilalmazásának és erdősítésének elrendelése, melyeket egyes, ugynevezett erdő-társulatok legelőhasználat czéljából vásároltak.

Azon reményben, hogy az erdősült és nem erdősült erdőterületek között mutatkozó arány kedvezőlensége miatt netalán felmerült aggályokat sikerült legalább némileg eloszlatnom, áttérek a tátrai erdőkben előforduló fanemek ismertetésére.

Uralkodó fanemek: a luczfenyő, jegenyefenyő, a vörös fenyő és az erdei fenyő, melyeken kívül a havasi fenyő, továbbá a bükk, juhar, éger, nyír szórványosan fordulnak elő.

Az elől érintett kimutatás szerint:

a luczfenyő . . .	20.752	kat. holddal	91 ⁰ / ₀ -át
a jegenyefenyő . .	650	" "	3 ⁰ / ₀ -át
a vörös fenyő . . .	461	" "	2 ⁰ / ₀ -át
az erdei fenyő . . .	925	" "	4 ⁰ / ₀ -át

foglalja el az erdősült területnek.

Távol legyen tőlem a Tátrában előforduló egyes fanemeket vagy azok tulajdonságait leírni, mert az jelen alkalmából nemcsak fölösleges munka lenne, hanem igénytelen ismertetésem keretébe nem is tartozik. Mindazonáltal engedje meg a t. közgyűlés, hogy a havasi fenyőről és a Tátrában oly fontos szereppel bíró törpe fenyőről, Kummer Károly szaktárs adatai nyomán, elmondhassak egyet-mást.

A havasi fenyő itt, a fatenyészet felső határán, már a törpe fenyő tulajdonképeni termőhelyén fordul elő. Egyes példányaival találkozunk ugyan a mintegy 1400 méter

tengerszintfölötti magasságban létező luczfenyőállatokban; minthogy azonban a fényigényes fajok közé tartozik, itt nem diszlik úgy mint ott, a hol a luczfenyőt elhagyva, 1500—1550 m. tengerszint fölötti magasságban, tiszta törpefenyő állatokban, ennek tulajdonképeni termőhelyére jut és helyenként gyér zárlatu állatot képez. Különben a havasifenyő nem annyira a magas hegység, mint inkább az észak fájának tekinthető, mert Oroszország északi részein úgy Európában mint Ázsiában, a lapályon nagy kiterjedésű állatokat képez, holott a déli részeken csupán a havason és ott is nem nagy kiterjedésben fordul elő.

A szabad állásban nőtt havasi fenyőnek alakja szép, koronája szabályos és a törzsön mélyen lenyulik. Tülevelei vékonyak és a korona sűrűségét azok hosszúsága idézi elő.

A Tátrában 150—200 éves kor mellett 16—20 méter magasságot ér el; ilyenkor átmérője mellmagasságban 50—70 cm. Fája sűrű, lágy és hosszú ideig tartó sajátos illattal bír. A legfiatalabb ágai vöröses színt mutatnak; virágzik június hóban, de a tobozok csak a következő év őszen érnek el teljes kifejelettségüket; a toboz nagy, szélesen pikkelyezett, kékes színű, henger alakú, feltűnő nagy magját 3 szögletű kemény héj veszi körül, olajos gyantás ize daczára meg lehet enni.

A havasifenyő-fából különböző faragványokat készítenek, sőt az ág nélküli törzsrészek hangszerek készítéséhez is alkalmazhatók. Szepes vármegyében többre becsülik az ágas törzset, mely különböző butorok készítéséhez nagyon keresett deszkát szolgáltat. Az ágrészek sohasem hullanak ki a deszkából, mert a törzs fájával szorosan össze vannak növe, vastagságuk aránylag nagy, alakzatuk különféle és azon sajátossággal bírnak, hogy idővel sötét-barna, majdnem fekete színt öltenek.

Mivel a fának tartósan megmaradó illata van, sokan azt állítják, hogy a havasi fenyőből készült szekrényekben tartott ruhaneműek, bundák a rovaroktól, a mindnyájunk által ismert molytól mentve vannak.

A Tátrában ezen érdekes fanem — a mi igen sajnós — hova tovább annál ritkább lesz, sőt látszólag a végnyészetnek néz elébe. Ennek többféle okai vannak. Mindenek előtt lassu növekvése, a fájából készült szelvényáruk kereslete, továbbá azon körülmény, hogy az aránylag sulyos mag nem száll tovább, hanem feltéve, hogy megérik, függélyesen esik a mohára vagy az áfonyabokrozatra és alakja miatt meredek helyen sem gurulhat tovább. Ha tenyésztése egyedül önvetényülésre szoritkoznék, itt már alig lenne látható, mert a mag sulya miatt fölfelé nem terjedhet és folytonosan lejjebb és lejjebb jutna, míg végre a luczfenyő-állabokban elnyomatnék. De ezen baj ellen legsikeresebben küzd a havasi fenyő magját nagy előszeretettel fogyasztó magtörő holló. Ezen madár rendszerint az egész tobozt szakítja le a fáról és oly helyre viszi, hol erős csőrével kényelmesen elbánhat vele. De a leszakított toboz gyakran oly sulylyal bir, hogy a repülő madár kénytelen azt csőréből elbocsátani és ha a toboz ilyenkor törpefenyő, áfonya vagy kövek közé esik és a holló többé föl nem találja, vagy ha már jól lakva, még néhány tobozt alkalmas helyen máskorra hagyni kíván és azután a helyről megfeledkezik: a havasi fenyő magja oly helyre kerül, a hova az máskülönbösen sohasem juthatott volna. Magtermő évben ezen madár nagy számban jelenik meg és a havasi fenyő magját oly mérvben fogyasztja, hogy a fán érett toboz alig marad.

Mínthogy a havasifenyő száma itt évről-évre apad, az erdőbirtokosoknak és a kezelő erdészeknek ezen fanem fönntartására különös gondot kell fordítani. Az elvetendő

mag, a kellően elkészített mélyedésekben úgy helyezendő el, hogy az egy-egy fészekbe teendő 5—6 szem legfeljebb 2 cm laza földdel legyen betakarva. A havasi fenyőmag rendszerint csak az elvetés után következő tavasszal csirázik, minél fogva az elvetés a nyári hónapok bármelyikében eszközölhető.

A törpe fenyő.

Ha a tátrai hegységek fatenyészeti viszonyait szemlélve, a havasok felé tartunk, elérjük azon pontot, hol a luczfenyő és vörös fenyő növéseben feltűnően visszamarad, hol a zuzmók szürke, zöld vagy sötétbarna színű, hosszú matring alakban a vörösfenyő ágairól lecsüngenek, vagy pedig a luczfenyő törzseit, főként felső részeikben úgy behálózzák, mintha azokat a zord éghajlat kiméletlensége ellen védeni akarnák; hol magasra nőtt áfonyabokrok és korhadásnak indult széldöntvények csontkeménységű ágai megnehezítik utunkat. Ezen a ponton, melynek tengerszín fölötti magassága 1200—1300 m, mutatkoznak a törpefenyő egyes, elég szép példányai. Minél magasabbra emelkedünk, annál rosszabb a luczfenyő-állabok zárlata és annál sűrűbben találkozunk a törpe fenyővel, míg végre oda érünk, hol a törpe fenyő egyedül uralva a helyzetet, meredek lejtőket, nagy kiterjedésű területeket borít; minél magasabbra jutunk, a törpefenyő kuszó ágai annál rövidebbek, végre silány bokorrá fajul és mintegy 2000 m tengerszín fölötti magasságban, végkép elmarad.

A nagyobb kiterjedésű törpefenyő-állab majdnem áthatolhatatlan, főként hógörgetegen; a vad is csak vigályosabb helyeket, ösvényeket keres, csupán a róka, a görény, a hölgymenyét és az egér keres menedéket vagy lakik a törpefenyő sűrűségeiben.

A hegyek ingoványain, tulajdonképeni tenyészeti határáról már 950 *m* tengerszin fölötti magasságban is előfordul.

Valóságos törzset nem képezve, már fiatal korában több egyenlő vastagságu ágat hajt, mely ágak eleinte fekvő állapotban kinyulva, fölfelé csak végeikkel törekszenek. Minél magasabb a termőhely, annál laposabban nyulnak ki az ágak, melyek a földön vagy kőgörgötegen fekvve, moha vagy áfonya által vannak körülvéve.

A törpe fenyő átlagos magassága tulajdonképeni termőhelyén alig tesz 3 métert, holott az egyes ágak hossza 5 métert is meghalad; növekvése nagyon lassu, fája sűrű és akár nyers, akár száraz állapotban nem könnyen törik. A lehullott tűk helyein jelentékeny sebek maradnak, mi által a vékony ágacsok sajátságos alakzatot nyernek. Ha 15—16 *cm* vastagságu ágat levágunk, 120—130 évgyűrűt számlálhatunk. Virágozik július, augusztus hónapokban; nagy mennyiségben előforduló tobozai sokkal kisebbek, mint az erdei fenyőé és csak a következő évben érnek meg.

Midőn tavasszal a hóolvadás alkalmával vagy pedig nyáron felhőszakadás következtében magas hegyeink szikláiról jelentékeny kőtömegek válnak le és a havasok kopár, meredek lejtőin akadályba nem ütköztvén, dörögve, zúzva a mélység felé gurulnak, fenyveseinkben oly károkat okoznának, melyeket a tenyészet évtizedeken keresztül vagy talán sohasem lenne képes kiegyenliteni; a terméketlen kőgörgöttegek évről-évre terjednének lefelé, az erdők térfogata pedig éppen oly arányban kisebbednék. De az erejében kiapadhatlan természet ott is tud segíteni, a hol az emberi ész megáll és a tudomány körében használt erők által föl nem tartóztatható sziklatömbök gurulását megfékezi, rombolását megakadályoztatja, a jelentéktelen törpe fenyő, majdnem tör-

hetlen ágainak milliárdjaival, mi által nemcsak az erdőket, hanem a mélyebben fekvő és más mivelési ágban kezelt területeket is a végpusztulástól megmenti. Ezen körülmény elég fontos indok arra, hogy az erdőbirtokos és az erdész a jelentéktelennek látszó törpe fenyő nagy feladatát ismerve és méltányolva, azt mint a jelzett veszély ellen egyedüli védbástyát oltalmazza és ne engedje meg, hogy teljes zárlatu állabjai a pillanatnyi csekély haszon, a tudatlanság, hanyagság vagy rosszakarat folytán, vágás vagy tűz által erőszakosan megritkíttassanak és így ellenállási képességüktől megfosztassanak. A törpe fenyő oltalmazása pedig annyi-
val is inkább szükséges, mert terjeszkedési képessége nagyon korlátolt, a mi egyrészt lassu növekvésének és másrészt annak tulajdonítandó, hogy magja nem száll messze.

Ott, a hol elődeink, vagy véletlen tüzesetek a zárlatot megbontották, fölötte kívánatos lenne a hézagokat vetés útján beerdősíteni. Az e célra szükséges magot nem nehéz megszerezni és a vetés sem jár nehézséggel. Ha az illető terület befüvesedett, a közönséges fészekvetés alkalmazandó, ha pedig kőgörgeteggel van borítva, sűrű teljvetés vezethet sikerre, mert feltehető, hogy egyes magszemek a kövek közötti üregekbe jutva, üde mohára vagy termékeny földre akadnak és kiesiráznak.

Üzem mód és forda.

A tátrai erdők rendszerint szálerdő üzemben kezel-
tetnek, mely üzem módnál, tekintve az éghajlat zordságát, a termőhely minőségét, a növekvési viszonyokat és a fának értékesítését, általában 100 éves forda felelne meg. Mint-hogy azonban az erdők állapota, elődjeink hiányos erdő-
kezelése és különösen a tulságos legeltetés folytán nem jó, és a törzsek legnagyobb részén már 70—80 éves kor

mellett a bélkorhadás nyomai észlelhetők, többnyire 80 éves forda alkalmaztatik.

A véderdők, valamint a fürdők körül álló erdők, rendszeres szálaló üzembn kezelendők és ezen üzemmód mellett a forda legalább 100 évre terjesztendő ki.

Azon indokok, melyek a véderdőknél a rendszeres szálaló üzemet teszik szükségessé, annyira általánosak és ismeretesek, hogy azok előadását fölöslegesnek tartom.

A fürdők körül álló erdőknek szálaló üzembn leendő kezelését következőkben van szerencsém indokolni.

A tátrai erdőknél általában, de különösen Uj-Leszna, Müllenbach és Nagy-Szalok községek tulajdonát képező azon erdők kezelésénél, melyek a fürdők körül állanak, nemesak az erdőgazdasági, hanem első sorban a közegészségi és közgazdasági érdekek veendő figyelembe.

Ha a fürdők közelében álló erdők szálaló üzembn kezeltetvén, a rendszeres üzemterv vagy ideiglenes gazdasági terv értelmében letaroltatnának, az európai hírek örvendő három Tátrafüred jó hírnevét csakhamar elveszitené, a fürdővendégek, a nyári üdülést kereső kül- és belföldi látogatók száma évről-évre oly mérvben esökkenne, hogy a fürdők fönntartása legalább is kétségessé válnék, mert az erdő a három Tátrafüred vidékének szépségére, a levegő tisztaságára és üdítő hatására nézve oly fontos tényező, mely nélkül a nagy közönség sem a vidék szépségében gyönyörködni, sem pedig a levegő tisztaságában üdülni nem volna képes.

Hogy a három Tátrafüred érdekében az erdőkezelésnél tett megszorítások folytán, az erdőtulajdonosok valóban szenvednek-e kárt vagy nem, ugy ítélhetjük meg, ha a fönnebb említett megszorításból származó hátrányokat, a fürdők fönntállításából származó előnyökkel összehasonlitjuk.

A kérdéses erdők átlagos termőhelyi jósága, az erdészeti

segédtablákban közölt termési tábláknak legfeljebb VI. termőhelyével mondható egyenlőnek, és az állabok zárlata átlagban legfeljebb 0.5; a kat. holdankénti átlagos évi növedék $3 \cdot 15 \times 0 \cdot 5 = 1 \cdot 57$ tkm. tekintettel arra, hogy a fatömeg tulnyomó része csak tűzifa választékban használható, tömör-köbméterenkénti értéke 1 frtnál magasabb tőárral nem számítható; ebből következik, hogy ezen erdők a három Tátrafüred fönnállása nélkül, hold s évenként legfeljebb 1 frt 57 krt jövedelmeznének; mellékhaszonvétel azért nem jöhet számításba, mivel ily talajon álló erdők legeltetése, az erdőtörvény értelmében nem engedhető meg. A fürdők érdekében száraló üzemmód alkalmazásával kezelendő erdők kiterjedése legfeljebb 600 kat. hold, mert az erdőtörvény értelmében így kezelendő véderdők ide nem számíthatók. A fahasználat tehát legfeljebb 600 kat. holdon van megszorítva és feltéve — a mi nem áll — hogy a kérdéses fahasználat az erdőtulajdonosoktól egészben elvonatnék, az erdőtulajdonosok évi vesztesége $600 \times 1 \text{ frt } 57 \text{ kr.} = 942$ frt lenne. Az erdőtulajdonosok ezen feltételezett maximalis veszteséggel szemben, a fürdőtulajdonosoktól következő évi haszonbéreket élvezik:

Nagy-Szalok	1100 frt
Müllenbach	1050 „
Uj-Leszna	975 „
összesen	<u>3125 frt</u>

Tehát a fahasználat teljes megszüntetése mellett is évenként $3125 - 942 = 2183$ frt közvetlen jövedelmi többlet mutatkozik. A faárak emelkedhetnek ugyan, de korántsem oly mértékben, hogy az egész fahasználat elvonásából származó veszteség, a fennebb kimutatott évi haszonbért meghaladhatná; az évi fatermés emelkedése és a famínóság javulása az átmeneti forda tartama alatt nem várható.

A fönnebbi számitás minden kétséget kizárólag bizonyítja, hogy az erdőtulajdonosok, a fahasználat megszorításából származó veszteséggel szemben, oly közvetlen jövedelmet nyernek, mely veszteségüket nemcsak fedezi, hanem tetelesen felülmulja.

De ezen közvetlen jövedelemtöbblet elenyésző csekélység azon előnyökhöz képest, melyek az erdőtulajdonosokra, keresetük fokozása és természetményeik értékének emelkedése által háramlanak. Erre nézve elégségesnek tartom a bérkocsik és vezetők keresetét, valamint a fürdőkben értékesített élelmi czikkeket megemliteni.

K o r o s z t á l y o k.

A tátrai fürdők ismertetéseül még van szerencsém kiemelni, hogy a 22788 kat. holdnyi erdősült terület állabjaiból

81—100	és több éves	3301	kat.	hold
61—80	éves	5583	"	"
41—60	"	5994	"	"
21—40	"	4668	"	"
1—20	"	3242	"	"

* * *

Végül legyen szabad a tátrai erdőgazdaság ismertetésén kívül a következőket előadni.

Minél nagyobb a fürdők és nyaralók lakóinak száma, minél nagyobb a forgalom, annál több keresetük van a környék lakosainak, annál biztosabb az itteni természetmények kedvező értékesítése. A környék lakosságának érdeke tehát azt kívánja, hogy a fennálló fürdők fejlődjenek és hogy a tátrai erdőkben minél több nyaraló létesülvén, a látogatók száma, a forgalom emelkedjék.

A három Tátrafüred hanyatlása valóságos csapás lenne a környék lakosságára.

Itt az ideje, hogy az erdőtulajdonosok nyissák ki szemüket és nézzenek a harmadik falu határán túl is.

Valóban megfoghatatlan vakság uralkodik azon erdőbirtokos községekben, melyek a nyaralók építését erdeikben nemesak nem mozdítják elő, hanem ellenkezőleg, a telkek árának indokolatlan felcsigázása által, majdnem lehetetlenné teszik. Az erdővel bíró községeknek, saját érdekekben legalább azzal kellene a nyaralók építését előmozdítani, hogy a szükséges területeket olcsó vagy méltányos áron engedjék át nyaralók építésére, és ha őseiktől öröklött elveik az ajándékozás fogalmával össze nem egyeztethetők, az erdőjövedelemnek megfelelő talajtőke értékénél nagyobbat ne követeljenek. Az erdő jelenlegi állapotában legfeljebb egy forintot jövedelmez évente kat. holdanként és ezen tiszta jövedelem az erdő szabályos állapota mellett sem emelkedhetik 2 frtnál magasabbra. A talaj tőkeértéke tehát — a fatömeg tőkeértékének számításán kívül hagyása mellett — kat. holdanként legfeljebb 40 frtra tehető, és tudok eseteket, midőn a községek ennek több mint 40-szeresét követelték.

Nemesak Szepes vármegyében, hanem hazánk minden erdős vidékén új és új vizgyógyintézetek létesülnek, számos nyaralók emelkednek, sőt a földművelésügyi m. kir. minister Ó Excellentiája is hajlandó a nagy kiterjedésű államerdőkben nyaralóknak alkalmas helyeket átengedni. Hovatovább annál nagyobb a verseny és annál fokozottabb a nagy közönség igénye.

A három Tátrafüred, a magas Tátra aljában, könnyen kiállja a versenyt, de csak addig, a míg a környéken fenyesek diszlenek, a míg képes lesz a nagy közönség igénye.

nyeit minden tekintetben kielégíteni. Ezen igények egyik kimagasló pontja a közlekedés, a kirándulások megkönnyítése, az utak kérdésének sikeres megoldása. Mily szerencse, hogy ezen annyira fontos és nehéz kérdést az országos magyar Kárpátgyesület vette kezébe. Azt kellene feltételezni, hogy a Kárpátgyesületet önzetlen működésében az érdekelt erdőbirtokos községek támogatják. Vannak egyes községek, melyek legalább akadályokat nem gördítenek ezen működés elé, de nagy része az utakhoz szükségelt területek átengedése fejében a talaj tőkeértékét sokszorosán felülmuló összegeket követel, sőt kuriosum gyanánt megemlítem, hogy az ujlesznaiak Alsó-Tátrafüred igazgatójától még azért is követeltek pénzt, mivel a fürdő közelében fekvő erdőnek állabhézagait luczfenyő-csemetékkel beültette.

A mély tisztelettel előadottakból kitűnik, hogy az erdők fönttartása a három Tátrafüred fejlődése, új nyaralók építése, a közlekedés könnyítése és mindazon tényezők, melyek az itteni forgalmat emelni képesek, szoros kapcsolatban állanak a környék lakosságának érdekeivel és közgazdasági szempontból, igénytelen nézetem szerint, mindez egyuttal oly országos közérdek, mely elég fontos arra, hogy az utak és nyaralók építéséhez szükséges területek kérdése törvényhozás útján rendeztessék.

A fenyő béltörny (*Blastophagus piniperda*) károsításairól.

Irta: Dercsényi Kálmán m. kir. erdész.

Ez a rovarfaj nem tartozik ugyan az erdő legveszedelmesebb ellenségei közé, de mégis figyelmet érdemel; az állabokat és fákat, melyeket megtámad nem teszi tönkre

teljesen, de a növedékben igen jelentékeny veszteséget, a gazdaságban pedig káros zavarokat idéz elő. Ezért, úgy hiszem, nem végzek felesleges munkát, ha e lapok hasábjain röviden leírom azon károkat, melyeket e rovar Vasvármegye muraszombati járásának Mátyásdomb nevű községében és környékén 1888—89-ben okozott s ha egyszerűs mind megismertetem azon intézkedéseket, melyek ellenében alkalmaztattak.

A Mátyásdomb község határában levő erdők előhegy-ségi jelleggel bíró vidéken terülnek el, 300—420 *m* magasságban a tenger színe felett. A vidék éghajlata enyhének mondható, mert a szőlő és szelid gesztenye jól megterem. E község határában 600 hold uradalmi, 33.48 hold evang. gyülekezeti és mintegy 250 hold felosztott közbirtokossági erdő van. Valamennyi sovány-kavicsos-homokos-agyag talajon áll, mely a régi időktől kezdve rendszeresen üzött alomszedés és legeltetés folytán felette elsoványodott. Az erdőterület 85°/_o-án erdei fenyő, 15°/_o-án részben csoportosan, leginkább azonban szórványosan bükk, gyertyán, lucfenyő, nyír és nyárfa található.

Mátyásdomb körül, Ottóháza (Ottocz), Örfalu (Dankocz), Kölesvölgye és Gesztenyés (Kustanocz) községek erdeiben szintén fellépett e rovar, de csak szórványosan és jelentéktelen, apró csoportokban. Fekvésre, talajra, éghajlatra és fanemre ezek az erdők is majdnem tökéletesen megegyeznek a mátyásdombiakkal.

A rovar főfészke azonban a mátyásdombi uradalmi erdőben volt, a Mátyás-Gaj nevű erdőrészt délkeletre hajló oldalán, a vágásszéleken és az innen déli irányban fekvő dombtető 30—40 éves erdei fenyveseiben. A károsítás ezen főhelye mintegy 55—60 kat. hold kiterjedésű volt.

Az előbb említett községek közbirtokosai az 1860—65

években keresztülvitt tagosítás után erdeiket hatósági engedéllyel mind felosztották s ezen idő óta minden birtokos ugy használta erdőterületét, a hogy neki tetszett. — Tényleg az év minden szakában lehet frissen vágott fenyőfákat találni; ezen erdőkben a fatömeg legnagyobb része azonban tavasszal kerül fejsze alá, és a nyár folyamán, sokszor ősz felé szállítatik ki az erdőből. E mellett az alomszedés és a legeltetés is a lehető legkiterjedtebb mértékben gyakoroltatott mindenütt. Ezek a körülmények a fenyő béltörny elterjedését nagyban előmozdithatták, a mennyiben a fiasításhoz szükséges anyagot mindig elegendő mennyiségben és legjobb minőségben feltalálhatta s ivadéka is minden háborgatás nélkül kifejlődhetett.

Mindennek daczára a közbirtokossági erdőkben még sem szaporodott el nagy mennyiségben, még pedig nézetem szerint azért nem, mert a levágott fatömegek itt igen szét voltak szórva, a mennyiben 4—6, legfeljebb $8m^3$ tűzfánál vagy 2—4 darab lehéjazatlan erdei fenyőtörzsnél egy helyen soha sem volt több felrakásolva. A szétszórt fekvés miatt ugyanis a levágott fa egy jó részét ezekben az erdőkben csak igen kevés szú szállotta meg, mert a sűrűségben elrejtett egyes rakásokat és törzseket, miként a pusztítás ideje alatt többször meggyőződtem, a rovarok egy része nem találta fel.

A könnyebben feltalálható nagyobb rakásokat ellenben nagy számban szállották meg, s így aránylag kis területre összeszorulva ellenségeik által nagy mennyiségben voltak elpusztíthatók.

Az elszaporodás főoka az volt, hogy a mátyásdombi uradalom 1880-ban főleg erdei fenyőből álló középkorú erdejét vágatni kezdte, 1889-ig mintegy 350—400 kat. holdat taroltatott le belőle, még pedig pedig február és márczius

hónapokban, úgy, hogy a kiszállítást, — miután fuvarosokat tavasszal csak magasabb szállítási bérek mellett lehetett volna kapni, — nyáron és ősszel végezték. Hogy ez a munkabeosztás mily előnyös volt a béltörny elterjedésére nézve, könnyen elképzelhető, ha meggondoljuk, hogy a mint korra tavasszal, téli szállásáról elébujt, mindjárt terített asztalra akadt a felrakásolt tüzi fában és a friss tuskókon, melyekben a fiasítás processusa egészen zavartalanul lefolyhatott.

Az uradalom birtokosainak már az 1888-ik év őszén tudomásukra jutott a rovar elszaporodása, azonban ekkor sem fordultak szakértő erdőtiszthez tanácsért, hanem legjobb belátásuk után indulva, a következő év márczius havában a már erősen megtámadott 30—35 éves erdőrészekben még fenálló 1600—1700 m^3 fát is egyszerre levágatták, így remélvén egy csapással megszüntetni, vagy legalább is localizálni a bajt.

De a mint a következő megmutatta, reményük nem teljesedett be. Ellenkezőleg a levágott ölfának és a tuskóknak lehéjazása és a kéreg elégetése, továbbá az ölfának részben való elszállítása több mint 2500 forint költségébe került az uradalomnak; s emellett ha ez a fatömeg nem vágatott volna le, úgy az egész károsítás és az óvintézkedések is sokkal kisebb mérvűek lehettek volna.

Mindezek már megtörténtek, midőn az uradalom felszólított, hogy a rovarpusztítást vizsgáljam meg; a vas megyei közigazgatási erdészeti albizottság pedig megbízott, hogy az óvintézkedéseket vezessem. Feladatomban még ugyanazon évben sikerült megoldani, úgy, hogy a kezdetben veszélyes mérvet öltött rovarfalás az 1889. év végén már megszüntnek volt tekinthető.

Megfigyeléseim alapján, melyeket e közben tettem, a következőket közölhetem:

Mindjárt a hó elolvadása után a mint az első verőfényes napok beálltak — márczius 13-a és április eleje közt — már észre vettem itt-ott a béltörny károsítását, mi abból állott, hogy a fák hajtásaiba befurakodva azok belét rágta; de ezt csak szórványosan észleltem. Találtam — szintén csak szórványosan — oly egyedeket is, a melyek még megdermedve voltak a hajtásban; körülötrük a rágásnak semmi nyoma sem mutatkozott, ezek tehát a mult évben rágott csatornában feküdtek.

Ez az észlelet azt látszik bizonyítani, hogy ezek a bogarak a szél által vagy más módon le nem tört hajtásban teleltek át s a napos idők beálltával folytatták a rágást addig, míg a párosodás ideje el nem érkezett.

Legnagyobb része azonban a bogaraknak az ősz folyamán a szél által letört galyakkal együtt lehullott vagy lerepült, másutt keresendő biztosabb téli tanyát.

Április hó első felében, midőn az idő jobban felmelegedett, a béltörny az ekkor már felrakásolt ölfának vastagabb kérgü részét és a friss vágásu tuskókat oly mennyiségben szállotta meg fiasítás céljából, hogy egy hasábfá sem maradt érintetlenül.

Ez időtájt napos helyeken egész rajokban lehetett látni, a mint a levegőben ide s tova röpdestek.

Az 1888. év őszén észlelt károsítás folytán a következő év tavaszán még az uradalom által leváogatott területen levő tuskókban a béltörny nagy része kitelelt és ezek nem is kerestek maguknak más fiasítási tanyát, hanem helyben maradtak, úgy, hogy az ilyen tuskók tultömve voltak szúval. Különbösen is azt észleltem, hogy nem szeret messze repülni fiasítási hely keresése végett — habár elég gyors röptü is.

A párosodási időszak kezdetén tágabb menetekben, rendszeren egy fekete és egy világosabb vörös-barna szárnyfedőjű bogarat találtam együtt; párosodásukat nem észleltem ugyan, de valószínűnek tartom, hogy a párosodási ösztön hozta őket együvé.

Az anyamenetek készítése, a tojás lerakása, az álcák kikelése, fejlődése, bebábozódása és rovarrá fejlődésénél 2—3 heti különbségek vannak, úgy, hogy például egy helyen még csak a tojást rakta le az anyabogár, midőn más helyütt már az álcák javában rágnak; a fejlődés egész processusa azonban június hó közepére bevégeződött, bár a kirepüléssel elkésetteket június hó végén is lehetett még látni.

A kirepülés alkalmával mindjárt az erdei fenyő legfiatalabb, illetve mult évi hajtásait szállotta meg és ismeretes károsítását egész nyáron át, késő őszig folytatta.

Miként már említém, különösen a Mátyás-Goj nevű erdőrész dél-délkeletre néző vágásszéleit támadta meg s itt is a legszélő fákon volt a legnagyobb mennyiségben észlelhető; befelé károsítása fokozatosan kevesbedett, úgy, hogy 20—25 ölnyre már csak szórványosan lépett fel.

Ezen erdőrész talaja, mint már fennebb szintén említém, igen el van soványodva; de bár az erdei fenyőfák rajta nem a legjobb növekvést mutatják s a szélén álló fák egyszerre délről nyílt állásba is jöttek, mégis a betegeskedésnek semmi nyomát sem viselik magukon.

A béltörny által legnagyobb mérvben megtámadott fák közül egy sem veszett ki, hanem nagy mérvben megrongálódott igen sok.

Egy galyacskának a végig rágása 3—5 napig tart, egy kifejlett bogár tehát egy károsítási időszak alatt, melyre

4 és fél hónapot lehet számítani, átlag 40—45 drb galyat pusztít el. Kártékonyasága tehát ebből is megítélhető.

Hogy másodszori fiasításra ösztönözsem, fogó fákat döntöttem, melyekből a falás színhelyén egész nyáron át különféle nedvtartalmu volt található, de egyetlen esetben sem észleltem, hogy a béltröny a másodszori fiasításhoz hozzá fogott volna; holott a *Tomicus curvidens*, mely tavasszal a vékony kérgü hasáb és dorong fában a béltrönnnyel egy időben fiasított, már augusztus hó első napjaiban nagy mennyiségben megszállotta a fogó fákat és hozzá is látott a másodszori fiasításhoz, sőt be is fejezte volna azt, ha ivadéka áleza állapotban el nem pusztított volna.

A szúk által megszállott ölfán és tuskókon igen sok *Clerus formicariust* lehetett találni, melyek a szúk után szorgalmasan kutattak; a kéreg alatt pedig álezája működött hathatósan. Azután egy apró légyfaj az *Jchneumonidák* családjából is gyakran volt az álezamenetekben található. Szél által félig kidöntött, álló vagy valami okból betegeskedő fákon nem észleltem egy esetben sem a béltröny fiasítását, valamint azt sem, hogy az ilyen fák hajtásait pusztította volna.

De ennek az is lehetett az oka, hogy ölfá mindenütt elegendő mennyiségben volt található a közelben.

November hó első felében a károsítást félben hagyta és eltűnt a fák lombozatából. Kerestem a kivágott s a földön fekvő galyacskákbán, a moha és hulladékok alatt, de sem itt, sem a kéreg repedései között nem találtam, míg végre hosszas keresés után egy törzsnek levágatása alkalmával véletlenül felfedeztem téli szállását. Az élő, egészséges erdei fenyőtörzsek alján a földszínétől egy lábnyi magassáig gyűrű alakban voltak körben befurakodva a kérgen kereszt-

tül a háncsba; egyesek még a farészbe is behatoltak, de csekély mélységig, 0·2—0·4 mm-nyire.

Ezután még sok más törzset is megvizsgáltam, s egy-egy törzsben 60—80 szút is találtam ily módon befurakodva. Az igazságnak megfelelően állithatom tehát, hogy a béltörny téli szállása az erdei fenyő törzsek földtől egy lábnyi magasságig terjedő háncs rétegében található. Ez a befurakodás is mindenesetre káros befolyással van a törzsekre, s nem lehetetlen, hogy e miatt olyan beteges állapotba jutnak, hogy a bogarak kifejlődésekor a megszállásra mintegy már előkészítve alkalmasakká lesznek.

A béltörnynek ez a téli tanyája nehezen található fel, mert a befurakodás nem a héjcserepek felső részéről, hanem oldalról történik: a bogár t. i. a kéreg cserepek alá bujva, harántosan kezdi meg a befurakodást, úgy, hogy ennek nyoma a legfigyelmesebb szemléléssel sem fedezhető fel, csak ha a kérget lehántatjuk.

Óvóintézkedéseim a következők voltak.

Április hóban a károsított erdőket a szél és hó törésektől kitisztítottam s az így nyert fát és a tuskókat nyomban lehéjaztattam, a galyakat pedig elégettetem.

Az uradalom által levágotott 1600—1700 m^3 tűzifa és annak tuskói tudvalevőleg igen nagy mennyiségben meg voltak szállva a béltörny által; itt tehát főfeladat volt ezen nagy tömegben őket megsemmisíteni, még mielőtt ivadékuk kifejlődhetnék. Május hó első felében tehát, mikor már az álcák mind kikeltek és rágtak, az összes friss tuskók és a vastagabb ölfá egy része is lehéjaztatott s a héj a galyakkal együtt, gödrökben óvatosan elégettetett. Ezen művelet által millió és millió kisebb-nagyobb mérvben kifejlődött álcza és tojás semmisült meg. A melyek a lehántás alkalmával kihullottak s így a tűzhaláltól megmenekedtek,

szintén megsemmisültek, minthogy táplálásukra szolgáló anyagot a közelben nem találtak, de ha találtak volna is, nem lettek volna képesek abba befurakodni.

Az ölfának lehántatlan maradt része a rágási helytől 22 *km* távolságra (Regedébe, Steier) szállítottatott el; s így sikerült a béltörny főtelepét nagy részében elpusztítani.

A környéken levő közbirtokossági erdőkben is hasonló óvintézkedések vétettek foganatba, csakhogy a vágáshelyek nagy szétszórtsága miatt sokkal kisebb arányokban és nem oly pontossággal.

A tavaszi fiasítás bevégezte után, midőn a fa koronájába szállottak fel a fiatal hajtások belét pusztítani, ellenük semmiféle védintézkedést nem tartottam czélszerűnek, vagy szükségesnek; egyrészt azért, mert nem voltak nagy mennyiségben jelen, másrészt, mert a kiadás nem állott volna arányban az eredménnyel. A károsítás tartama alatt azonban késő őszig minden 2 hétben friss próbafákat döntettem, hogy mint már említém, ki puhatoljam, nem fognak-e másodsor is fiasítani.

A jelen esetben az a körülmény, hogy nagyobb mennyiségű frissen vágott fa volt készletben, a fogófák döntését az első fiasítás idejében feleslegessé tette, de más körülmények között azt hiszem, igen jó szolgálatot tettek volna. Abból az észleletből legalább, hogy a friss vágású tűzifát, tuskókat igen nagy mennyiségben megszállta, azt lehet következtetni, hogy a béltörny ellen a fogó fák alkalmazása czélszerű és ajánlatos. A fogófák márczius hó folyamán az idő felmelegedéséhez képest korábban vagy később vágathók.

A nyári pusztítás ideje alatt is igen ajánlatos legalább csekély számú fogófákat döntetni; ha másért nem is, de a másodszeri fiasításra való ingerlés céljából.

Továbbá a megsérült s betegeskedő fák mielőbbi eltávolítása is szükséges; mert ezek a béltörny és sok más fajú szú elszaporodását elősegítik. Az alomszedés és legeltetés szintén beszüntetendő, mert ezen mellékhasználatok az erdő talaját nagy mérvben elsoványítják s rendellenes állapotba hozzák az erdőt, melyet aztán a szú sokkal előbb megtámad s rajta sokkal könnyebben elhatalmasodik, mint az ezen mellékhasználatok káros befolyásának ki nem tett jó növekvésű erdőkben.

A magyar erdészeti kiállítók kitüntetései a bécsi általános erdészeti és gazdasági kiállításon.

Arról az eredményről, melyet a magyar erdészet a bécsi általános erdészeti és gazdasági kiállításon felmutatott, az országos erdészeti egyesület hivatalos közleményei kellő felvilágosítást nyújtottak az érdeklődő közönségnek. A legmeggyőzőbb bizonyítékot szolgáltathatnak azonban a magyar erdészeti kiállítás sikeréről az alább következő sorok, melyekben a jury által kitüntetett magyar kiállítók névsorát mutatjuk be, az osztályrészükre jutott különféle elismerésekkel együtt.

E névsort a kiállítás központi jury-jének az 1890. október hó 4-én végbement ünnepélyes díjkiosztás alkalmával hivatalosan nyilvánosságra hozott jegyzéke után közöljük, közleményünk megbízhatóságához tehát kétely nem férhet.

Ezen hivatalos jegyzék szerint a különféle kitüntetések fokozatai a következők:

Első díjnak tekintendők a cs. kir. földművelési ministerium állami aranyérme és a cs. kir. kereskedelmi ministerium állami ezüstérme, továbbá a kiállítási dísz-

oklevél (Ehrendiplom), mely az előbbi kettővel teljesen egyenértékűnek veendő.

Második díjat képeznek a cs. kir. keresk. ministerium állami bronz érme és a kiállítási ezüst érem. Harmadik díj: a kiállítás bronz érme, negyedik pedig a kiállítás elismerő oklevele. Ezek után jönnek végül a pénzdíjak. A díjaknak ezen rangsorozata a kiállítás összes csoportjaira nézve érvényes, mindamellett megjegyezzük, hogy midőn az erdészeti csoport szakjury-je javaslatát a kitüntetésekre elkészítette, a díjak sorrendje következőképen volt megállapítva: 1. diszoklevél, 2. állami arany érem, 3. kiállítási ezüst érem, 4. kiállítási bronzérem, 5. elismerő oklevél, 6. pénzdíjak; az előbb említett többi díjakról ezen csoportban akkor szó nem volt s így az erdészeti csoportban tényleg csak az utóbb említett hatféle kitüntetés került kiosztásra.

Az okok, melyekért a díjak az egyes kiállítóknak odaítéltettek, a generál-jury fentebb említett jegyzékében nincsenek felsorolva s csupán azon alcsoportok vannak megjelölve, melyekbe a kitüntetett tárgyak tartoztak. Meg kell ugyanis jegyeznünk, hogy az erdészeti szakjury munkálatát 5 külön alcsoportban végezte, melyekbe a kiállított tárgyak, miként e lapok VI. füzetében már említve volt, a következőképen voltak besorozva. Az első csoportba osztattak be az összes nyers termékek, a cserzőkéreg, nyers gyanta és tőzeg kivételével; a másodikba a mechanikai uton előállított félgyártmányok és ipartermékek; a harmadikba a chemiai uton előállított ipartermékek és a cserzőkéreg, nyers gyanta és tőzeg; a negyedikbe az erdőmérnöki munkálatok (erdőbecslés, rendezés, építészet); s végül az ötödikbe az erdészeti gépek és eszközök. Ezen alcsoportok minden kiállító tárgyait külön-külön vették bírálat alá s így megtörtént,

hogy azon kiállítók, kiknek többféle tárgyaik voltak, két, sőt több csoport által is kitüntettetek ugyanazon vagy különböző díjakkal. A csoportok, melyektől az egyes kiállítók kitüntetéseiteket nyerték, a csoportok fentebb említett sorrendjének megfelelő számokkal (1, 2, 3 stb.) vannak alább jelezve.

Megemlítjük továbbá, hogy a jury a kiállítás közreműködői iránt is gondoskodott elismerésének kifejezéséről; azokat, kik a kiállítás sikerét szellemi munkássággal mozdították elé, diszoklevéllel és elismerő oklevéllel, az érdemet szerzett munkásokat pedig pénzjutalommal tüntetvén ki.

Ezek előrebocsátása után kitüntetett kiállítóink névsorát a következőkben közöljük:

Első díjat (Diszoklevelet és állami aranyéremet) nyertek:

1. Abrudbányay Béla m. kir. erdőigazgató, Kolozsvár. Diszoklevél (4).
2. Árvai közbirtokossági uradalom, Árva-Váralja. Diszoklevél (4).
3. Első magyar papiripar-részvénytársaság, Budapest. Diszoklevél (3).
4. Fekete Lajos m. kir. erdőtanácsos, akadémiai tanár, Selmeczen. Diszoklevél (5).
5. Groedl testvérek fakereskedő cég, M.-Sziget. Diszoklevél (2).
6. Haász Adolf cserkéreg kereskedő és tannin-gyár tulajdonos, Liptóújvár. Diszoklevél (3).
7. Horn Mór fakereskedő, Budapest. Diszoklevél (2).
8. Horn Dávid fakereskedő, Brassó. Állami arany-érem (2).
9. Dr. Hornig Károly báró veszprémi püspök, Veszprém. Diszoklevél (1. és 2.).
10. Hosszufalusi m. kir. állami műforgászati tanműhelyyel egyesített felsőbb népiskola, Hosszufalu. Diszoklevél (2).

11. Kölber testvérek es. és kir. udvari kocsigyárosok, Budapest. Állami arany-érem (2).
12. Mauthner Ödön magkereskedő, Budapest. Diszoklevél (1).
13. Mitroviczi tölgyfa-kivonat gyár, Mitrovicz. Diszoklevél (3).
14. Állami mechanikai tanműhely, Budapest. Diszoklevél (4).
15. Neuschloss Károly és fia, Budapest. Diszoklevél (2).
16. The Oak-Extract-Company tannin-gyár, Zsupanije. Diszoklevél (3).
17. Pálffy Miklós herczeg erdészeti hivatala, Malaczka. Diszoklevél (1. és 2).
18. Popper Sándor báró, favállalkozó, Besztercebánya. Diszoklevél (2).
19. Schmidl és Ungar tölgykéreg termelők, Budapest. Diszoklevél (3).
20. Schultz és Pollák fakereskedők, Budapest. Állami arany érem (2).
21. Szamosujvári gör. kath. tanítóképző intézet, Szamosujvár. Diszoklevél (2).
22. Ujlaky-Hirschler és fia fakereskedők, Bustyaháza. Diszoklevél (2).
23. Vuk M. és fiai fakereskedők, Budapest. Diszoklevél (2).
24. Znio-Váraljai állami faragóipar-iskola, Znio-Váralja. Diszoklevél (2).

Ezekon kívül az erdészeti jury teljes ülésében diszoklevelet szavazott meg általános elismerésének kifejezéseül:

a m. kir. földmivelésügyi ministeriumnak, a hatósága alá tartozó kincstári uradalmak és intézetek részvételeért, melyeknek tárgyai különben versenyen kívül állottak;

a m. kir. kereskedelemügyi ministeriumnak, a m. kir. állam-vasutak kiállításáért, melyeknek tárgyai szintén versenyen kívül állottak;

a m. kir. vallás- és közoktatásügyi ministeriumnak, a m. kir. közalapítványi uradalmak kiállításáért, melynek tárgyai versenyen kívül állottak;

az országos erdészeti egyesületnek, a kiállítás magyar erdészeti csoportjának rendezéséért; az egyesület saját kiállítása szintén versenyen kívül állott.

Második díjat (kiállítási ezüst érmet) nyertek.

1. Almásy Kálmán gróf idősb. gyulavári-varsandi uradalma, Gyulavári. (4).
2. Apponyi Gusztáv gr. jabloniczai uradalma, Jablonicz. (1).
3. Árvai közbirtokossági uradalom, Árva-Váralja. (1. és 5).
4. Bibel János műépítész és favállalkozó, Oraviczabánya. (2).
5. Brassó sz. kir. város. (1).
6. Bunge R. tölgykéreg-termelő (Cöthen-Anhalt.) (3).
7. Chabada testvérek ládagyárosok, Budapest. (2).
8. Copony Márton parquette-gyáros, Brassó. (2).
9. Csanády Attila közbirtokossági erdőgondnok, Szováta. (2).
10. Csiby Lőrincz m. kir. erdőrendező, Rékás. (4).
11. Erdődy Ferencz gr., Galgócz. (1. és 3).
12. Esterházy Miklós herczeg alsó-lendva- és nemphy-i uradalma, Zala. (1).
13. Esterházy Miklós Mór gróf, Csákvár. (1. és 4).
14. Hohenlohe herczeg fa-anyag és falemez gyára, Javorina. (3).
15. Honfi Ferencz kefekötő, Debreczen. (1. és 2).
16. Horn Mór fakereskedő, Budapest. (1).
17. Dr. Hornig Károly báró veszprémi püspök, Veszprém (3).
18. Horváth M. J. szerszám és eszköz gyáros, Feketehalom. (2).
19. Inanesi József kefégyáros, Brassó. (2).
20. Jenei József földbirtokos, Mező-Csávás. (2).
21. Lipták Sándor műfaragó, Veszprém. (2).
22. Lorencz Győző magánmérnök, Budapest. (5).
23. Milch J. D. és Kohn fakereskedők, Budapest. (2).
24. Nadrágyi vasipartársulat, Nadrág. (3).
25. Nagy Gyula kir. erdőfelügyelő, Brassó. (4).
26. Nuber Ferencz faáru gyáros, Eszék. (2).
27. Pálffy Miklós herczeg erdészeti hivatala, Malaczka. (3).
28. Pöschl József cserkéreg-termelő. (3).
29. Bährenthali Praxa Béla cs. és kir. családi uradalmi erdőmester, Ráczeve. (5).

30. Puskariu József faáru-gyáros, Töröcsvár. (2).
31. Roessemann és Kühnemann gépgyárosok, Budapest. (5).
32. Scheiner Gyula m. k. erdőgyakornok, Zala-Egerszeg. (5).
33. Schütz György cs. és kir. szab. o. magy. „Naxos“ surló korong gyára, Budapest. (5).
34. Schultz és Pollák fakereskedők, Budapest. (5).
35. Sopron sz. kir. város. (1).
36. Spitzer Mór földbirtokos, Pozsony-Széleskut. (2).
37. Szabadka sz. kir. város. (4).
38. Székely Adolf m. kir. főerdész, Alsó-Kubin. (4).
39. Windisch-Graetz Lajos herceg sárospataki uradalma. (1).
40. Zágrábi szövetségzet a Pfister-féle szab. impregnálási eljárás értékesítésére, Zágráb. (3).

Harmadik díjat (kiállításibronz-érmes) nyertek:

1. Bánóczy Mór, Veszprém. (2).
2. Barabás Károly műasztalos, Brassó (2).
3. Brandenburg Ferenczné asztalos műhelye, Selmecez. (5).
4. Demeter Dénesné, Székely-Udvarhely (3).
5. Eperjes sz. k. város (4).
6. Filep János m. kir. postamester, Korond (3).
7. Haasz Adolf fakereskedő és tanninyár tulajdonos, Liptó-Ujvár (2).
8. Dr. Hornig Károly báró veszprémi püspök, Veszprém (5).
9. Hornung testvérek butorgyár tulajdonosok, Fekete-halom (2).
10. Lántzky Sándor vasgyár-tulajdonos, Szent-Keresztbánya (5).
11. Leitinger Oszkár fagyapó és gyufaszálka-gyáros, Brassó (2).
12. Loótz József faárúközvetítő, Brassó (2).
13. Máriássy Ferencz földbirtokos, Markusfalva (3).
14. Nadrágyi vasipartársulat, Nadrág (2).
15. Nagy Géza bodnár, Brassó (2).
16. Nagy Gyula kir. erdőfelügyelő, Brassó (5).
17. Neubauer József faárugyáros, Pápa (2).
18. Paprika János, Szegszárd (2).
19. Porubszky Károly járási erdőgondnok, Szász-Magyaros (4).

20. Pozsony sz. kir. város (4).
21. Ugron Ákos földbirtokos, Szombatfalva (3).

Negyedik díjat (Elismerő oklevelet) nyertek:

1. Bajkó Barabás fakereskedő, Papolcz (2).
2. Eszterházy Miklós herceg alsó-lendva-nemphy-i uradalma,
Zala (1).
3. Kuzma Gyula kir. főerdész Zágráb (2).
4. Nadrági vasipartársulat, Nadrág (5).
5. Odeschalchy Boldizsár herceg jószágigazgatósága,
Illók (1):
6. Pozsony sz. kir. város (1).
7. Sándor Lajos kaptavágó, Brassó (2).
8. Schwabe és Barthalome asztalosok, Rozsnyó (2).
9. Simon Gyula m. kir. erdőmester, Székely-Udvarhely (5).
10. Szisztovicz Márton kaptavágó, Brassó (2).
11. Zikeli áruközvetítő, Brassó (3).

Versenyen kívül állottak:

1. Baiersdorf és Biach fakereskedő cég Budapest.
2. M. kir. erdőigazgatóság, Besztercebányán.
3. " " " M.-Sziget.
4. " " " Lugos.
5. " " " Kolozsvár.
6. M. kir. főerdőhivatal, Liptó-Ujvár.
7. " " " Ungvár.
8. M. kir. erdőhivatal Apatin.
9. " " " Gödöllő.
10. " " " Orsova.
11. " " " Soóvár.
12. " " " Zsarnóca.
13. Kir. főerdőhivatal, Vinkovcze.
14. M. kir. bányászati és erdészeti akadémia, Selmeecz.
15. M. kir. erdőőri szakiskola Királyhalma.
16. " " " " Liptó-Ujvár.
17. " " " " Vadászerdő.

18. M. kir. államvasutak, Budapest.
 19. M. kir. közalapítványi erdőrendezésőség Budapest.
 20. " " " erdőgondnokság Báltaszék.
 21. " " " " " " Csákova.
 22. " " " " " " Jerszeg.
 23. " " " " " " Kolos.
 24. " " " " " " Nagy-Köveres
 25. " " " " " " Pécsvárad.
 26. " " " " " " Pilis-Maróth.
 27. " " " " " " Pilis-Szt.-Kereszt.
 28. " " " " " " Ráczmeeske.
 29. " " " " " " Szegszárd.
 30. " " " " " " Telki-Jenő.
 31. " " " " " " Zala-Erdőd
 32. " " " " " " Zniováralja.
 33. Harnisch és Társa cs. és k. szabadalmazott tömörenhajlitott fabutorgyár, Besztercebánya.
 34. A gróf Pálffy család koridősbbségi hitbizományi uradalma, Pozsony.
 35. Fülöp Szász Coburg Gothai fej. herczeg erdőigazgatósága Jolsván.
 36. Scheint Adolf m. kir. erdőigazgató, Lugos.
 37. Schönborn-Buchheim Ervin gróf munkács - szent - miklósi uradalma, Munkács.
 38. Szvoboda Károly utódai tömören hajlitott butorgyára. Zólyom.
 39. Országos erdészeti egyesület.

Közreműködői kitüntetésben részesültek:

- Akantisz Rezső m. kir. közalapítványi erdőmester, Znio-Váralja. Diszoklevél.
 Belházy Emil m. kir. főerdőtanácsos, Budapest. Diszoklevél.
 Bükhel Antal püspöki erdőmester, Veszprém. Elismerőoklevél.
 Földi János m. kir. főerdész, Rezsőpart. Diszoklevél.
 Günther Ágost uradalmi jószágigazgató, Munkács. Diszoklevél.
 Hönig Alajos uradalmi erdőfelügyelő, Munkács. Diszoklevél

Horváth Sándor kir. erdőfelügyelő, az orsz. erdészeti egyesület titkára, Bpest. Diszoklevél.

Kondor Vilmos m. k. főerdész, Budapest. Diszoklevél.

Nagy Gyula kir. erdőfelügyelő, Brassó. Diszoklevél.

Pachmayer Ottó m. kir. közalapítv. erdészjelölt, Budapest. Elismerő oklevél.

Panczér József városi erdőmester, Szabadka. Elismerő oklevél.

Schlachta László m. kir. erdőakadémiai tanársegéd, Selmecz. Elismerő oklevél.

Schultz János m. kir. erdőakadémiai tanársegéd, Selmecz. Elismerő oklevél.

Schmidt Gáspár uradalmi erdőfelügyelő, Munkács. Diszoklevél.

Süss Nándor az állami mechanikai tanműhely igazgatója, Budapest. Elismerő oklevél.

Szécsi Zsigmond m. kir. erdőtanácsos és erdőakadémiai tanár Selmecz. Diszoklevél.

Podhrádszky András Coburg hercegi erdőigazgató hivatkozással arra, hogy a hercegi uradalom versenyen kívül állott, kijelentette, hogy a neki szánt kitüntetést nem fogadhatja el.

Pénzdíjat nyertek:

a) egyenként 20 darab aranyat:

Hecht József m. kir. erdőőr, Lugos.

Magdó Márton m. kir. erdőőr, Ungvár.

b) 15 darab aranyat:

A znióváraljai állami faragó iskola növendékei.

c) egyenként 10 darab aranyat:

A szamosujvári gör.-kath. tanítóképezde növendékei.

A hosszufalusi m. kir. állami műfaragászati tanműhelyvel egyesített felsőbb népiskola növendékei.

d) egyenként 5 darab aranyat:

Adamom Mihály erdőmunkás a zsarnóczai m. kir. erdőhivatalnál.

Bohács József erdőmunkás a zsarnóczai magy. kir. erdőhivatalnál.

Csutorás János, Pilis-Maróth.

Farek András, erdőmunkás a zsarnóczai magy. kir. erdőhivatalnál.

Hornig György, erdőmunkás a zsarnóczai magy. kir. erdőhivatalnál.

Hudécsek István, erdőmunkás a zsarnóczai magy. kir. erdőhivatalnál.

Jankó Ferencz, Dubi (Munkács mellett).

Luczán József, Tövisfalva (Munkács mellett).

Meziarek György erdőmunkás a zsarnóczai magy. kir. erdőhivatalnál.

Paprika János, Szegszárd.

Pilez Jónás erdőmunkás a zsarnóczai magy. kir. erdőhivatalnál.

Egyesületi közlemények.

(Az országos erdészeti egyesület 1890. évi szeptember hó 9. és 10-én Tátrafüreden és környékén megtartott rendes közgyűlésének jegyzőkönyve.)

Második ülés szeptember 10-én Csorbán.

Elnök: Tisztelt közgyűlés! Mielőtt ülésünk napirendjére áttérnénk, legyen szabad bejelentenem a tisztelt közgyűlésnek, hogy a tegnapi nap folyamán ismét több új tagja jelentkezett az egyesületnek, s ezzel kapcsolatban engedje meg a t. közgyűlés, hogy egyuttal előterjeszthessem az igazgatóválasztmánynak egy f. é. január 25-ikén hozott határozatát is, melyben az az indítvány foglaltatik, hogy gróf Forgách Károlyt, a ki tudvalevőleg egyesületünknel egy a

maga nemében páratlan teljességű agancs-gyűjteményt téte-
ményezett le, s e gyűjtemény felállításának jelentékeny költ-
ségeit is maga viselte, egyesületünk tiszteletbeli tagjává
válasszuk meg. (Éljenzés.) A mint látom a közgyűlés egy-
hangulag és készséggel elfogadja az igazgató- választmány
határozata alapján előterjesztett indítványomat; kimondom
tehát határozatilag, hogy a közgyűlés gróf Forgách Károlyt
elismerésének kifejezésül az egyesület tiszteletbeli tagjává
választotta.

Uj tagtársaink, kik mint emlitém, egyesületünkbe most
kivánnak belépni, a következők: gróf Migazzy Vilmos és
báró Révay Gyula mint alapító tagok, továbbá Radvánszky
Károly és dr. Papp Samu urak mint rendes tagok (Éljenzés).
Ugyhiszem a közgyűlés nevében kimondhatom határo-
zatilag, hogy a tagok sorába örömmel felvétetnek.
(Helyeslés.)

Ezek után áttérhetünk a napirendre: Szabó Adolf
erdőtanácsos ur tegnapi értekezésének megvitatására. Méltó-
táztassanak a tárgyhoz hozzá szólni.

Papp Samu: Engedjék meg t. uraim, hogy én is
reflektálhassak röviden a tegnapi igen érdekes fölolvadásnak
két pontjára. Az egyik megjegyzésem vonatkozik az előadó
ur által oly hüen ecsetelt törpefenyőfürdőre. Talán nem
lesz érdektelen a t. egylet tagjaira nézve, habár nem fürdő-
orvosok, azon pótló felvilágosítás, hogy ezen törpefenyőnek
vékonyabb ágaiból és leveleiből készítik mind a három
Tátrafüreden az ugynevezett fenyőlevélfürdőket, melyek
többféle bántalom, de különösen csúzos bántalmak ellen igen
elterjedt és a tapasztalat által teljesen igazolt használatnak
örvendenek. Ebből kitűnik, hogy ezen fenyőnem a Tátrában
kétszeres jelentőséggel bír. Egyfelől föltartóztatja, miként
azt a t. előadó megemlíteni méltóztatott a görgetegnek

romboló hatását a mélyebben fekvő és értékesebb területekre, másrészt pedig sok szenvedésnek enyhítésére, az átkozott rheuma által okozott álmatlanságnak megszüntetésére szolgál.

Ezen fürdők oly módon készülnek, hogy a törpefenyő ágakat forró vízzel kilugozzák, mi által a gyantaneműek, illó olajok, hangyasav stb., melyek mint bőrizgatók szerepelnek, kivonatnak. Ebből a kivonatból azután annyit adnak a fürdőhöz a mennyit az orvos rendel.

Másik megjegyzésem azon területek birtokviszonyaira vonatkozik, melyeken a három Tátrafüred áll. Tudvalevő önök előtt is azon körülmény, hogy a három Tátrafüred területének tulajdonosa három község u. m. Ó-Tátrafüreden Mühlenbach, Uj-Tátrafüreden Nagy-Szalók és Alsó-Tátrafüreden Uj-Leszna. Mind a három Tátrafüred bérleti szerződés alapján keletkezett és épült, mely szerződéseknek egyik sarkalatos pontja az, hogy a bérleti időnek, azaz 32 évnek letelte után az illető községek az összes épületeket akkori becsáron megválthatják, sőt Ó-Tátrafüredet illetőleg megváltás nem is szükséges, mert az ha a szerződésen addig nem változtatnak, teljesen ingyen fog Mühlenbach község tulajdonába átmenni. Felesleges volna hosszasan bizonyítani, hogy ezen birtokviszony fölötté bénítólag hat a Tátrafüredek fejlődésére, melyeknek európai színvonalra való emelkedése és más külföldi gyógyhelyekkel szemben versenyképessé tétele nemcsak egy közönséges üzletjellegével bír, hanem mondhatni országos közgazdasági érdek. Hazánknak talán egyetlen vidéke sem alkalmas annyira ugy fekvésénél, mint természeti szépségénél fogva egy nagy szabású gyógy és üdülőhely létesítésére, a turistika fejlesztésére, mint a Magas-Tátra. Ha ezen helyet sikerülne oly mértékben fejleszteni, oly kényelmessé és mégis aránylag

olcsóvá tenni, hogy nemcsak a levegőt szivni külföldre vándorló, évente több ezerre menő honfitársainknak nagy része ide tereltetnék, hanem még a külföldről is mind nagyobb számban sereglenének ide a vendégek, akkor kétségtelen, hogy az országnak ebből milliókra menő haszna volna.

Ahhoz, hogy ezt valaha elérhessük, igénytelen nézetem szerint, első feltétel volna a birtokviszonyok megváltoztatása, a tulajdonnak felszabadítása ezen nyüg alól, s lehetővé tétele annak, hogy bizonyos területen úgy társulatok mint egyesek örök tulajdont szerezhessenek. Csak az örök tulajdon szerzése tenné lehetővé a szabad versenyt, mely feltétele a gyors és egészséges haladásnak. A mostani bizonytalan jövő mellett még a Tárafüredék tulajdonosai is csak nehezen határozhatják el magukat újabb befektetésekre, annál kevésbbé szánhatná el magát egyes ember az építkezésre. Addig ezen hely sem gyorsan fejlődni, sem olcsóbbodni nem fog, míg a tulajdonnak fölszabadítása által lehetővé nem tétetik az, hogy egyesek részint szórakozási vágyból, részint kereseti czélból itt megtelepedhessenek, házakat, vendéglőket építhessenek, kereskedéseket és üzleteket nyithassanak. Mindaddig míg a lakások és a vendéglők egy tulajdonos monopoliumát képezik, míg a villatulajdonos otthon nem főzethet, de ha meg is szerzi ezen jogot, csak nehezen és drágán élmezheti magát, mert helyben piac nincs, mindaddig a kívánatos fejlődésről szó sem lehet.

Azonban fájdalom a kérdéses erdőrészetek oly kezekben vannak, hogy azoknak megszerzése rendes vétel útján az itteni lakósságnak szűk látköre, saját valódi érdekét föl nem ismerő értelmetlensége következtében teljes lehetetlenség. A t. előadó ur tegnap szives volt részletesen kiterjeszkedni azon kérdésre, hogy mennyit jövedelmez a községnek azon terület, melyet a fürdők bérbe vettek és szá-

mokban kimutatta, hogy mennyivel nagyobb ezen jövedelem azon veszteségnél, melyet az erdőhasználat korlátozása következtében szenvednek. De ez a kimutatható jövedelem csak egy része annak a haszonnak, melyet a lakosság a fürdők után indirect uton élvez, és kétségtelen, hogy különösen ezen indirect haszon óriási arányokban nőne, ha a Tátrafüredekben évente 6—7 ezer ember helyett 20—30.000 fordulna meg.

A községek tehát csak nyernének, a lakosok anyagilag gyorsan gyarapodnának, ha erdeiknek csak egy elenyészőleg csekély részét is örök áron eladnák. Azonban mit használnak mind e szép és igaz szavak ha süket fülekre találnak. Ezen csak a törvényhozás segíthetne, ha tekintettel ugy az országos érdekre, mint az illető községek valódi jól felfogott érdekére, egy külön kisajátítási törvényt hozna, melyben mig egyfelől atyailag gondoskodnék az értelmetlenségek miatt szellemileg kiskorú, tehát gyámságra szoruló községekről, addig másfelől lehetővé tenné a tőkének, hogy ezen kincset kellőképen kihasználva, mindenfelé a haladás, a cultura zászlaját kitűzhesse.

Nem kétlem, hogy egy olyan tekintélyes erkölcsi testületnek, minő az országos erdészeti egyesület, szakvéleménye ezen kérdésnek szerencsés megoldását lényegesen megkönnyítené. Ez okból bátor vagyok indítványozni: mondja ki az orsz. erdészeti egyesület elvileg, hogy meggyőződése szerint Mühlenbach, Nagy-Szalók és Uj-Leszna községek erdei azon részeinek, melyeken a három Tátrafüred jelenleg áll, összesen mintegy 5—600 hold kiterjedésben országos törvény alapján törtéendő kisajátítását nevezett községekre nézve nemcsak károsnak nem látja, hanem ellenkezőleg az erdő hasznosítása szempontjából, nem is említve a kiszámíthatatlan indirect hasznokat, határozottan előnyösnek itéli. Ajánlom indítványomat elfogadásra.

Elnök: Mindaz, a mit a t. tagtárs ur elmondott, való és igaz. Magam is bátor voltam már megnyitó beszédemben érinteni, hogy a jelenlegi viszonyok között itt alig lehet elképzelni egy valósággal világhírű telep létesülhetését. Ezért nekem is az a nézetem, hogy ha a községek nem lesznek a saját érdekükben gyökeres reformok keresztülvitelére bírhatók, nem fog más hátra maradni, mint hogy ezen, nem annyira erdészeti, mint inkább általános közgazdasági és közegésségügyi érdekekben egy specialiter ily célra szolgáló kisajátítási törvény alkottassék. Azt hiszem azonban, hogy ma e kérdésben határozni még korai volna, mert az országgyűléshez intézendő ily felirat nagyon alapos megvitatót igényel, nem ugyan a mi szempontunkból, hanem azok szempontjából, a kik nincsenek még e kérdéstről úgy tájékozva, mint mi. Másfelől azt tartom, hogy több nyomatéka is volna a dolognak, ha más testülettel péld. az országos közegésségügyi tanácssal kezet fogva történnének meg a lépések. Mindez azonban részletesebb előintézkedéseket tesz szükségessé s ezért én bátor vagyok azt ajánlani, hogy dr. Papp Samu ur indítványát az igazgató választmánynak méltóztassanak kiadni, azzal az utasítással, hogy a kérdéssel behatóan foglalkozzék és ez irányban teendő lépéseiről a jövő közgyűlésnek jelentést tegyen. (Helyeslés.)

Ha a tárgyhoz mások nem kívánnak hozzá szólani, átmehetünk a múlt évi számadások és a jövő évi költségvetés ügyében kiküldött bizottság jelentésére, mely mint tudom, már elkészült munkálatával.

B e l h á z y E m i l: Tekintetes közgyűlés! Nagybecsű megbízásunkhoz képest megvizsgáltuk az egyesület 1889-ik évi számadásait s összehasonlítottuk az igazgató választmány által kiküldött számvizsgáló bizottság jelentéséhez csatolt s a lezárt számadás főösszegeit kitüntető kimutatást is a számadási könyvek

tételeivel, és úgy a számadást, mint az utóbb jelzett kimutatást is helyesnek találtuk. — Ennélfogva a számadó részére a felmentvény megadását részünkről is javasoljuk.

Meg kell azonban jegyeznünk, hogy a tagsági nyilvántartási könyvben külön kitüntetve oly tételek is fordulnak elő, melyek részint behajthatlanoknak bizonyultak, részint téves előíráson alapulnak, s mint ilyenek leirandók volnának.

Ezen tételek a következők:

1) Téves előírás következtében leirandó	127 frt 34 kr.
2) Mint behajthatlan leirandó	66 „ — „
összesen	193 frt 34 kr.

Van szerencsénk tehát a tisztelt közgyűlést kérni, hogy ezen összegek leírására az engedélyt megadni méltóztassék.

Együttal átvizsgáltuk az igazgató választmány részéről kiküldött számvizsgáló bizottság által összeállított s az 1891-ik évre szóló költségvetést is, s azt úgy egyes tételeiben mint végösszegekben is, úgy a bevételekre mint a kiadásokra nézve is, helyesnek találtuk.

E szerint teszen az 1891-ik évre előírányzott

bevétel	26.852 frtot
a kiadás pedig szintén	26.852 frtot

mely kiadási összegben azonban az egyes alapítványok, a házépítésre felhasznált összegeinek visszatérítésére mint várható felesleg 4531 frt 75 kr. befoglaltatik.

Tátra-Füreden, 1890. szeptember hó 10-én.

Belházy Emil,
bizotts. elnök.

Lende Ede,
biz. tag.

Scholcz Ottó.

Elnök: Ha a jelentést tudomásul venni méltóztatnak, kimondom határozatilag, hogy az 1889-ik évi számadásokat illetőleg számadást tevő részére a felmentvény megadatik. Kimondom továbbá, hogy a közgyűlés a bizottsági jelentés alapján azon 193 frt 34 krnyi hátraléknak, mely részint

téves előíráson alapszik, részint behajthatlan követelésből áll, leírását engedélyezi. (Helyeslés.) A mi a jövő évi költségvetést illeti, azt a bizottság javaslata alapján általánosságban, úgy hiszem, elfogadhatjuk, a részletek felett azonban a régi gyakorlat szerint kérném tételről tételre határozni.

Belhász Emil: Felolvassa a költségvetést, melyet a közgyűlés tételről tételre változatlanul elfogad.

Elnök: Tárgysorozatunk szerint most a jövő évi közgyűlésen tárgyalandó szakkérdésekre vonatkozó indítványok következnének; a titkár ur jelentése szerint azonban ilyen indítvány eddig nem jelentetett be.

Roth Ignác: Ha a t. közgyűlés megengedi, bátor leszek a magam részéről egy ilyen indítványt előterjeszteni. (Halljuk!) Tudvalevő t. közgyűlés, hogy az utóbbi időben ákácz erdeinket, melyek oly megbecsülhetetlen kincsét képezik a magyar alföldnek, igen nagy veszély fenyegeti azok károk folytán, melyeket néhány év óta az ugynevezett paizstetű idéz elő. Az aggodalom mindenestre nagy az érdekeltek között, bár biztosan tudni e káros rovar elszaporodásának végeredményét még nem lehet. Ép ezért kívánatosnak tartanám, ha a jövő közgyűlés által megvitatandó tárgyak közé ez a kérdés is felvételnek s ez által az illetékes szakembereknek mód nyujtatnék arra, hogy a különböző vidékeken megejtett vizsgálatok alapján nézeteiket a veszély jelentőségéről s javaslataikat a baj kiirtására alkalmasoknak talált intézkedésekről elmondhassák. (Helyeslés.)

Elnök: Minthogy jövő évi közgyűlésünket Brassóban fogjuk megtartani, ezen a vidéken pedig ákácz erdő jelentékenyebb mennyiségben nem fordul elő, az ajánlott kérdés nem lesz ugyan épen helyi érdekű, de másrésről azt sem lehet tagadni, hogy igen fontos és közérdekű s ezért érde-

mes is arra, hogy vele behatóan foglalkozzunk. Az Erdészeti Lapokban eddig is jelent meg már néhány cikk a paizstetüről, de kimerítve a kérdés még nincsen. Közgyűlésünk mindenesetre hasznos dolgot fog végezni, ha alkalmat nyújt az észleletek és tapasztalatok közlésére.

Bedő Albert: T. közgyűlés! Miután a kérdés felvetetett, kötelességemnek tartom megnyugtató tudomására hozni a t. közgyűlésnek, még pedig államhivatalnoki minőségemben, hogy az ákácz paizstetü által előidézett károk a kormány folytonos figyelmének tárgyát képezik. Ugy a jelenlegi földmivelési miniszter ur, mint elődje tüzetes intézkedéseket tettek az iránt, hogy e kérdés jelesebb szakértők által az ország különböző részeiben magán a helyszínén tanulmányozás tárgyává tétessék. A vizsgálatok folyamatban vannak s a földmivelési miniszter ur már is megfelelően tájékozva van. Ha közelebről mindamellett nem intézkedett még e kérdésben, ez azért van, mert az idő annyira előhaladt, hogy ez évben akár történnének intézkedések a paizstetü ellen, akár nem, a dolog lényegére befolyással nem volna, mert a paizstetü veszélyessége a tenyészetidő lejárta után nem fokozódhatik.

A földmivelési miniszter ur azonban mindenesetre még a jövő tavasz előtt intézkedni fog, hogy a birtokosok felvilágosittassanak arra nézve, miként kezeljék e bajjal szemben ákácz-erdeiket; egyébiránt általános szakszempontról magam is azt hiszem, a kérdést a jövő közgyűlésre ki lehet tűzni.

Elnök: Azt hiszem, a t. közgyűlés örvendetes tudomásul veszi ezen felvilágosítást. De az előadottak után még indokoltabb véleményem szerint, hogy a kérdést a jövő évi közgyűlésen tárgyalásra tűzzük ki, mert akkor már körülményesebben lehet a dologhoz szólni. Méltóztassanak tehát az igazgató választmányt megbizni azzal, hogy az egyesü-

letnek egy szakértő tagját a kérdés alapos ismertetésére felkérje. (Helyeslés.)

A mi a jövő évi közgyűlés egyéb tárgyait illeti, méltóztassanak ezek megválasztásával szintén az igazgató választmányt megbízni. Az igazgató választmány mindenestre gondoskodni fog arról is, hogy a helyi viszonyokat ismerők közül valaki a Királyhágón tuli és különösen a Brassó vidéki erdészeti viszonyokról is előadást tartson.

Következik most a napirend 9. pontja: Indítványok az egyesület céljainak előmozdítására általában véve.

Horváth Sándor titkár: Az alapszabályok által kiszabott határidőn belül két indítvány nyújtott be a titkári hivatalhoz. Az egyik Pisos Kornél indítványa, mely így szól:

Mélyen tisztelt közgyűlés! A ki a művelt nemzetek erdészeti viszonyait és különösen azok erdészeti egyleteinek életét és fejlődését némileg figyelemmel kíséri, megnyugvással fogja tapasztalni, hogy ezek között a magyar orsz. erdészeti egyesület — mindannak dacára, hogy fennállása óta alig mult el egy negyed század — minden tekintetben legelsőik közé tartozik.

Hogy mely tényezők voltak azok, melyek egyesületünket ezen aránylag igen rövid idő alatt nagygyá tették, feleslegesnek tartom itt mind felsorolni. Nem mulaszthatom el azonban első sorban a magyar erdészek és erdőbirtokosok ez ügy iránti érdeklődését s ennek hathatós felkarolását és erkölcsi támogatását megemlíteni; továbbá azon körülményt, hogy mi magyarok nem követjük az osztrák és német erdészek példáját, a kik az egyesületek alkotása szenvedélyében annyira mentek, hogy úgy szólván majd minden vidéknek van saját önálló erdészeti egyesülete, mely körülmény az erők szétforgácsolását vonta maga után, oly annyira, hogy az egyletekbe a külön működés folytán, az irigység és versengési vágy fészkelte be magát.

Időszerűnek tartom ezen tényt hangoztatni ma, midőn azon tervvel foglalkozunk, hogy egyesületünket esetleg szakosztályokba

összük. Bennem legalább azon aggodalom támadt, vajjon az egyik vagy másik szakosztály nem fog-e idő multával arra törekedni, hogy az anyatesttől elszakadjon, s elválva önállóan mint külön testület szervezkedjék, miáltal természetesen csak a törzsegylet benu-lása idéztethetnék elő.

De a magyar erdészek és erdőbirtokosok lelkesedésén és ösz-szetartásán kívül minden esetre legfőbb tényező a böles vezetés volt, mely az orsz. erdészeti egyesületet virágzóvá tette és a lankadat-lan munkássággal és kitartással ennek fenállását örök időkre biztosította.

Ma is tisztelt közgyűlés, alapszabályaink értelmében egyik feladatunk az leend, hogy az egylet fejeit, t. i. az elnököt, alelnököt és választmányt három évre megválasszuk.

Miután pedig egyletünk jövője s annak biztosítása azt köve-teli, hogy azon érdemdu s elnök és alelnök, kiknek megtartása az egylet érdekében áll, minél hosszabb ideig maradjanak az egy-let élén: szerény nézetem az volna, hogy alapszabályaink illető szakasza olykép módosittassék, hogy annak értelmében az érde-meket szerzett elnököt és alelnököt a közgyűlés élethosszig-lan is megválaszthassa.

A jelent illetőleg, jóllehet hogy a választások eredményéről biztosítva vagyunk és épen azért, mert vannak és lehetnek jövőben is férfiaink, kiket bizalmunk és érdemeik az egylet vezetésére emel-hetnek, feleslegesnek látom ezeknek tisztelt és féltett személyét újból és újból választás tárgyává tenni.

Mindezeknél fogva bátor vagyok a tisztelt közgyűlésnek a következő indítványt előterjeszteni:

Az orsz. erdészeti egyesület alapszabályai 13 §-ának 1-ső bekezdése, mely így szól:

„A választmány az egyesület elnökéből, 2 alelnökből 30 választmányi tagból s a titkárból áll. Ezeket — a titkárt kivéve — a közgyűlés 3 évre választja, még pedig az elnököket általá-nos, a választmányi tagokat pedig aránylagos szótöbbséggel“; módo-sittassék és egészítettessék ki még a következőkkel:

Ha az elnök és az első alelnökök valamelyike 3 vagy ennél több cikluson keresztül választatott meg és ezen minőségben ugy az orsz. erdészeti egyesület, valamint a hazai erdőgazdaság felvirágzása

körül magának kiváló érdemeket szerzett, úgy a közgyűlés — ha a választás egyhangulag történik — ezt élethossziglani elnök, illetőleg alelnöknek választhatja meg, mely tisztet az illető választott csak önkénytes lemondás által teheti le.“

Kivánatos volna, hogy az elnök-, illetve alelnök-választás már az idén indítványom értelmében történjék. Ha azonban ez az idén — az alapszabályok módosításának megerősítése miatt — lehetséges nem volna, úgy arra kérem a tisztelt választmányt, miszerint ezen módosítás netaláni helyesebb szövegezése végett, indítványomat a tisztelt választmányhoz átteni méltóztatnék.

Tátra-Füreden, 1890. szept. 9.

Piso Cornél,

az orsz. erd. egyes. alapító tagja.

Elnök: Részemről nem akarok a dolog érdekéhez szólani, csupán azt a kérést terjesztem a t. közgyűlés elé, hogy addig, a míg én leszek szerencsés az elnöki széket elfoglalni, ne méltóztassanak ezt az indítványt tárgyalás alá venni. (Élénk éljenzés és helyeslés.) Az indítvány felett tehát a t. közgyűlés beleegyezésével napirendre térünk. (Helyeslés.)

Horváth Sándor titkár: A másik indítványt Gajári József egyesületi tag terjesztette be s szó szerint így szól:

Az erdészeti szakmát a létérti küzdelem egyik kiválóbb arénájának tekintve, nem esodálkozhatunk rajta, hogy hiveit életfogytiglan, elválhatlanul vonzza magához, még akkor is, ha a pályafutáson nem a győzelem, nem a dicsőség, hanem a bukás legszomorubb neme a becsület és bizalomtöli megfosztás vált osztályrészükké, s erdész kíván maradni, kinek igaz hivatása volt ez, még akkor is, ha megviselte a haladó kor, ha elmondhatja nagy költőnk Petőfivel, hogy:

Áll a hajós a parton,

A tengeren tekint szét,

Mely koldussá tévé, mely

Elvette minden kincsét.

Biztatja az elhagyatva álló erdészembert a kartársai emelkedtebb érzeményeibe vetett remény, kik tudják, hogy szakmájuknak épen úgy, mint bármely más emberi intézménynek meg vannak a maga szerencsétlenjei, kik más körülmények között talán nem ott nyomorognának, hová sorsuk lesodorta, kiket istápolni, segíteni kell, hogy a küzdők soraiba ujult erővel, az emberi rendeltetés iránti nagyobb bizalommal beléphessenek. Ismert dolog, hogy maga a büntető eljárás is javítás okáért sujtja a bűnösöket, iparkodik a megbűnhötteket hol saját hatáskörében, hol humanistikus egyesületek, egyesek, sőt a kormányhatalom útján is, a büntetés kiállása, javulás mutatása után, az emberi társadalom hasznos tagjaivá megnyerni, alkalmat nyújt, segédkezik, rendes foglalkozás, megélhetési mód megszerzéséhez, rehabilitálni törekszik büntetésének eltelte, elévülése után még a legnagyobb bűnöst is.

Sokkal kegyetlenebb, mondhatni elrémítő sors nehezedik azokra, kik az erdészeti pályán fegyelmi uton sujtattak, mert megszűnt reájok nézve a régi jó barátság, ismeretség, s mindenkitől elhagyatva, lelkileg, testileg megtörve, öreg napjaikra erkölcsi, anyagi segély nélkül maradván, támolynak gyászos sírjuk felé; büntetésöknek nemcsak hogy nincsenek határai, nincsen elévülése, hanem évek multán is visszaható erővel befolyásolja előéletük jövőjük újraalkotása iránti törekvéseiket, s még a foglalkozás, a szaki működéstől is elűtetnek. Lehet az illető jóakaratu becsületes ember, ki nem lopott, nem sikkasztott, nem csalt; hiába való minden törekvése; számára e hazában nincsen hely; meghalnia a szívós, edzett, nyomort bíró testalkat mellett nem lehet; öngyilkossá válnék, de tisztességes családi hetyzete, életnézetei, műveltségi foka ezt nem engedik, élnie kell bármi keservesen; megkísérel mindent, hogy bármi szerény állást elfoglalhasson, de ebben még az is gátolja, hogy az erdészt, mint ilyent élemedett korban más hivatás elsajátítására alkalmatlannak tartják, azonfelül minden hivatáshoz törvényes minősítvény követeltetik, azt pedig, már az ötvenes éveken túl, a mai viszonyok között bajos megszerezni. Mindezek daczára a mozgékonyabb ember nem csügged, mert biztatja a „hit, remény és szeretet“, s reméli, hogy hátha mégis akad oly nagylelkű ember, a ki hajlandó a sülyedőnek segédkezet nyújtani, ha talán nem is egyes emberképen, hanem egyesülve, társulattá, bizottsággá alakulva. Ily intézmény-

hez bizalmasabban fordulhatna a fegyelmileg tönkrement erdész; ez mindenféle kicsinyes tartózkodás nélkül, hivatalos és egyéb tekintetek mellőzésével karolhatná fel a legboldogtalanabbak álláskeresési ügyét. Sajnos azonban, de „pártfogoló bizottmány“ „mentőkör“ a fegyelmileg elkárhozottak számára ez idő szerint nem létezik, pedig az emberbaráti segélynek ezen irányban nagy tér nyílik meg.

Az országos erdészeti egyesület, mint sok nagy horderejű alapítvány megalkotója, fenntartója, enyhíteni iparkodik áldásos hatáskörében az élet megannyi nyomoruságát, az özvegyek, árvák, az elaggott, betegség által tönkrejutott pályatársak bűteljes inségét. Nem természetes kifolyása lenne ezen magasztos iránynak, ha az erdészeti pályán átkos sorsuk által fegyelmi eljárások tömkelégébe sodort és onnan legjobb akaratuk mellett ki nem vergődhető, az erdészeti pályáról leszorított szerencsétleneknek is segédkezet nyujtana társadalmi helyzetük consolidálására, becsületük helyreállítására, nem anyagi támogatás, hanem foglalkozáshozó segítség, munkaszerezés, vagy ennek elnyeréséhez vezető utbaigazítás által?

Mint az országos erdészeti egyesület alapító tagja, ennek keletkezésétől fogva ápolója, támogatója és maiglan is hive, ki jelen szomorú helyzetemben vonzó tanácskozásaiban mostani érdekes kirándulásaiban — fájdalom! — részt nem vehetek, mély tisztelettel a következő indítványt mutatom be:

a) alakuljon a választmány kebelében öt tagból álló bizottság, mely feladatává teszi, a hozzá forduló, bármely okból állásától megfosztott, minden keresettől elesett, az 50-ik életévet meghaladott, különben szolgálatképes és alkalmazást kereső erdészt, ha az erdőtvény 36. §-ában megszabott minősítvénye meg van, bünyefenyítő eljárás alatt nem állott, lopást, csalást, pénzsikkasztást el nem követett, máskülönbén állandó tartózkodási helyén sem politikai, sem erkölcsiségi irányban megbélyegezve nincsen, minden tőle kitelhető módon támogatni addig, míg állást nem nyer;

b) a fentvázolt minősítvényű erdészeket tényleges pártfogolásban részesíti oly módon, hogy velök személyes vagy levelezési érintkezésben áll, kívánságukra kérvényeiket átveszi és megjegyzéseivel ellátva, rendelkezési helyükre továbbítja, siker esetében a kérvényezők költségén ezeket neki átszolgáltatja, végre

a meghívókhoz hasonló füzetkéket bocsájt ki és azokat díjmentetlenül a jelentkezők kezeihez juttatja, sürgős esetekben pedig az érdekelteket magánlevél útján értesíti a teendő lépésekről havonként négyszer;

c) díjakat nem szed, hanem elhelyezés esetében, — mely csak egyszer történhetik ezen uton és az egyszer elhelyezett bármi okból is hagyta el állomását, többször támogatást a bizottságtól nem nyerhet — költség számlát ad át az elhelyezettnek, ki is a valóban igazolt kiadásokat haladéktalanul fedezni köteleztetik.

Az indítványnak ilyes, vagy más alakbani elfogadását, illetve életbeléptetését indokolja egyszerűen azon tényállás, hogy az eliteltékből sem halt ki a becsületérzés és a hő kivánság, a társadalom hasznos tagjaivá maradhatni, sajnos azonban, hogy ezt önjelöltökől sohasem érvényesíthetik, mert a rosszakarat, a kenyérkereseti irigység és más nemtelen, aljas motivumok nem keresik azt, mily lelki gyötrelmeken, mennyi szenvedéseken esett át a fegyelmi eljárás martaléka! hanem megvetőleg azt hangoztatják: „ime az elcsapott“. De még is kell egy bizonyos határnak lennie, melyen túl az üldöztetések ezen leggyávábbika sem mehet!... Ki szabhatja ezt meg leghatásosabban más, mint az országos erdészeti egyesület erkölcsi támogatása mellett működő „pártfogoló bizottság“, „fegyelmi védkör“? Engedje a gondviselés, hogy létesüljön és sok szerencsétlent mentessen meg a végenyészettől!!!

Temesvár-Gyárvárosban, 1890. évi szeptember 4-én.

Gajári József, okl. erdőtiszt.

Ha a t. közgyűlés megengedi, bátor leszek a felolvasott indítványra mindjárt néhány megjegyzést tenni. (Halljuk, halljuk!) Az indítvány lényegét az a kivánság képezi, hogy az egyesület azon szerencsétlen erdészeket, kik fegyelmi eljárás folytán állásukat elvesztették, de bünfenyítő eljárás alatt nem állottak, erkölcsi támogatásával ismét állomáshoz segítse. Ezen kivánsággal szemben legyen szabad hivatkoznom alapszabályaink 35. §-ára, mely épen az egyesületnek ezen kérdésben elfoglalható álláspontját szabályozza.

Ezen szakasz szerint az egyesület igazgató választmánya fel van hatalmazva s illetve kötelezve is van, az erdőbirtokosok megkeresésére szolgálatkereső erdőtiszteket ajánlani. Ugyanezen szakasz szerint azonban az ajánlás akként történik, hogy a beérkezett folyamodványok, képességi és szolgálati okmányok alapján a szolgálatot kereső erdőtisztek névsora, a mint az illető állomásra egymáshoz viszonyítva alkalmasoknak találtnak, a szolgálatadó birtokossal közöltetik.

Az egyesület tehát ez idő szerint is kész állomást kereső erdőtiszt tagjainak megkönnyíteni az állomáshoz jutást, de az ajánlás tekintetében azon a határon túl, melyet az alapszabályok megjelölnek, nem mehet, t. i. mást nem tehet, mint hogy sorozza az állomás keresőket belátása szerint és aztán közli az erdőtisztet kereső birtokossal a folyamodók nevét ezen sorrendben, de minden további megjegyzés vagy ajánlás nélkül. És ez meggyőződésem szerint egészen bölcsen is van így, mert az egyesület csak úgy ajánlhatna valakit, ha egyszermind az iránt, hogy az ajánlott a kívánalmaknak minden tekintetben meg fog felelni, felelősséget vállalna magára; már pedig egy erkölcsi testület felelősséget senkiért és semmiféle körülmények között nem vállalhat.

Ezeket tekintetbe véve, részemről az indítvány mellőzését kérem, mert ha az egyesülettől nem kívántatik benne több, mint a mennyit az alapszabályok most is rendelnek, akkor felesleges, ellenben ha az indítványozó ennél többet kíván, akkor kérése teljesíthetetlen. (Helyeslés.)

Borszéký Soma: Az egyszerű cselédnek könyvébe sem írják bele, ha elbocsáttatik, a reá hátrányos megjegyzéseket. Megtörténhetik, hogy valaki fegyelmileg megbüntetik, de e bünhódés által hibája meg van torolva, s nem

volna igazságos őt a további keresetmódtól elzárni. Én azt hinném, hogy ily egyéneknek lehetővé kellene tenni, hogy az „Erdészeti Lapok“-ban ingyen hirdetés útján ajánlhassák magukat s nem volnék ellene, ha igazán szüksége forog fenn, némi segélyezésnek sem, a mennyiben ezt az egyesület helyzete megengedi.

Elnök: Én azt hiszem, t. közgyűlés, az indítványnak gyakorlati eredménye alig lehet. Én sem tartozom azok közé, a kik a felebaráti szeretetet a legszélesebb körben ne óhajtanák gyakorolni. De másfelől azt hiszem, egy erkölcsi testületnek nagyon is vigyázni kell, hogy mihez nyújtja oda erkölcsi támogatását. Abba semmi esetre sem mehetne bele az egyesület, hogy egy ilyen szolgálatból elbocsátott egyént a nélkül ajánljon, hogy meg ne emlitse, miért volt kénytelen eddigi szolgálatából távozni. E nélkül, méltóztassanak meggondolni, milyen helyzetbe juthatna később az egyesület. De ezt nem tekintve is, az ajánlás minden körülmények között kényes, mert esetleg a legkiválóbb ember sem válik be bizonyos speciális viszonyok között, tehát előre nem is vállalhat felelősséget senkiért. Ép ezért az egyesület, miként a titkár ur az alapszabályokból kimutatta, nem indokolhatja még azt a sorrendet sem, melyet a folyamodók között felállít. A mi a segélyezést illeti, nézetem az, hogy ha egykor az egyesület abban a helyzetben lesz, hogy minden támogatásra szorult tagját, kinek hirnevén csorba nem esett, kivétel nélkül mind segélyben részesítheti s még ezen is marad fenn anyagi lehetőség a segélyezésre, akkor ezen kérdéstről is lehetséges lesz beszélni. A most tényleg fenforgó körülmények között azonban nem tartom az indítványt elfogadhatónak. (Általános helyesés.)

Ha ezt helyeselni méltóztatnak, határozatilag kimondom, hogy az indítvány felett a t. közgyűlés napirendre tért.

Mínt hogy az idő kirándulásaink egy részét lehetetlenné tette s e miatt tárgysorozatunkat a kitűzött időnél is hamarabb kimerítettük, nem marad más hátra, mint hogy most közgyűlésünket befejezzük.

Midőn tehát a jegyzőkönyv hitelesítésére Eleőd Jósa és Papp Samu t. tagtársainkat felkérem, magamat a t. közgyűlés jóindulatába ajánlva, mostani utolsó ülésünket ezenel bezárom. (Éljenzés.)

Bedő Albert: A közgyűlésre megjelent t. tagtársaim nevében bátor vagyok Nagyméltóságodnak köszönetet mondani áldozatkészségeért és odaadó buzgalmáért, melylyel közgyűlésünket ezuttal is sikerrel és bölcsességgel vezetni kegyeskedett. Kivánom a közgyűlés minden tagja nevében, hogy Nagyméltóságod a közügy érdekében még hosszú időn át folytathassa áldásos működését. (Élénk éljenzés.)

K. m. f.

Horváth Sándor,
titkár.

Tisza Lajos gr.,
elnök.

Hitelesítésül:

Eleőd Jósa, s. k.

Papp Samu, s. k.

Lapszemle.

(M—zs—) **Az erdők befolyása a légköri csapadékok mennyiségére.** Meglehetősen régi és általánosan elterjedt azon meggyőződés, hogy az erdők mennyisége valamely vidék klímájára jelentékeny befolyást gyakorol, vagyis, hogy nagy terjedelmű erdőkkel borított vidékeken a légköri csapadékok mennyisége is nagyobb s viszont az erdők pusztulása a légköri csapadékok kevesbülését s ezzel együtt az illető vidék termékenységének csökkenését vonja maga után; mindazonáltal ezen kérdés egészen az újabbi időkig tudományos alapon tárgyalva nem igen volt.

A tudományos vizsgálatok megkezdésére e téren Ebermeyer nyújtott először példát 1874-ben, midőn a mintaszerűleg berende-

zett bajor erdészeti kísérleti állomások ily irányu feljegyzéseinek eredményét közzétette. Ezen eredmények összhangzásban állanak ugyan az említett feltevéssel, de még mindig nem birnak elegendő bizonyító erővel a mellett, minthogy ezek alapján — az ok és okozat közti összefüggést megfordítva — azt is állíthatnók, hogy épen a nagyobb erdőségek fordulnak elő oly vidékeken, melyek légköri csapadékokban gazdagabbak.

Ujabbán azonban a szóban forgó kérdés megoldásához megbízható adatok találhatók Blanfordnak Indiában szerzett tapasztalatairól szóló közleményeiben.

India déli részén ugyanis van egy körülbelől 61.000 angol négyszögmértőföldnyi kiterjedésű vidék, a melyen a bennszülöttek által 1875 év előtt üzött rablógazdaság folytán az erdők csaknem teljesen kipusztultak. A bennszülöttek t. i. mezőgazdasági művelés céljából óriási erdőterületeket égettek fel, melyek azután, néhány évi használat következtében terméketlenekké váltak. Az angol kormány ezt látva, a rablógazdaságnak véget vetett és azóta az egész területnek mintegy $\frac{5}{6}$ részét beerdősítette.

Ezen területen 14 meteorologiai állomás van berendezve, melyeken 1867 óta pontos feljegyzések eszközöltettek; nem volt nehéz tehát Blanfordnak ezek alapján megtenni az összehasonlítást az erdők kipusztításának ideje alatt, és az újraerdősítés óta tapasztalt évi esőmennyiségek között. Blanford összehasonlításából az tűnt ki, hogy az 1867—75 és 1876—85 évek közti időszakokban lehullott esőmennyiségek egy évi átlaga között lévő különbség, egyetlen állomás kivételével, az utóbbi időszak javára mindenütt 12% -ot tett ki. Annak mérlegelése céljából, hogy ezen emelkedés mennyiben tulajdonítható a terület beerdősítésének, Blanford az itt nyert eredményeket a szomszédos vidékeken eszközölt feljegyzésekkel is egybevetette, s ez alkalommal azt tapasztalta, hogy a szomszédos vidékek évi csapadékmennyisége az 1876—85 években 73 mm-el volt kisebb, mint a megelőző években. Valószínűleg ezen mennyiséget a beerdősített terület vonta el.

Hogy tényleg az újraerdősítés volt az oka a csapadékmennyiség növekvésének, az leginkább kitűnik a Blanford által közzétett számbeli adatokból.

A következő táblázatban I. alatt az évszámok, II. alatt a fentebb említett terület, III. alatt pedig egész India évi átlagos csapadékmennyisége angol hüvelyekben vannak kimutatva.

I.	II.	III.	I.	II.	III.
1869	45. ₃	41. ₀	1873	47. ₀	42. ₂
1870	47. ₇	42. ₆	1874	48. ₈	42. ₄
1871	48. ₄	43. ₀	1875	50. ₁	42. ₄
1872	47. ₅	41. ₇	1876	49. ₆	40. ₅

I.	II.	III.	I.	II.	III.
1877	50. ₄	41. ₁	1881	55. ₃	42. ₄
1878	52. ₆	43. ₃	1882	56. ₅	43. ₀
1879	53. ₈	43. ₅	1883	58. ₆	43. ₁
1880	54. ₅	42. ₄			

Tehát a míg az egész Indiára vonatkozó csapadékmennyiség-nél alig találunk némi ingadozást, addig a szóban forgó terület csapadékmennyisége ugyszólva folytonos emelkedést mutat, mely emelkedés végeredményében 20°/_o-ot tesz ki.

A Blanford által elért eredmények következménye az lett, hogy 1884 óta egész Indiában tétettek hasonló megfigyelések és pedig a következő módon:

Nagyobb kiterjedéssel bíró erdőségek belsejében, valamint azokon kívül is, megfelelő helyeken megfigyelő állomások rendezettek be. Az erdők belsejében e célra tisztás területek választattak ki, hol nemcsak a föld színén, hanem 60 angol láb magasságban is megmérték az esőmennyiség. 1884. június havától 1885. december haváig tett feljegyzések szerint az esőmennyiség az erdők belsejében tényleg nagyobb volt, mint az azokon kívül eső területeken, még pedig a föld színén 2°/_o-kal, 60 angol láb magasságban pedig 4°/_o-kal.

Hasonlóan világítják meg a szóban forgó nagy fontosságú kérdést Studnicskának Csehországra vonatkozólag végzett vizsgálódásai is.

Csehországban, mely magas hegylánczok által lévén határolva, meteorologiai tekintetben meglehetősen önálló területet képez, már a múlt században voltak esőmérő állomások, de csak a hetvenes években sikerült Studnicskának ezen állomásokat megfelelőleg szervezni és szaporítani. Jelenleg minden 75 km^2 -re egy ily állomás esik. Mintegy 700 állomáson nyert adatok alapján Studnicska az évi átlagos esőmennyiség szerint egész Csehországot 7 zónára osztja fel, melyek következő kiterjedéssel bírnak:

évi esőmennyiség	terület	évi esőmennyiség	terület
500 mm-en alul	738 km^2	800—1000 mm	4450 km^2
500—600 mm	15117 "	1000—1200 "	1352 "
600—700 "	18720 "	1200—1500 "	676 "
700—800 "	10923 "		

Az 500 mm-nél kevesebb évi esőmennyiséggel bíró zóna csak három, egymástól elszigetelten fekvő kis területre szorítkozik. Mig az ország középső része kevés hely kivételével az 500—700 mm

évi esőmennyiséggel bíró zónába esik, addig az esőben gazdagabb területek kevés kivétellel a hegyes vidékhez tartoznak.

Studnicska vizsgálatainál a tengerszintfeletti magasságnak az esőmennyiségre gyakorolt befolyására is kiterjesztette figyelmét s erre nézve következő eredményre jutott:

tenger szín feletti magasság	megfigyelő állomások száma	évi átlagos esőmennyiség
200 <i>m</i> -en alul	13	506 <i>mm</i>
200—300 <i>m</i>	51	561 „
300—400 „	52	600 „
400—500 „	51	634 „
500—600 „	21	732 „
600—700 „	7	765 „
700—800 „	9	841 „

Ezen adatokból kitűnik az, hogy az esőmennyiség nem emelkedik ugyan egyenlő arányban a tengerszintfeletti magassággal, mindazonáltal nagy átlagban 100 méterenként 69 *mm* emelkedést vehetünk fel. Ily módon a tengerszintfeletti magasságból bármely vidékre nézve kiszámítható bizonyos normal esőmennyiség, s ha azután a tényleges esőmennyiség ettől lényeges eltérést mutat, ezen eltérés oka mindig az illető vidék sajátosságok fekvésére vezethető vissza. Így pl. a Kamaik melletti elszigetelt fekvésű terület esőben való szegénysége a trencsényi hegyek közeli fekvésében leli magyarázatát, míg a 186 állomás közül 48-nál tapasztalt nagy esőmennyiség okául nem tekinthető egyéb, mint azon körülmény, hogy mindezen állomások nagyobb kiterjedésű erdőkkel borított vidéken fekszenek.

Az eddig előadottakkal ellentétben állanak Gannet tapasztalatai, ki a szóban levő kérdés jelentőségét különösen Amerikára nézve belátván, annak tanulmányozását szintén célul tűzte ki. „Amerika nagy részének jövője függ ezen kérdés megoldásától, — ugymond Gannet — mert ha az erdőállomány szaporodása folytán az esőmennyiség is növekszik, akkor azonnal hozzá kell fogni Amerika nyugati síkságainak beerdősítéséhez, ellenkező esetben pedig a jelenleg erdővel borított területeket is előnyösebb lesz jövőre buzatermelésre használni.“

Ép úgy mint Blanford, Gannet is ugyanazon vidéken gyűjtötte adatait, oly vidékeket szemelvén ki tanulmányozás céljából, melyek vegetációjára beerdősítés, erdőirtás avagy mezőgazdasági művelés folytán lényeges változások ment keresztül. Ő e változás időtartamát két egyenlő időszakra osztja és következtetéseinek abból indul ki, hogy abban az esetben, ha a vegetációban beállott változás az

esőmennyiség növekvését vagy apadását vonta maga után, ezen különbségnek az említett két időszak esőmennyiségénél okvetetlenül mutatkoznia kell. Ily módon négy különböző vidéken tett feljegyzésekből vonja le azon következtetést, hogy az erdők nem gyakorolnak semmi befolyást az illető vidékek esőmennyiségére, hanem megfordítva: oly vidékeken fordulnak elő nagyobb erdőségek, melyek légköri csapadékokban gazdagabbak.

Nem lehetetlen, hogy Gannet vizsgálatainak keresztülvitelénél más, szintén számbaveendő tényezőket figyelmen kívül hagyott s így tévesen vonta le a fenti következtetést: az ő állítása azonban mégis a mellett bizonyít, hogy a szóban lévő kérdés, mely ugy erdő-, mint mezőgazdasági szempontból rendkívüli horderővel bír, mindez ideig még teljesen megoldva nincs, s épen ezért a hivatott köröknek e kérdés tanulmányozására minden kínálkozó alkalmat meg kellene ragadniok.

(*Oesterr. Vrtljschrift f Forstw.*)

Könyvismertetés.

A coniferák elnevezése vagyis a fenyvek rendszeres beosztása. (Handbuch der Coniferen Benennungen. Systematische Eintheilung der Nadelhölzer. Irta L. Beissner. Lipse, Hugo Voigt.)

Közli: Illés Nándor m. kir. főerdőtanácsos.

Kertészeti körökben már régóta érezték szükségét annak, hogy a fenyőfélék elnevezése szabályoztassék s megszűnjék a zavar, melyben eligazodni bajos volt. Ez okból a drezdai internacionális kertészeti kiállítás alkalmával 1887-ben a coniferák ismerői és tenyésztői egész Németországból kongressust tartottak, a midőn L. Beissner, a bonni egyetem növénytanai kertjei kir. kertészeti felügyelőjének szakavatott előadása folytán az általa egybeállított elnevezési rendszert fogadták el. Miután a dolog minket magyar erdészeket is érdekel s tényleg a német erdészek is jórészt ezen rendszert használják, nem lesz fölösleges nekünk is vele röviden megismerkedni.

A coniferák 6 tribusra oszlanak. Rendszerbe állítva a beosztás a következő:

Coniferae. Toboztermők. Fenyvek.

A) A magvacska legalább virágzás idején felálló.

1. Tribus Cupressineae. 1. Callitris (Vent.), 2. Frenela (Mirb.), 3. Widdringtonia (Endl.), 4. Actinostrobus (Miq.), 5. Fitz-Roya (Hook. fil.), 6. Libocedrus (Endl.), 7. Thuya (Tourn.), 8. Thuyopsis (S. et Z.), 9. Biota (Endl.), 10. Chamaecyparis (Spach.), 11. Cupressus (Tourn.), 12. Juniperus (L.)

2. Tribus Taxodieae. 1. Cryptomeria (Don.), 2. Taxodium (Rich.), 3. Sequoia (Endl.), 4. Wellingtonia (Lindl.), 5. Athrotaxis. (Don.)

3. Tribus Taxeae 1. Taxus (Tourn.), 2. Cephalotaxus (S. et Z.), 3. Torreya (Arn.), 4. Ginkgo (Kaempf.), 5. Phyllocladus (Rich.), 6. Dacrydium (Sol.), 7. Pherosphaera (Arch.)

B) A magvacska már a virágzás idején valamicskét megfordulva.

4. Tribus Podocarpeae: 1. Microcachrys (Hook. fil.), 2. Saxegothaea (Lindl.), 3. Podocarpus (L'Her.)

5. Tribus Araucarieae: 1. Cunninghamia (R. Br.), 2. Dammara (Rumph.), 3. Araucaria (Juss.), 4. Sciadopitys (S et Z).

6. Tribus Abietineae. 1. Pinus (L.), 2. Cedrus (Lk.), 3. Pseudolarix (Gord.), 4. Larix (Lk.), 5 Picea (Lk.), 6. Tsuga (Carr.), 7. Pseudotsuga (Carr.), 8. Keteleeria (Carr.), 9. Abies (Lk.)

* * *

A ránk nézve érdekes, szabadban tenyészthető fajok a következők:

A) *Thuya gigantea* (Nutt.) nagy fává növő meghonosított *Thuya* nyugati Észak-Amerikából.

B) *Juniperus excelsa* (Bieb.) Hazája Kisázsia, Tauria, Kaukasz, Syria, Armenia, Persia. (Meghonosított nagy magasra növő fa.) *J. virginiana* (L.), *J. nana* (Wild.) Havasi boróka, *J. communis* (L.), *J. Sabina* (L.) Dél- és Közép-Európa s Szibéria hegyei.

C) *Taxodium distichum* (Rich.) Észak-Amerika mocsaraiban és folyó partjain.

D) *Wellingtonia gigantea* (Lindl.) Sierra-Nevada Kaliforniában.

E) *Taxus baccata* (L.)

F) *Ginkgo biloba* (L.) Chinából, Japánból.

G) A *Pinus*ok következő csoportokra oszlanak:

I. *Pinaster* (Endl.) = *Binae* = pártüsek.

II. *Taeda* (Endl.) = *Ternae* = három tűsek.

III. *Cembra* (Spach.) } = *Quinae* = öttüsek.

IV. *Strobus* (Spach.) }

Ennek daczára megmarad a *Pinus* nemnév.

I. *Pinasterek* = *Binae* = pártüsek: a *Pinus pinaster* (Sol.) másképp *maritima* (Poir.) (déli Európában tengerpartokon), *P. halepensis* (Mill.) aleppói fenyő, (a középtenger partvidékén) *P. sylvestris*, a mi erdei fenyőnk, melynek 16 válfaját ismerik a kertészek.

P. montana (Mill.) Henyefenyő. Willkomm szerint következő formákra oszlik: 1. *uncinata*, 2. *pumilio*, 3. *Mughus*. Az *uncinata*, melynek tobozpikkelyei visszafelé hajló kampós kinövással birnak, minélfogva kampós henyefenyőnek nevezhető (németül *Hakenkifer*) következő formákra oszlik:

A *rostrata* (Ant.) a. *macrocarpa* (Wilk.) (*P. Uncinata* Ramd.), b. *pendula* (Hart) (*P. Mughus* Loud.) c. *castanea* (Hart.) d. *versicolor* (Willk.)

B. *rotundata* (Ant et Endl. = *P. Montana* Dur. = *P.*

Mughus a. uliginosa Koch, = P. Pumilio var. uliginosa Ratzeb.) formái a) pyramidata (Hart.) b) gibba. (Willk.), c) mughoides (Wilk.)

C. Pseudopumilio (Willk.)

2. A Pumilio törpefenyő formái a) gibba, b) appanata, c) echinata (Willk.)

3. A Mughus P. Mughus (Scop) = P. Sylvestris Mugo (Tabern.) magában áll.

Pinaszterekhez tartozik továbbá a Pinus Laricio (Poir.), melynek változatai: P. L. austriaca (Endl.) a mi fekete-fenyőnk, P. L. Pallasiana (Endl.) a keleti vagy tauriai fekete fenyő, P. L. calabrica, az olasz fekete fenyő s ezeken kívül még a P. L. monspeliensis, Bujoti, pendula, variegata, pygmea (nana), monstrosa ismeretesek.

Pinaster még a P. resinosa (Sol.) (gyantás vagy vörös fenyő Észak-Amerika erdeiben Pensylvániától Kanadáig.)

II. *Taedae* = Ternae, = Háromtüsek, P. Gerardiana (Wall.) a Himalájában P. Sabiniana (Dougl.) nyugoti Észak-Amerikában, P. rigida (Mill.) Észak-Amerikában Mainetól az Alleghany hegyekig stb.

III. *Cembra* (Spach) = Quinae = Öttüsek. a P. Cembra, P. koraisiensis (S et Z.) Koreában, Kamcsatkában és más 8 faj.

IV. *Strobis* (Spach). Szintén Quinae. P. Strobis (L.) P. excelsa (Wall) Himayjában, P. Lambertiana (Dougl.) Nyugoti Észak-Amerikában.

H) Cedrus 3 féle van 1. C. Libani (Barr.) melynek formái: glanca, (Carr), nana (Loud), nana pyramidata (Carr), denudata (Carr), pendula (Knight), 2. C. atlantica, (Manetti.) Az Atlashegységben 3 C. Deodara (Loud). Himalájában.

I) Pseudolarix csak egy van. Pseudolarix Kaempferi (Gord.) A chinai arany vörösfenyő.

K) *Larix* többféle van. *L. occidentalis* (Nutt). Oregon és Britt Columbiában: *L. Lyalli* (Parl.) nyugoti Északamerikában, *L. europaea* DC. 8 féle változattal, *L. Dahurica* (Turcz) Északamerikában a 45°—56°-ig.

L) *Picea* = Luczfenyő I Eupiceák. *P. nigra*. (Lk.) Északamerikában a 44°—53° *P. rubra* (Lk.) Északamerikában Uj-Skócziában, Ujfunlandban. *P. alba* (Lk.) Észak-Amerikában a 40—45° alatt. *P. pungens* (Engelm.) Észak-Amerika szikláshegyeiben a hegyi patakok partjain. *P. Engelmanni* (Engelm.) Észak-Amerika sziklás hegyeiben 3000—4000 m. magasságban *P. exelsa* (Lk.) (a mi luczfenyőnk. 40 változatával, *P. obovata* (Ledeb). Szibériában, különösen az Altái hegységben 1300 m magasságig nagy erdőket képezve. *P. Schrenkiana* (Fisch et Mey) az Altai és Alatau hegységben. *P. acicularis* (Maxim). Japán hegyeiben. *P. tianschanica* (Rupr). Tianschan hegységében. *P. Morinda* (Lk). A nyugoti Himalyában 2000—3600 m magasságban. *P. Polita* (Carr.) Japán Nipon szigetén és Koreában, *P. orientalis* (Lk.) Taurus és Kaukázus hegységeiben.

II. Omoricák.

Picea Alcockiana (Lindl). Japánban Fusi-Yama hegyen 2000—2360 m magasságban, *P. Omorica* (Pancsis) Szerbia hegyeiben, *P. ajanensis* (Fisch). Délkeleti Szibériában, *P. jezoensis* (Carr.) Japán Jezo szigetén., *P. sitchensis* (Trautw. et Mey és Carr). Északamerikában s Pacific partokon, *P. Breweriana* (Wats.) Északamerikában az Illinois folyó forrás vidékén.

M) *Tsuga* Eutsugák. *T. canadensis* (Carr.) 5 más faja még nálunk kevésbé ismert. Hesperopeucek. *T. Pattoniana* (Engelm). Nyugoti Északamerika, Sierra Nevada, Skots hegység 2600—3300 m magasságig.

N) *Pseudotsuga Douglasii* (Carr.) Nyugoti Észak-amerikában Vancouver szigettől a Kolumbia folyótól kezdve a Sierra Nevadaig, Coloradóban, Új Mexikóban, Kaskad és Sziklás hegyekben.

O) *Keteleeria Fortunei* (Carr.) *Davidiana* (Franch.) *Sacra* (Franch.) kevésbé ismeretesek.

P) *Abies*. *A. pectinata* DC. a mi jegenyefenyőnk 8 vál. fájával. *A. Nordmanniana* (Spach). Kaukaszban, Krimben *A. cephalonica* (Lk.) Görögországban 800—1600 *m* magasságig. *A. numidica* (De Lannoy.) Északafrikában, Kabyloországban a Babor és Tababor hegyeken 1600—1950 *m* magasságig *A. Pinsapo* (Boiss) Déli Spanyolországban 2000 *m*-ig. Algírban is. *A. cilicica* (Carr.) Kisázsiaiában a ciliciai Tauruson a libanoni cedrussal felmegy 2650 *m* magasba. *A. firma* (Sieb et Zucc.) Japánban a Sikok, Nippon, Jeso szigeteken, a Kurilokon is 700—1000 *m* magasságig. *A. holophylla* (Maxim.) Délkeleti Mandzsuban. *A. brachyphylla* (Maxim.) Japánban Nippon szigetén. *A. Mariesi* (Mast.) Északi Japánban a Nikko hegyen 1000—2300 *m*-ig, *A. sibirica* (Ledeb.) Oroszország, Szibéria Dahuria, Kamcsatka, Mongolság, *A. nephrolepis* (Maxim.) Muszka-Mandzsúria. *A. Veitchi* (Carr.) Japánban a Fusi-Yama hegyen 2000 *m*-ig. *A. Fraseri* (Lindl.) Észak-Carolinában, Tennessee hegyeiben 1500—2100 *m*-ig, *A. balsamea* (Mill.) Északamerikában, Új Skóciában, Kanadában, Új-Angliában, Alleghany hegyekben. *A. subalpina* (Englm.) Nyugoti Észak-Amerikában, Alaskában, Britt Kolumbiában, Kaskad hegységben, Északi Oregonban, Kék hegyeken, Utahban, Koloradóban. *A. amabilis* (Forb.) Nyugoti Északamerika Kaskad hegységében. *A. nobilis* (Lindl.) Oregon magasabb hegyeiben. *A. magnifica* (Murr.) Shasta és Kaskad hegységben. *A. bracteata* (Hook et Arn.) Kalifornia hegyei 1000—1700 *m*-ig. *A.*

grandis (Lindl.) az északi Pacific partvidéken Brit-tKolumbiától Északkaliforniaig. A. concolor (Lindl.) Kalifornia hegyeiben 1000—2700 m-ig, Dél Oregonban. Arizona hegyeiben Utahig, és délikoloradoig. A Pindrow (Spach.) Nyugoti Himalájában. A Webbia (Lindl.) Himalájában, Bootamban, Sikkimben 3200—4300 m-ig.

A fenyvek hazájának megjelölése egyuttal utbaigazításul szolgál arra is, hogy mely fajok meghonosítását lehet remélni nálunk.

A fapiacról.

Budapest, 1890. október 30.

(B.) Az üzleti kilátások jósága nem gyengült, sőt ha számításba vesszük az aranyérték csökkenését és a beállott pénzhányynyal összekötött kamatláb-emelkedést, akkor inkább azt kell elismerni, hogy a szükséglet és vételkedv inkább emelkedőben van. Ennek bizonyítékát szolgáltatják a lipitújvári m. kir. főerdőhivatal kerületéből 5 évre eladásra bocsátott összes fenyő-fatermésre a f. hó 15-én megtartott ajánlati tárgyaláson benyújtott ajánlatok is, melyekkel a korábbi szerződési árakhoz képest különben is 10%-kal felemelt ajánlati alapárakon felül egész 5%-ig menő magasabb ígéretek tétettek. A tölgyfára a beruházási erdőkből e hónap 15-én megtartott ajánlati tárgyalás eredménye szemben azzal, hogy érdekelt kereskedői körökben a vételkedv csökkentésére nem hiányzott a törekvés, elég jónak mondható, mert az eladásra bocsátott 800 k. holdnyi erdőből elkelt 600 k. hold, és pedig 972.999 frt becsár ellenében 1,065,261 frt lett megadva; a vinkovezei főerdőhivatal kerületéből eladásra bocsátott erdőknél azonban f. hó 28-án nem volt kielégítő eredmény elérhető, mert az eladásra bocsátott 830 holdból csak 260 hold kelt el,

s így a 886.000 frtra becsült fatömegből csak 245.000 frt értékre akadt vásárló. Ezen utóbbi eladásnál ugy látszik, hogy az illető körök serkentése a vételtől való tartózkodásra már több sikerrel járt, melynél természetesen elég élenken lehetett az illetőknek a boszniai fokozott dongatermelésre hivatkozni; nem valószínűtlen azonban, hogy a most el nem kelt anyagok szintén megtalálják vásárlójukat, még pedig nem is hosszú idő múlva.

Egyes piacok ártételeit illetőleg utalunk lapunk legutóbbi füzetére.

K ü l ö n f é l é k.

(M—zs—) **A havasi klíma befolyása a növények életműködésére.** Erre vonatkozólag érdekes kísérleteket végzett újabban Bonnier Sveiczban. Kísérleteinél ugyanazon növényfajnak a Mont-Blanc hegységben, különböző (1050 és 2300 *m*) tengerszin feletti magasságban tenyésző példányairól vett leveleket használt, melyeket bádóg edényben, nedves moha közé takarva Chamounixba hozott le. Itt a különböző magasságból hozott levelekből egyet-egyet, a belőlük kifejlődő gázak megvizsgálása végett, e célra alkalmas külön készülékbe helyezett.

Többször ismételt vizsgálatainál azt tapasztalta, hogy teljesen egyenlő körülmények között, t. i. egyenlő világosság, hőmérsék és nedvességnek kitéve, a nagyobb tengerszinfeletti magasságból hozott levélből ugyanakkora felületen több oxigén fejlődött, mint az alacsonyabb pontról hozott levélből; mely körülmény arra enged következtetni, hogy az assimilatio s így az egész anyagsere is, a havasi régiókban élénkebb a növényeknél, mint az alsóbb övekben. Ennek megfelelőleg Bonnier tényleg azt tapasztalta, hogy a levelek pálczikás szövetei, melyeknek az assimilationál legfontosabb szerepük van, az előbbieknél jobban ki vannak fejlődve, mint

az utóbbiaknál. A magasabb régiókban élő növények tehát, melyeknek levelei a rövidebb tenyészeti időszak alatt nem nőhetnek akkorára, mint a síkságon élők levelei, ezekkel szemben a gyorsabb anyagcserében lelnek kárpótlást.

(Ctrlbl. f. Agr. Ch.).

(I) **Meghonosítható fanemek.** A német erdészek f. é. augusztus havában Kasselben megtartott kongresszusán Schwappach tanár a következő fanemeket jelölte meg olyanoknak, melyeknek tenyészése nálunk biztosítottnak tekinthető, s a melyek fatömeg termés, valamint a fa jósága tekintetében nagyobb mennyiségben telepítésre érdemesek: *Pseudotsuga Douglasii*, *Picea sitchensis*, *Chamaecyparis Lausoniana*, *Thuja gigantea*, *Juglans nigra*, *Carya Alba*, *Carya amara*, *Carya tomentosa*, *Quercus rubra*.

(N. K.) **Erdői fenyő (*pinus sylvestris*) Máramarosban.** Hazánk ezen nagy kiterjedésű, erdőségben bővelkedő megyéjében a kocsánytalan tölgy, a bükk, a luczfenyő, és a törpe fenyő (*Pinus pumilio*) alkotnak összefüggő tiszta erdőket. A jegenyefenyő aránylag kis mennyiségben fordul elő a luczfenyvesekben és bükkösökben, ezekkel elegyesen. Ép így a kőris, juhar, szil stb.

Egyes ritka példányokban előjönnek a havasi fenyő és tiszafa is. Vörös fenyő is található közbe szórva a luczfenyvesekben, sőt néhány holdnyi elegyetlen vörös fenyves is előfordul a kinestári erdőkben.

Az erdei fenyőt ellenben csak az újabb időben telepítették meg a máramaros-szigeti m. kir. erdőigazgatóság területében.

Megemlítést érdemel ennél fogva az a kis erdei fenyő állab, a mely a Nagy-Ág völgyének felső részén, Ó-Holyatin község határában található.

Ez az erdei fenyő állab az északkeleti Kárpátok

Wysoka Klewa nevű kiágazásának déli oldalán mintegy 800—900 m tengerszín feletti magasságban terül el lucz- és jegenye fenyőerdők között. Kiterjedése körülbelül 3 kat. hold, melyen 40—60 éves erdei fenyőtörzsek között szét-szórtan egyes korosabb 100—120 éves erdei fenyőtörzsek állanak. E fák közepes növekvést mutatnak, amennyiben 40 éves kor mellett átlag $0.3—0.5 m^3$ köbtartalommal bírnak; ezt azonban a folytonos legeltetés folytán elszegényedett talaj befolyásának lehet tulajdonítani. Zártabb helyen meg-lehető magasságban kezdődik a korona, s a fák szép, ágtiszta törzset növesztenek, a mely igen jó épületi fát szolgáltat. Ez az utóbbi tulajdonsága s másrészt a köz-séghez való közelsége okozza az állab hiányos $0.6—0.7$ zárlatát, mert a volt urbéresek szegényebb, igás jószággal nem rendelkező része innét fedezte folytonosan épületifa szükségletét.

A fák állásából arra lehet következtetni, hogy a mostani főállab az egyes korosabb fák magjából természetes vetés útján létesült. Azon körülményből ugyan, hogy ezen-kivül sem Máramarosban sem a 10 kilométer távolságban fekvő Bereg vármegyében nem fordul elő másutt az erdei fenyő, azt kellene következtetni, hogy a miről itt megemlékez-tünk, valamikor emberi kéz telepítette. Van azonban egy másik körülmény is, mely ezzel ellentétben arra a feltevésre jogosít, hogy az ó-holyatini erdei fenyves itt őstermőhelyén fordul elő.

Az erdőkincstárnak ugyanis ezen község határában soha sem volt birtoka, az erdő tehát más földesurtól jutott a volt urbéresek tulajdonába; az pedig nem nagyon való-szinű, hogy Máramarosban magán-birtokosok ezelőtt 100—120 évvel mesterségesen telepítettek volna meg egy olyan fane-met, melynek különös értéke rájuk nézve nem volt, s mely-nek még a magját is nehezen szerezhették meg.

(M—28) **Erdősítések Oroszországban.** Oroszországban 1842 óta a korona költségén összesen 193.709 hektárnyi terület erdősítettetett be, melyből mintegy 7000 hektár esik korábbi sivatagokra. Ezen eredmény annyival is inkább jelentékenynek mondható, mert Miklós csárnak az a rendelete, mely meghagyta, hogy a Don melletti hadseregben szolgáló kőzások közül mindenki legalább 25 fát ültessen, nem lett végrehajtva. A sivatagok beerdősítésének átlagos költségei évenként kezdetben 250, később 120 rubelre rugtak, s csak egyes helyeken nem emelkedtek 40 rubelnél magasabbra. A kopár hegyek beerdősítése 1876-ban, Krimben vette kezdetét. Mindamellett Oroszországban az erdőpusztítás a a szigorú törvények daczára is folyton nagyobb mérvet ölt, úgy, hogy ennek következtében már több helyen fahiány mutatkozik. (Oest. Frstztg.)

(M. D. S.) **A fekete diófa** Északamerikának legelőkelőbb erdei fája. Legnagyobb mennyiségben a Massachusetts nyugoti részétől Nebraska és Kansas keleti részeig, Ontario és Canadától Florida északi részeig és Texasig terjedő vidéken fordul elő. A nagy tavak és az Ohio folyó közti területen, hol ezelőtt szintén nagy mennyiségben fordult elő, jelenleg már csak egyes példányokban található.

Ezen fanem különben kedvence a prairik befásítóinak, sőt mivel az angol éghajlat alatt is jól tenyészik, némelyek Angolországban való megtelepítésre is ajánlják.

A régi gyarmatosok fáját főleg kerítészőlőpnek és palánknak használták; újabban azonban a legfinomabb borító lemezeket (fournir) készítik belőle, mely czélra, minthogy finom rostokkal bir, könnyen fényezhető s a korrallal folyton sötétebbé váló szép barna színt nyer, igen alkalmas. Ára már kidolgozva Chicagóban vasuti szállítmányként s szép méretekben 1000 angol lábanként 10 egész 50 sterling. (Forestry.)

(M. D. S.) **Jütland befásítása.** Dánia ezen emelkedettebb területének csak kis része van erdővel borítva; nagyobb része gabonatermelésre használtatik, de oly kevés hasznot hoz, hogy alig fizeti meg a fáradságot. A „Heath Society“ azonban, mely már 18 év óta áll fenn, lassankint megváltoztatja ezen terület képét. Ezen társulat közel 40.000 acre (1 acre = 0.776 kat. hold) pusztaföldet erdősitett már be, s az utóbbi években 6000 sterlinget fordított a dán félsziget befásítására. Évenként 2000 acre-nál nagyobb területet ültettet be, s e munkálatai által a lakosság nagy részének nyújt foglalkozást. Célját az iskola és a sajtó útján igyekezett elérni.

A munkálatok menetéről készített térkép az edinburgi erdészeti kiállításon a gyakorlati férfiak bámulatát keltette fel. Nagyobb siker elérése céljából kísérleti állomás állítatott fel, hol számos növendék nyer gyakorlati oktatást. A társulat három lelkészt, hét erdészt s három erdészsegédet, három alagesővező (kultur) mérnököt alkalmaz, mely utóbbiaknak feladata a mocsarak s tőzeggödrök kijavitása, esatornák készítése által. Körülbelül 15 angol mértföld hosszú lóvasuton szállítják a gödrök betöltésére szolgáló márgát.

A társulat magántársulat s mint ilyen tartja fenn az elméleti s gyakorlati erdészeti oktatást. Munkája nemcsak az illető társulati tagoknak, de az államnak is nagy hasznára válik. Több, mint 4000 tagja van, kik évenként 5 shilling díjat fizetnek; a társulat ügyeit tiszteletbeli bizottság intézi. A társulat feladata eredetileg a tulajdonát képező területek kultiválása s befásítása volt, ez azonban most már csak alárendelt szerepet játszik azon célhoz képest, mely Dánia befásítását célozza. Ezen cél elérésére karöltve működik a lakossággal. Hogy a magántulajdonosokat a fásításra rábirja, gyakran az ezek birtokában lévő területeken is

maga a társulat kezdeményezi a befásítást. Néha pedig oly módon igyekszik megkedveltetni a befásítást, hogy az ily munkálatok ellenőrzését magára vállalja, s a hiányokon nemcsak tanácsosal, de tetteleg is segít, nem csak csemeték ajándékozása által, de pénzzel, adomány vagy kölcsön alakjában.

Jütland befásításának fő akadályja a talaj, melynek savtartalma megakadályozza a fák növekedését. Mielőtt a befásítás kezdetét venné a talajt hosszú ideig készítik elő. Ha lehetséges a tőzeges földet használják fel vagy javítják meg az ültetésre. Legtöbbször azonban a talajt a víz elvezetése után márgával keverik s két—három éven át gabonaneműek termesztésére használják. Szokásos a tőzeget kiszáritása után elégetni s a hamu által javított talajba rozstot vetni. Szokásos az ismeretes bogárhátú művelés is. De ha ezek után a talaj ismét nagymérvben szegényedik, vagy a földművelésre egyáltalán nem válik alkalmassá — akkor a fásítás veszi kezdetét, mely ezélből az altalaj $1\frac{1}{4}$ vagy $1\frac{1}{2}$ angol láb mélyen fel lesz forgatva. E talaj felső része körülbelöl $\frac{1}{3}$ vagy $\frac{1}{2}$ láb vastag s részben élő, részben elhalt organikus részekből áll, melyek humus és más savakat fejlesztenek. Ezeket, mielőtt a fásítás kezdetét veszi, alkalmas módon el tudják távolítani.

Az erdősítésnél alkalmazandó fanevek megválasztásánál a tapasztalat az irányadó. Minthogy a hangás területen a tülevelű fák jobban tenyésznek, ezért főleg ezekkel erdősítenek.

A nyír s a veres berkenye az egyedüli lombos fák, a melyek a hangás területen tenyésznek. A Pinus montana legjobban birkozik meg a hangával s ezért a rosszabb talajon ezt tenyésztik, míg a hangás területet elborítja s a hangát elnyomja. Ezután kerül rá a sor az

értékesebb fajokra. A társulat a hegyi fenyővel ajánlja megkezdeni az olcsó befásítást s csak azután ültetni ki az értékesebb fajokat, ha már az előbbi közel 1 m magasságot ért el. Az ültetvényeknek az áprilistől júniusig tartó éjjeli fagyok sokat ártanak. (Forestry).

(N. K.) **Dongakivitel Fiumén és Trieszten át.** A Franciaországban felhalmozott nagy készletek, melyek a szükségletet jóval felülmúlták, valamint az Olaszországban megcsökkenő dongafogyasztás okozták főképen azt, hogy a dongakivitel az említett két kikötő helyről a folyó év első felében csökkenést mutatott.

Az utolsó három év első felében a Fiuméből és Triestből elszállított donga mennyiség a következő volt:

az 1890. év első felében	21.56	millió	darab
„ 1889. „ „ „	30.32	„	„
„ 1888. „ „ „	21.84	„	„

Ebből

	Franciaországba	Olaszországba
	vittek	
az 1890. év első felében	18.72 milliót	1.81 milliót
„ 1889. „ „ „	24.83 „	4.11 „
„ 1888. „ „ „	17.71 „	2.77 „

Mig ezen két országnál szembetűnő csökkenés mutatkozik, az oda szállított donga mennyiségben, addig a többi dongafogyasztó országokban mint Algir, Spanyolország, Portugalia, Nagy-Brittánia, nagyon csekély a kimutatható különbség, bár az is igaz, hogy ezek az országok sokkal kevesebb mennyiségű dongát használnak fel, mint az előbb említett két ország.

(N. K.) **Parafa termelés Spanyolországban.** A parafa termelés egyike Spanyolország legfontosabb iparágainak.

Főhelye Gerona tartomány, hol számtalan gyár foglalkozik a a paratölgy kérgének felaprózásával. Magában Patomos városkában körülbelül 40 ilyen gyár van. Ezen áruból természetesen igen tekintélyes a kivitele is Spanyolországna. 1885-ben pl. 10.000 *q* kérget és 1137 millió darab felvágott dugót szállított a külföldre, 12 millió márka értékben. 1886-ban a kivitel már 19.660 *q* kéreg és 1195 millió darab dugóra emelkedett s ezek értéke 14 millió márkát tett ki. Az utóbbi években a D. Forst. u. Jagd. Z. szerint egy hernyó káros befolyással volt a parafakéreg termelésre. Ez ugyanis a fákat összes levelétől megfosztotta, s ez által a kéregképződést is csökkentette.

(M—zs) **A kőszénfüst káros befolyása a fákra.** München egyes városrészeiben az utóbbi 3 év alatt az összes tülevelű fák kipusztultak. Hartig R. ezen pusztulást az illető városrészek gyáraiból származó kőszénfüst káros befolyásának tulajdonítja. A kőszénfüst ugyanis jelentékeny mennyiségű kénsavat és kénessavat tartalmaz, melyek a növényi szervezetre méregként hatnak. Minthogy ezen savakból a hó nagy mennyiséget képes magába venni, könnyen megmagyarázható, hogy a fák pusztulását a télen át rájuk rakódott hó által felvett kénsav és kénessav idézték elő.

(N. K.) **Ismétlő vadászfegyver.** Egy szegedi technikus új ismétlő fegyvert talált fel, a mely az eddig feltalált ismétlő fegyverektől főleg abban tér el, hogy míg ez utóbbiak csak katonai célokra használtak és vadászati célokra nem alkalmasak, addig a szegedi új fegyver kizárólag vadászok számára lett szerkesztve. Az új találmány, melyre feltalálója már szabadalmat is nyert, önmagától töltő ismétlő fegyvert képez s lényege abban áll, hogy a töltések az elhelyezésükre szolgáló rekeszből vagy töltéstárból önmaguktól (automatikusan), illetve az előző lövés okozta vissza-

lökés erejének felhasználásával jutnak a fegyveresőbe, még pedig oly gyorsan, hogy öt egymásután következő lövést lehet vele egy és fél másodperc alatt, vagyis annyi idő alatt tenni, a mennyi alatt bármely más fegyverből legfőlebb csak két lövést tehetett a vadász. Ezen új rendszer szerint a feltaláló nemcsak golyós, hanem sörétes fegyvert is készített.

Erdészeti államvizsgáló bizottság. A földmivelésügyi m. kir. minister az erdészeti államvizsgáló bizottságba, melynek állandó elnöke az országos főerdőmester, Bedő Albert ministeri tanácsos, bizottsági tagokul az 1890—95 években megtartandó államvizsgák idejére: A b r u d b á n y a y Béla m. kir. erdőigazgatót, B e l h á z y Emil m. kir. főerdőtanácsost, báró F e i l i t z s c h Arthur kir. alerdőfelügyelőt, F e k e t e Lajos m. kir. erdőtanácsos s erdőakadémiai tanárt, G a r l a t h y Kálmán m. kir. főerdőrendezőt, H o f f m a n n Sándor m. kir. főerdőtanácsost, H o r v á t h Sándor kir. erdőfelügyelőt, I l l é s Nándor m. kir. főerdőtanácsost, K a l l i n a Károly m. kir. erdőmestert, P o d h r a d s z k y Andor Coburg hercegi erdőigazgatót, N a g y Gyula kir. erdőfelügyelőt, R ó n a y Antal m. kir. főerdőtanácsost, R u t s k a Tivadar kir. főerdőfelügyelőt, S c h o l e z Rezső m. kir. erdőigazgatót, S i m e n s z k y Kálmán kir. erdőfelügyelőt, S ó l t z Gyula m. kir. főerdőtanácsost, S z a b ó Adolf m. kir. erdőtanácsost, S z é c s i Zsigmond m. kir. erdőtanácsos s akadémiai tanárt, H i r s c h István ministeri titkárt és K e l e t i Nándor kir. erdőfelügyelőt nevezte ki.

Az „**Erdészeti zsebnaptár**“ új évfolyama (1891. évi X. évfolyam) néhány nap alatt elhagyja a sajtót. Megrendelhető az Országos erdészeti egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10. sz.) Ára bérmentetlenül elküldve az egyesület tagjai részére 1 frt, nem tagok

részére 1 frt 50. Ha egy vagy két példány megrendelése esetében az előbbi árakon felül példányonként 15 krral több küldetik be, az elküldés bérmentve (keresztkötés alatt ajánlva) eszközöltetik. Kettőnél több példány megrendelése esetében az elküldés zárt csomagokban történik s a szállítási díjat az átvétel alkalmával a megrendelő fizetheti ki.

Az „**Erdészeti rendeletek tára**“ 1885., vagyis V.; 1886., vagyis VI.; 1887. évi, vagyis VII., 1888. évi, vagyis VIII. s végül az 1889-ik, vagyis IX. évfolyama az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10. sz.) megrendelhető. Ára az egyesület tagjai részére, az 1886., 1887. és 1888. évfolyamnak 30 kr, az 1885. évfolyamnak 40 kr. és az 1889. évfolyamnak 20 kr.; nem tagok részére pedig 60 kr, 80 kr., illetőleg 40 kr. Az első három évfolyam második kiadása is teljesen elfogyott.

Az „**Erdei facsemeték nevelése**“ című munka megrendelhető az Országos erdészeti egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10. sz.) Ára az egyesület tagjai részére 1 frt 50 kr, nem tagok részére 2 frt.

Az „**Erdészeti földméréstan**“ című pályanyertes munka szintén kapható még. Megrendelések, legcélszerűbben postautalvánnyal, az Országos erdészeti egyesület titkári hivatalához intézendők (Budapest, V., Alkotmány-utca 10.). Ára az egyesület tagjai részére 3 frt 50 kr, mások részére 5 frt.

„**A tölgy és tenyésztése**“, című pályanyertes munkának eddig még el nem kelt példányai a szerzőnek, Fekete Lajos akadémiai tanárnak adattak át. Megrendelések egyszerű levelezőlapon, vagy postautalványon közvetlenül Selmeczre a szerzőhöz intézendők. Ára az egyesület tagjai részére 2 frt, nem tagok részére 3 frt.

Az „Erdő-Őr“ vagy „Az erdészet alapvonalai kérdésekben és feleletekben“ című munka ötödik kiadása megjelenvén, felkérletnek azon erdőhivatalok, erdőgondnokságok és szak-társak, kik az erdészeti műszaki segédszolgálatra készülők egyének részére ezen könyvet megszerezni kívánják, hogy annak postautánvételi útján leendő megküldése iránt az Országos erdészeti egyesület titkári hivatalát mielőbb értesíteni sziveskedjenek. Ára példányonként 3 frt.

Ő felsége fénynyomatú arczképe, a mely az egyesület nagytermében levő eredeti olajfestmény után készült, megrendelhető az Országos erdészeti egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10.). Ára az egyesület tagjai részére csomagolással és postaköltséggel együtt 3 frt 50 kr, nem tagok részére 4 frt.

Erdészeti rendeletek tára.

Körrendelet valamennyi közigazgatási bizottságnak és kir. erdőfelügyelőségnek.

(A m. kir. igazságügyi miniszternek 1890. évi 20.326. számú rendelete tárgyában.)

28589 I/3 1890. sz. A m. kir. igazságügyi miniszter ur az 1889. évi XXXVII. t.-cz. 35. §-ának 7. pontjában nyert felhatalmazás alapján a volt urbéresek részére közösen kiadott birtok-illetőségek egyénenkint való felosztásánál és a felosztott részek telekkönyvezésénél követendő eljárás szabályozása tárgyában f. évi 20.326. sz. a. minden irányban részletes utasításokat tartalmazó rendeletet bocsátván ki, midőn ennek egy példányát tudomás és miheztartás végett idecsatolva megküldöm, egyszersmind szükségesnek tartom a közigazgatási bizottságoknak (kir. erdőfelügyelőségeknek) különösen is felhívni a figyelmét azon fontos intézkedésekre, melyek e rendelet 54—56. §-aiban az erdőből kiadott legelő-illetőségek, s illetőleg az erdő-illetőségek egyénenkint való felosztásánál követendő eljárást szabályozzák, s a melyek a közérdeknek az 1879. évi XXXI. törvényezikk szempontjából való megvédésére az erre hivatott hatóságoknak kellő alapot nyújtanak.

A rendelet 54. §-ában ugyanis ki van mondva, hogy ha a volt urbéresek legelő-illetősége fejében erdőterület adatott ki, s a volt urbéresek ennek felosztását, vagy a már tényleg foganatosított felosztás birói jóváhagyását kérelmezik, az ez iránt beadott kérvényben azt a körülményt, hogy a felosztatni kért legelő-illetőség egészben vagy részben erdőterületből áll, tüzetesen megemlíteni tartoznak, s ez esetben a törvényszék a felosztás megengedhetősége kérdésében tartandó nyomozáshoz a kir. erdőfelügyelőt is megidézni köteles; abban az esetben pedig, ha a volt urbéresek az előbb említett körülmény fenforgását megemlíteni elmulasztották s ez csak a helyszínén teljesített nyomozás közben tűnik ki, a

kiküldött bíró az eljárást felfüggeszteni s az eljárás folytatása végett a kir. erdőfelügyelő megidézése mellett új határidőt kitűzni tartozik.

A kir. erdőfelügyelőnek tehát mindazon esetekben, midőn erdőterületből kiadott legelő-illetőség felosztásáról lesz szó, módjában fog állani a feloszthatóság kérdésében tartandó nyomozásnál jelen lenni s az érdekelteket abban az esetben, ha a felosztás a közérdek szempontjából hátrányosnak bizonyulna, ennek következményeiről felvilágosítani. Nevezetesen, ha a felosztás tárgyát képező terület az 1879. évi XXXI. törv.-czikk 4., illetve 2. §-a alá eső feltétlen, avagy épen véderdő-talajjal bíró területet képezne, módjában lesz az érdekelteket érdemlegesen figyelmeztetni arra, hogy illetőségeiket az egyes birtokosok a törvény most idézett §-ai értelmében az egyénenkénti felosztás után is állandóan erdőként fentartani, sőt azon részekről, melyekről esetleg véderdő-talajjal bírnak, egyszersmind külön-külön használati tervet is készíttetni, s illetőségüket ennek rendelkezései szerint lesznek kötelesek kezelni.

Mindenesetre, még abban az esetben is, ha a volt urbéresék ezen jóakaratu figyelmeztetések daczára sem lennének hajlandók a felosztás iránti kérelmüktől eltérni, legalább az a jó eredménye minden esetben meg lesz a kir. erdőfelügyelőségek közbelépésének, hogy a volt urbéresék a felosztás következményei felől nem maradnak tájékozatlanságban s jóhiszeműleg oly cselekményeket nem követhetnek el később, melyek az 1879. évi XXXI. törv.-czikk szigorú rendelkezéseibe ütköznek.

Ennélfogva elvárom a kir. erdőfelügyelőségektől, hogy a rendelet 54. §-ában biztosított ezen jogukat a közérdek és egyszersmind a volt urbéresék érdekeinek lehető megóvása céljából minden egyes esetben gyakorolni fogják.

Hasonlóképen elvárom a kir. erdőfelügyelőségektől, hogy oly esetekben, midőn az urbéri rendezés vagy erdő- és legelő-elkülönítés alkalmával a volt urbéresék közös illetősége az erdő- és legelő-illetőség mennyiségének és fekvésének külön meghatározása nélkül együttesen adatott ki s a kétféle illetőség elkülönítése később sem történt meg, úgy, hogy ez a legelő-illetőség egyénenkint való

felosztását megelőzőleg az 55. §. második bekezdése értelmében lesz eszközzendő, az erre vonatkozó helyszíni eljárásnál szintén részt vesznek s minden egyes esetben oda hatnak, hogy az erdő-illetőség az urbéri rendezéskor együttesen kiadott közös illetőségnek azon helyén szakittassék ki, a mely másnemű gazdasági művelésre legkevésbé alkalmas, s illetőleg a melynek osztatlan állapotban, erdőként való fentartása és kezelése a közérdek szempontjából leginkább szükséges.

Ezzel kapcsolatban szükségesnek tartom továbbá felhívni a közigazgatási bizottságoknak és kir. erdőfelügyelőségeknek figyelmét az 55. §. azon intézkedésére is, melyben ki van mondva, hogy azon esetekben, midőn az eredetileg együttesen kiadott erdő- és legelő-illetőség utólagosan elkülönített, a legelő-illetőség egyéenkinti felosztása iránt beadott kérvényhez az ezen elkülönítés tárgyában hozott bírósági vagy közigazgatási jogerejű határozat is csatolandó.

Az 55. §. ezen rendelkezéséből ugyanis következik, hogy a legelő-illetőség egyéenkinti felosztásának alapjául az erdő- és legelő-illetőségnek nemcsak bírói uton eszközölt megelőző elkülönítése, hanem közigazgatási uton jogerejűleg eszközölt elkülönítése is elfogadandó; a kir. erdőfelügyelőségnek tehát kötelességében áll ily esetekben arra is felügyelni, hogy az egyéenkinti felosztás csak azon területre terjesztessék ki, mely megelőzőleg részemről közigazgatási uton legelő-illetőségül állapotított meg.

De világosan következik az 55. §. említett rendelkezéséből az is, hogy a mikor a legelő-illetőség egyéenkinti felosztását a volt urbéresnek nem kéri, az erdő- és legelő fejében együttesen kiadott területből a közös erdő-illetőségnek a közös legelő-illetőségtől való elkülönítése közigazgatási uton ezután is foganatosítható.

Ennélfogva az igazságügyminister ur ezen rendeletével kapcsolatban utasítom a közigazgatási bizottságokat és kir. erdőfelügyelőségeket, hogy a mennyiben kerületükben olyan urbéri illetőség fejében együttesen kiadott birtokok fordulnak elő, melyeknél az erdő-illetőséget képező rész a legelő-illetőséget képező résztől meg elkülönítve nincsen, az elkülönítés iránt abban az esetben, ha

a volt urbéresek ennek eszközlése végett a bírósághoz fordulni nem hajlandók, vagy a legelő-illetőségnek egyénekenkénti felosztását, (melylyel egyidejűleg az erdő- és legelő-illetőség elkülönítése is bírósági uton eszközöltetik) nem kérelmezik, a szükséges intézkedéseket a törvényes eljárás megtartásával közigazgatási uton tegyék meg.

Budapest, 1890. évi október hó 2-án.

Bethlen.

Igazságügyministeri rendelet,

(a volt urbéreszek részére kiadott birtok-illetőségek egyénekenként való felosztásánál és a felosztott részek telekkönyvezésénél követendő eljárás szabályozása tárgyában).

20.326. sz. Az 1889. XXXVIII. t.-cz. 35. §. 7. pontjában nyert felhatalmazás alapján rendelem:

I.

Felosztási eljárás.

1. Általános határozatok.

1. §.

A volt urbéreszek részére urbéri rendezés, tagosítás, vagy elkülönítés alkalmával közösen kiadott birtok-illetőségeknek vagy ezek egy részének egyénekenkénti felosztása jogérvényesen csak az urbéri ügyekre nézve illetékes kir. törvényszék bözbenjárásával vagy utólagos jóváhagyásával (47—52. §§.) történhetik meg.

Az ugyanazon községbeli volt urbéreszek részére kiadott különböző birtok-illetőségeknek (legelőnek, nádasnak és erdőnek, 56. §.) felosztása vagy a felosztás jóváhagyása iránti eljárás együttesen is folyamatba tehető.

2. §.

A közös urbéri birtok-illetőségek feloszthatására vonatkozó anyagi jogszabályok a jelen rendelet által nem érintettek.

Az urbéri rendezés, tagosítás vagy elkülönítés alkalmával közösen kiadott, de utólagos felosztás folytán a telekkönyvi helyszineléskor a jogosultaknak megosztott egyénekenkénti tulajdonául felvett, vagy a telekkönyvnek az urbéri rendezéshez képest történt átalakításakor, avagy a telekkönyvi betétek szerkesztésekor ilyképen bevezetett illetőségek újabb felosztása a jelen rendelet szerinti eljárás tárgyát nem képezi.

2. Közös legelő felosztása.

a) Eljárás a feloszthatóság kérdésében.

3. §.

A közös urbéri legelő felosztása iránti eljárás az illetékes kir. törvényszékhez beadandó kérvény alapján indittatik meg.

A felosztás iránti eljárás megindítását a közös urbéri legelő tulajdonosainak egy része, sőt azoknak egyike is kérheti.

A kérvényhez a felosztandó területet tartalmazó telekjegyzőkönyv vagy telekkönyvi betét hiteles másolatban csatolandó.

Oly esetben, midőn a felosztatni kért terület telekkönyvileg a község tulajdonául van felvéve: a felosztási eljárás csak úgy indítható meg, ha a kérvény mellett a községnek a törvényhatóság által jóváhagyott oly közgyűlési határozata mutattatik be, melyben a legelő urbéri minősége elismertetik és a telekkönyvezés hibásnak jelentetik ki.

4. §.

A törvényszék, ha a bemutatott telekkönyvi kivonatnál vagy a vonatkozó urbéri ügy iratainál fogva az eljárás meg nem indíthatónak mutatkozik (2—3. §§.), elutasító végzést hoz és ezt a kérvényezőnek, illetve igazolt képviselőjének, ha pedig több a kérvényező és közös képviselőjük nincs, azok közül az első helyen megnevezettnek kézbesíti.

5. §.

A mennyiben az eljárás megindíthatónak mutatkozik, a törvényszék a felosztás megengedhetőségét tárgyazó kérdés eldöntésére szükséges nyomozás megtétele végett törvényszéki birót küld ki; egyuttal a nyomozásnak a helyszinén leendő fogatnosítása végett határnapot tűz ki és erre a felosztatni kért terület telekkönyvszerű megjelölése mellett, a közös legelőre nézve jogosultakat hirdetmény útján oly hozzáadással idézi, hogy az eljárás további folyamán személyenkénti idézés vagy értesítés elvárása nélkül, érdekeik képviseléséről gondoskodjanak.

A hirdetmény a törvényszéknél és az illető község házánál kifüggesztendő, a községben szokott módon háromszor közzéteendő

és a hivatalos hirlapba, valamint a vidék egyik hirlapjába egyszer beiktatandó.

A törvényszéknél kifüggesztve volt hirdetmény, a vidéki hirlap illető példánya és a községi előljáróság által a hirdetménynek kifüggesztéséről és háromszor történt közzétételéről kiállított bizonyítvány az ügyiratokhoz csatolandók és a kiadmány eredetijére feljegyzendő, hogy a hirdetmény a hivatalos lapnak mely számaiban tétetett közzé.

6. §.

A kiküldött törvényszéki bíró a kitűzött határnapou a hirdetményt a községben szokott módon még egyszer közzététeti és ezután az eljárás tárgyát, célját és menetét a megjelenteknek értésére adván, az urbéri ügyiratok, a telekkönyv, a földadó-kataszternek a községben levő adatai, a megjelent feleknek és a községi előljáróságnak meghallgatása és szükség esetén helyszini szemle, valamint saját hatáskörében elrendelt és foganatosított tanukihallgatás alapján s a szükséges adatoknak hivatalból való beszerzése mellett megállapítja a felosztatni kért területet, ennek mivelési s használati módját (54. §.) és jogi minőségét, és kinyomozza, vajjon a kért felosztás ellen a fennálló anyagi jogszabályok értelmében akadályok nem forognak-e fenn.

7. §.

A 6-ik §-ban szabályozott teendők teljesítése után, a mennyiben a felosztás anyagi jogszabályba nem ütközik, a kiküldött bíró kérdést intéz a megjelent érdekelt felekhez az iránt, hogy van-e közöttük valaki, a ki a kért felosztást ellenzi s ha a felosztásnak senki ellene nem mond, annak megjegyzése mellett, hogy ha az érdekelték közül csak egy is kívánja, szabályszerű szavazást fog tartani arra nézve, hogy kik kívánják és kik ellenzik a felosztást, az érdekelt feleket e tárgybeli nyilatkozattételre ismételve azzal szólítja fel, hogy a ki a felosztást ellenzi és szavazást kíván: ebbeli nyilatkozatát a kiküldött bíró előtt egy óra alatt jelentse ki.

Ha az egy óra eltelt és ez alatt senki sem jelentkezett, a ki a felosztást ellenezné és szavazást kérne: a kiküldött bíró a részéről a megjelentekhez intézett kérdést és felszólítást a jegyzőkönyvbe

vezeti s ugyanebben megállapítja, hogy a kért felosztás az érdekelték közül senki által sem elleneztetett.

A jegyzőkönyv a kiküldött bíró és az érdekelt felek által aláírandó, s illetve az utóbbiaknak kézjegyével ellátandó.

8. §.

Ha a kért felosztást egy vagy több érdekelt ellenzi, illetőleg szavazást kíván: a kiküldött bíró megállapítja és egyénenkint összeírja az annak idején közösen kiadott legelőilletőségek jelenlegi tényleges birtokosait; az összeírás megtörténte után a tényleges birtokosokat a felosztás kérdésében az 1871: LIII. törvényzcikk 42. §-a (79. §.) értelmében megszavaztatja, és egyrészt azokat, kik a felosztást kívánják, másrészt a kik ellenzik, a jegyzőkönyvben urbéri birtokaik telki mennyiségének, illetve kataszteri térmértékének bejegyzése mellett, csoportosítva feltünteti.

Atyai hatalom, gyámság vagy gondnokság alatt állók helyett az atya, gyám vagy gondnok szavazhat. A szavazás jogérvényéhez gyámhatósági jóváhagyás nem szükséges.

Egyidejűleg felhivandók úgy azok, kik a felosztást kívánják, mint azok, kik a felosztást ellenzik, hogy egy-egy közös megbizottat jelöljenek ki, a kinek a feloszthatóság kérdésében hozandó bírói határozat kézbesítettetni fog.

9. §.

A 7-ik §. esetében a törvényszék csupán azt vizsgálja meg, vajjon a kérdésben forgó terület a vonatkozó anyagi jogszabályok szerint felosztható-e? A 8-ik §. esetében a törvényszék a feloszthatóságon felül megvizsgálja a foganatosított szavazás alaki helyességét, valamint azt is, hogy a felosztás mellett szavazók az érvényben levő jogszabályok szerint a felosztást kérni jogosítva vannak-e? Szavazás esetében a meg nem jelent felek, valamint azok, a kik megjelentek, de nem szavaztak, a kért felosztást ellenzőkhöz számítandók.

A törvényszék az eredményhez képest a felosztás elrendelésére vagy megtagadására nézve mindkét esetben végzéssel határoz. A végzés szokott módon leendő kihirdetés végett a községi előljárásnak kézbesítettik, mely a megtörtént kihirdetést és az ennek

napját igazoló bizonyítványt a törvényszéknek megküldeni köteles.

A 8-ik §. szerinti szavazás folytán hozott végzés ezenfelül az ugyanazon §. utolsó bekezdése értelmében kijelölt megbizottaknak is kézbesítendő.

Ha a törvényszék a kiküldött bíró eljárásában hibákat vagy hiányokat talál, ezeknek előzetes jóvátételét, illetve kiegészítését rendeli el.

b) A felosztás módjának megállapítása.

10. §.

A felosztást elrendelő végzés jogerőre emelkedése után az erről tett hivatalos jelentés elintézéseül a törvényszék a felosztás tárgyában szükséges előmunkálatok megtétele végett bírói tagot küld ki, s egyuttal kitüzi az ez által a helyszínen foganatosítandó eljárás megkezdésének határnapját.

Az ebbeli végzés kézbesítésére a 9. §. szabályai alkalmazandók.

11. §.

Ha a legelő felosztását a 7. §. értelmében senki sem ellemezte, illetőleg ha szavazást senki sem kért, vagy ha a 8. §. szerint foganatosított szavazás eredménye azt mutatja, hogy a felosztás elrendelése végett szükséges többség kétségtelenül megvan, s egyszersmind bármelyik esetben az iránt sem forog fenn semmi kétség, hogy a felosztani kívánt terület az anyagi jogszabályok értelmében felosztható: a kiküldött bíró a jegyzőkönyvben egyenként megnevezendő érdekelt felek külön kérelmére a 12—24. §-okban szabályozott eljárást a törvényszéki határozat meghozatalának és jogerőre emelkedésének bevárása és újabb kiküldetés nélkül az 5. §. szerint kitűzött határnapon nyomban folytathatja.

Az érdekelt felek, kik az eljárás folytatását kérik, a kiküldött bíró által a költségviselés kérdésében a 37. §. rendelkezésére figyelmeztetendő és ennek megtörténte a jegyzőkönyvbe iktatandó. A felosztás megengedhetőségének kérdésében felvett jegyzőkönyv határozat-hozatal végett a törvényszékhez ebben az esetben is késelelem nélkül bemutatandó.

12. §

A kiküldött törvényszéki bíró első teendője az, hogy az urbéri rendezés, tagosítás vagy elkülönítés alkalmával közösen kiadott legelőilletőségre nézve egyrészt az ekkor részesített urbéreseket, az urbéri és kiváltságos (lelkészi, tanítói stb.) telki állományok mennyiségét, esetleg az urbéri birtokterületet, mely a közös illetőség kiszámításánál alapul vétetett, valamint az urbéri telki állomány, illetve urbéri birtokterület után közösben kiadott legelőilletőség területét, másrészt a jelenlegi birtokosokat s ezek birtokjuralékát azonosítási eljárás útján az I. számú mintának megfelelően készített kimutatás alakjában megállapítsa.

A kimutatás A. rovatának kitöltése az urbéri ügyiratok és az ezekkel kapcsolatos adatok alapján, a B. rovat kitöltése a földadó kataszter adatainak felhasználásával a felek, a szomszédok s a községi előljáróság nyilatkozatainak kivételére, szükség esetén az urbéri rendezésnél alkalmazott mérnökök meghallgatására és tanuknak kihallgatására is kiterjedő nyomozás eredménye alapján történik. Igénylő gyanánt a C. rovatba csak az vezetetik be, ki mint a tényleges birtokos ellen igényt tartó, a kiküldött bíró előtt jelentkezett.

13. §.

Az azonosítás megtörténte után a kiküldött bíró az érdekelteket, ezek számához és a felosztandó terület nagyságához képest 5, 7 vagy 9 tagból álló bizottság választására utasítja, melynek feladataihoz tartozik a felosztásnál jogosultak összességének képviselése, a működő mérnök felfogadása, a szerződésnek ezzel való megkötése, a mérnök munkálkodásának ellenőrzése, az osztályozásnál közreműködő szakértők megválasztása (20. §.), az eljárási költségek beszedése s kezelése (40. §.), valamint általában az elrendelt felosztás foganatosításának elősegítése.

Ha bizottsági tagok általában nem, vagy nem kellő számban választatnak, a bizottság tagjait, illetve a hiányzó tagokat a kiküldött bíró nevezi ki.

A bizottság saját köréből elnököt választ és ennek nevét a kiküldött bírónak bejelenti. A bizottság a további bírói határozatokról az elnök részére való kézbesítés által értesítettik.

A bizottság megalakulása után a kiküldött bíró az egész felosztási eljárásra vonatkozólag a bizottság meghallgatásával költség-előirányzatot készít (38. §.), melyben az egyes kiadási tételek valószínű összegei kiteendők és az egyes felek által fizetendő költségjárulékok kiszámítandók. A költségelőirányzat a kiküldött bíró aláírásával két példányban állittatik ki, s ezek egyike a jegyzőkönyvhöz csatoltatik, a másik pedig a bizottságnak adatik át.

14. §.

A megválasztott bizottság köteles a kiküldött bíró által a körülményeknek megfelelően kitűzendő záros határidő alatt a működő mérnökkel szerződést kötni és ezt a kiküldött bírónak jóváhagyás végett bemutatni.

Ha a bizottság ezen köteletségének eleget nem tesz, mérnök felfogadása iránt a kiküldött bíró intézkedik, azzal a szerződést a felosztás körül érdekeltnek nevében ő köti meg és erről a bizottságot értesíti. A bizottság a szerződésre vonatkozólag az értesítés vételétől számított 15 nap alatt észrevételeket tehet. A szerződés jóváhagyása ily esetben az eljáró törvényszék hatáskörébe tartozik, melyhez a kiküldött bíró a szerződést a netaláni észrevételekkel együtt a 15 napi határidő lejártával beterjeszteni köteles.

15. §.

A működő mérnök szerződtetése után ennek bevezetése s a felosztás tárgyát képező terület határainak megállapítása végett a kiküldött bíró határnapot tűz ki.

Az ezt tárgyazo végzés a községi előljároságnak kihirdetés végett (9. §.) és a bizottságnak (13. §.) kézbesítendő.

A működő mérnök a kitűzött határnapra szintén megidézendő.

A mennyiben az érdekelt felek a működő mérnök szerződtetése tárgyában előlegesen intézkedtek és a működő mérnök jelen van: a határok megállapítása a 10. §. szerint kitűzött határnapon nyomban folytatandó.

16. §.

A határok megállapításánál az urbéri kiosztási térkép szolgál alapul.

Ha az urbéri kiosztási térkép fel nem található, vagy ha a tényleges birtokállapot a térképnek meg nem felel: felosztás tárgyát csak az a terület képezheti, a mely a volt urbéresek összességének közös birtokában van.

Ha a határra nézve vitás kérdés merül fel: a kiküldött bírót a szomszédok meghallgatása mellett egyezségileg igyekezzenk elintézni.

17. §.

Ha a határra vonatkozó vitás kérdések tekintetében egyezség nem sikerül: a felosztandó legelőre nézve jogosultaknak szabadságukban áll abban állapodni meg, hogy a vitás területrészt kihagyásával a közös terület többi része osztassék fel. Erre az érdekeltek a kiküldött bírót által figyelmeztetendők; és ha ily megállapodás létrejön, a felosztás annak értelmében fogatosítandó. Ebben az esetben megállapodásnak, és ha ez nem létesül, bírói határozatnak (25. §.) tárgyát képezi annak a kérdésnek megoldása is, hogy a közös legelő kiegészítő részeül utólag netalán megítélendő területre nézve annak idejében mily intézkedés tétessék.

Ha a vitás kérdésekre nézve sem egyezség, sem a jogosultak között a fentebbieknek megfelelő megállapodás létre nem jön: a felosztás a határra vonatkozó vitás kérdéseknek külön bírói uton való jogérvényes eldöntéseig függőben tartandó.

18. §.

A felosztás tárgyát képező közös legelőből, egyes jogosultakat illető jutalék iránt fölmerülő ellentétes igények az eljárás folytatását nem gátolják.

19. §.

A 15—17. §§. szerinti eljárás eredményéhez képest a működő mérnök az urbéri kiosztási térkép és a netalán már fogatosított kataszteri felmérés adatainak felhasználásával első sorban a felosztandó közös terület mérnöki felvételét fogatosítja, s az ebbeli munkálat befejezte után a kiküldött bírónak jelentést tesz, a mire ez az eljárás folytatására, különösen az osztályozás fogatosítása, az elhelyezési terv megállapítása és az ezek tekintetében felmerülhető panaszok és észrevételek tárgyalása végett a helyszínére

határnapot tűz ki. Az ezt tárgyazó végzés kézbesítésére a 15. §. szabályai alkalmazandók.

A mennyiben az osztályozás és az elhelyezési terv megállapítása a felosztandó terület mérnöki felvételének foganatosítása előtt eszközölhető: az ez iránti eljárás a 15. és esetleg a 10. §. szerint kitűzött határnapon, s a mennyiben a 11. §.-nak esete is fenforog, az 5. §. szerint kitűzött határnapon újabb határidő kitűzése nélkül nyomban folytatandó.

20. §.

A felosztandó terület egyes részeinek osztályozása s az egyes osztályok szerinti becsholdak megállapítása — a mennyiben ez iránt az összes érdekettek között megállapodás nem jött létre — három szakértő közbenjöttével birói becsü útján történik.

A szakértőket — ide értve a három rendes tagon felül még két póttagot — a 13. §. szerint alakított bizottság köteles a kiküldött birónak szóbeli vagy írásbeli felhívására megválasztani, s gondoskodni arról, hogy a megválasztott szakértők az osztályozásra megállapított helyen és időben megjelenjenek. Ha a bizottság a kiküldöttnek szóbeli vagy írásbeli felhívására a szakértőket meg nem választja, vagy a megválasztott szakértők meg nem jelennek: a szakértőket általában, vagy a hiányzó szakértőket a kiküldött bíró nevezi ki.

21. §.

Az osztályozás és a becsholdak megállapítása a kiküldött bíró felügyelete alatt és a működő mérnök közbenjöttével a helyszínén eszközöltetik, s annak bevégezte után a munkálat a szakértők és a felek jelenlétében felolvastatik és aláírás által hitelesítettik.

Ez alkalommal jogukban áll az osztályozással vagy becsléssel meg nem elégedő feleknek felszólalásaikat előadni, melyek jegyzőkönyvbe vétetvén, azok fölött a kiküldött bíró szükség esetén a szakértők és a mérnök meghallgatása után, esetleg birói szemle előrebocsátásával határoz.

22. §.

Az osztályozást és a becsholdak meghatározását követi az elhelyezési terv megállapítása, különösen abból a szempontból, hogy

az egyéenkinti felosztás céljából a dülők mi módon alakittassanak? hogy az egyes jogosultak illetőségei egy vagy több tagban adassanak-e ki? hogy az elhelyezés szempontjából a nagyobb és kisebb birtokok csoportosittassanak-e? hogy az egyes jogosultak illetőségei miként alakítva adassanak ki? végre a célszerű gazdálkodás tekintetéből mily dülő utak, csapások, itatók stb. hasittassanak ki és maradjanak fel közös használatra?

23. §.

Az elhelyezési tervet a működő mérnök terjeszti elő.

A tervre nézve a jogosultak meghallgatandók, és ha e tekintetben a tervtől eltérő megállapodásra jutnak, a mérnök az ennek megfelelő újabb elhelyezési terv készítésére utasítandó.

Ha pedig egyetértő megállapodás nem létesül, a mérnöki terv és az ettől eltérő egy vagy több terv, az azok mellett felhozott okok és az azok elleni kifogások felsorolásával kifejtendő, és ezen javaslatokra a mérnök véleménye meghallgatandó.

24. §.

A kiküldött törvényszéki bírónak a 12—23. §§. szerinti eljárásánál még a következő általános szabályok követendők:

1. A bíró köteles az eljárás minden egyes részében és minden egyes felmerülő kérdésre nézve az egyezséget megkísérteni.

2. Köteles a bíró az egyezséget, illetve a felmerült kérdések fölötti megállapodásokat, ha pedig egyezség vagy megállapodás létre nem jön, az ellentétes kérelmeket és előadásokat, ezek okadatolását és a teljesített bizonyítási eljárás menetét és eredményét az egész eljárásról folytatólag vezetendő jegyzőkönyvbe iktatni, a bizonyítéku felhozott okiratokat pedig a jegyzőkönyvhöz mellékelni.

3. A bírónak feladatában áll az eljárás befejezését, esetleg az illetőkhöz intézett sürgetések által is siettetni, és főleg az egyes kérdések fölötti megállapodások esetén az eljárást, lehetőleg a 12—23. §§-ban külön megjelölt részeinek egyesítése által is egyszerűsíteni.

4. A netalán szükséges bizonyítékok beszerzésére nézve a 6. §. szabályai irányadók.

25. §.

Az eljárásról felvett jegyzőkönyv mellékleteivel, valamint a felvételi térkép és az elhelyezési tervet feltüntető térvázlat beterveztetvén, a törvényszék — a mennyiben a netalán fenforgó hibáknál vagy hiányoknál fogva az eljárást kiegészítendőnek nem találja — a jogosultak, a részesedési arány (12. §.), az osztályozás és beesholdak megállapítására (19—21. §§.), valamint az elhelyezési tervre nézve (22., 23. §§.) felmerült és egyezségileg el nem intézett kérdések fölött ítélettel határoz.

Az ítélet a 9. §. értelmében való kihirdetés végett a községi előljárásnak, továbbá a bizottságnak (13. §.), valamint mindazoknak egyenkint kézbesítendő, kik az eljárás folyamán egyezségileg el nem intézett kérelmet terjesztettek elő, vagy ki nem egyenlített ellentétes igényeket támasztottak.

26. §.

Ha a 12., 16., 19—23. §§. szerint tárgyalandó összes kérdések fölött egyezés jött létre, a törvényszék az egyezséget végzésileg bírósági határozat hatályával bírónak jelenti ki, és a végzés a 15. §. szabályai szerint kézbesítendő.

c) V é g r e h a j t á s .

27. §.

A 25. §. értelmében hozott ítélet, vagy a 26. §. szerint hozott végzés jogerőre emelkedése után a törvényszék az ítéletnek, illetve az egyezésnek végrehajtása, jelesül az egyéni elhelyezés megállapítása, a felosztási térkép és földkönyv elkészítése, az egyes részleteknek a természetben való kihatása s birtokba adása és a mérnöki munkálatok hitelesítése iránt hivatalból intézkedik.

A végrehajtást e célra kiküldött törvényszéki bíró, még pedig lehetőleg ugyanaz a bíró fogatosítja, ki a 12—24. §§. szerinti eljárást teljesítette.

28. §.

A kiküldött törvényszéki bíró a helyszínére kitűzött határnapon, melyről az érdekettek a 15. §-hoz képest értesítendő, az elhelyezési terv (22. §.) alapul vételével az egyéni elhelyezés kér-

désének egyezségileg való elintézését kísérli meg és ha az egyezés nem sikerül, a kérdést sorshuzás útján dönti el.

Azokat, a kik meg nem jelentek, valamint a kik sorsot huzni vonakodnak, a sorshuzásnál a kiküldött bíró helyettesíti.

A sorshuzás előtt szabadságukban áll egyeseknek csoportokká alakulva azt kívánni, hogy az ő jutalékaik egymás mellett adassanak ki. Az ily kívánat, a mennyiben az érdemleges ítélettel vagy az elhelyezésre nézve létrejött egyezséggel (26. §.) nem ellenkezik, a kiküldött bíró által teljesítendő.

A csoportok tagjai a sorshuzásnak ezen kívánat figyelembe vételével történt megejtése után az egyénenkinti elhelyezést maguk között akár egyezségileg, akár folytatólagos sorshuzás útján állapíthatják meg.

29. §.

A kiküldött bíró az egyéni elhelyezésre nézve létrejött egyezséget, esetleg pedig a 28. §. szerint megejtett sorshuzás eredményét a működő mérnökkel közölvén, ezt a felosztásnak a természetben való teljesítésére (kihasításra) és az ennek megfelelő felosztási térképnek és a földkönyvnek elkészítésére utasítja.

Ha az érdekelt felek az előző eljárás során kötött egyezés útján az egyéni elhelyezés kérdését is megoldották, és ennek folytán a sorshuzás feleslegessé vált: a 28. §. szerinti határnap kitűzésének mellőzésével a működő mérnök a felosztás teljesítésére s a felosztási térképnek és földkönyvnek elkészítésére a végrehajtásra kiküldött törvényszéki bíró végzésével közvetlenül utasítandó.

30. §.

A közös legelő felosztása folytán keletkezett egyes részleteknek a felosztási térképen és a földkönyvben való megjelölésére — a 48. §. második bekezdésében említett eset kivételével — 1., 2., 3., stb. nevezőkkel (folyó alszámokkal) képezett törtszámok alkalmazandók. A törtek számlálóként a felosztott területek telekkönyvi helyrajzi számai, a mennyiben pedig a telekkönyv a birtokszabályozáshoz képest még át nem alakított, az urbéri kiosztási térképen használt részletszámok szolgálnak.

31. §.

A kihasítás bevégezte s a kiosztási térkép és földkönyv elkészülte után a kiküldött bíró a működő mérnök felosztási munkálatainak hitelesítésére határnapot tűz ki, hitelesítő mérnököt nevez, s ebbeli végzését a 15. §-hoz képest kézbesíti.

Ez alkalommal a kiküldött bíró arról is intézkedik, hogy a térkép és a földkönyv az érdekeltek által leendő megtekintethetés végett legalább 8 nappal a kitűzött határnap előtt a község-előjáróságnak elküldessék.

32. §.

A kitűzött határnapon a kiküldött bíró az eljárás czéljának megmagyarázása után a megjelentek előtt a földkönyvet tételről-tételre felolvassa és felhívja a feleket, hogy a felosztás és a végrehajtás folyamán tett intézkedések elleni panaszait felszólalás alakjában adják elő; figyelmeztetvén a feleket arra, hogy oly panaszok, melyek ezuttal elő nem adatnak, az eljárás befejezte után sem előterjesztés útján, sem más uton többé nem érvényesíthetők.

A felszólalások és a netalán ellenérdekű feleknek azokra vonatkozó előadásai, a panaszok egyes tárgyai szerint külön a jegyzőkönyvbe vezetendők.

A kiküldött bíró ezután a felosztási mérnöki munkálatok műszaki helyességét, nemkülönbén a mérnöki munkálatokkal kapcsolatos egyes felszólalásokat a hitelesítő mérnök által megvizsgáltatja és ennek azokra nézve adott szakvéleményét szintén a jegyzőkönyvbe iktatja.

33. §.

Ha a hitelesítő mérnök a felosztási mérnöki munkálatokat műszakilag helyeseknek találta, esetleg pedig a megállapított hibák helyesítése után, a kiküldött bíró a felek felszólalásai tárgyában végzést hoz, azt a felekkel előzőleg tudatott órában kihirdeti; a feleket figyelmezteti arra, hogy a ki a végzésben meg nem nyugszik, az eljárás befejeztétől (34. §.) számított 15 nap alatt a törvényszéknél előterjesztéssel élhet; a felszólalásokra hozott végzés egyes intézkedései folytán szükséges kiigazításokat úgy a hely-

szinén, mint a térképen és a földkönyvben a működő mérnök által nyomban foganatosittatja s a hitelesítő mérnök által felülvizsgál-
tatja; mindezek megtörténte után pedig e térképet és a földköny-
vet hitelesíti és a feleket az új birtokba bíróilag bevezeti.

A térképre s a földkönyvre vezetendő hitelesítési záradé-
kot a kiküldött bíró, a működő mérnök és a hitelesítő mérnök
írja alá.

34. §.

A hitelesítés bevégezte s az összes eljárási költségek felszá-
mitása és megállapítása után (59. §.) a kiküldött bíró a végrehaj-
tási eljárást befejezettnek jelenti ki, a befejezést a jelenlevők előtt
kihirdeti, a kihirdetés megtörténtét s ennek idejét a jegyzőkönyvbe
iktatja és ezt a felosztási munkálatra vonatkozó összes iratokkal a
törvényszékhez beterjeszti.

35. §.

A kiküldött bírónak a felszólalások folytán hozott végzései s
tett intézkedései által (33. §.), nemkülönbén a költségmegállapítás
által (39. §.) okozott sérelmek orvoslása végett az eljárás befejez-
tétől (34 §.) számított 15 nap alatt az eljáró törvényszéknél írás-
ban beadandó előterjesztésnek van helye.

A törvényszék az előterjesztés fölött szükség esetén a hitele-
sítő mérnök meghallgatása után a végrehajtási jegyzőkönyv elin-
tézésével együttesen végzéssel, még pedig több előterjesztés fölött
is egy végzéssel határoz; és a mennyiben az előterjesztésnek helyt
ad, a végzés jogerőre emelkedése után a felmerült sérelmet vagy
maga orvosolja, vagy — ha szükségesnek mutatkozik — a végrehajtás
ujabb foganatosítása, illetve a megállapított hibák kiigazítása iránt
intézkedik.

Ha előterjesztés be nem adatott, a törvényszék a jegyző-
könyvet, figyelemmel a 39. §. rendelkezésére, szintén végzéssel
intézi el.

A végzés a 15. §. szabályai szerint és a mennyiben előter-
jesztés adatott be, ezenfelül azoknak is, kik előterjesztéssel éltek,
egyenkint kézbesítendő.

A felosztási térkép és földkönyv kiigazítása esetén azokra,

a kiigazítást rendelő végzésre való hivatkozás mellett, újabb hitelesítési záradék vezetendő.

36. §.

A felosztás tárgyát képező területen belül egyeseknek egymás ellenében támasztott igényei a jelen rendelet szerinti eljárás folyamán csak annyiban nyernek elintézészt, a mennyiben a tényleges birtoklás alapul vételével megállapíttatik, hogy a vitás jutalék kinek birtokába adandó. Egyéb igények érvényesítése a törvény rendes útjára tartozik.

d) K ö l t s é g e k.

37. §.

A jelen rendelet szerinti felosztási eljárás költségeit a birtokostársak a közösből nekik jutott birtok arányában, ott, a hol osztályozás is történt, a megállapított becsterület arányában viselik.

A saját külön jogainak és érdekeinek képviselőjével és érvényesítésével járó költségeket mindenik fél maga viseli.

Ha a felosztás iránti kérelemnek hely nem adatik (9. §.), az 5—8. §§. szerinti eljárás költségei a kérvényezőt, esetleg a kérvényezőket egyenlő részekben terhelik (3. §.). A 11. §. alapján a 12—24. §§-hoz képest fogatosított eljárás költségei a felosztási kérelem utólagos elutasítása esetében azok terhére esnek, a kik az eljárás előzetes fogatosítását kérték.

A felosztást ismételten alaptalanul kérő fél a többi birtokosoknak okozott költségek megtérítésében is elmarasztható.

38. §.

A feloszthatóság kérdésére vonatkozó eljárás költségeit (5—8. §§.), valamint a költségelőirányzat elkészítéseig (13. §.) felmerülő költségeket a törvényszék által megállapított összegben azok kötelesek előlegezni, kik a felosztást kérték (3. §.). Az előlegezett összeg metaláni feleslege a kérvényezőknek visszaadandó, a tényleg felhasznált összeg pedig az előirányzatba befoglalandó és az előlegező felek költségjárulékába betudandó; a mennyiben pedig az előlegezett összeg több, mint az előlegezőket terhelő költségjárulék, a többlet nekik visszatérítendő.

39. §.

Az eljárás költségeit a működő mérnöknek a számadás összeállítására körüli segédkezésével, a kiküldött bíró állapítja meg (34. §).

A tanúk és szakértők költségeinek és díjainak esetről-esetre az illető eljárásakor való megállapítása szintén a kiküldött bíróé, a ki saját költségeit és díjait is maga állapítja meg. Mindezek a költségek és díjak, a mennyiben az egyes bizonyító felek külön terhére nem esnek (37. §), a költség-felszámításba szintén felveendők.

A működő mérnök díja a felszámításba a vele kötött szerződéshez képest vétetik fel; a kiküldött bíró napidíjainak és költségeinek megállapítása pedig a törvényszék által megvizsgálandó és csak a törvényszék jóváhagyása folytán emelkedik joghatályra (35. §).

40. §.

Ugy az előirányzatban megállapított költségösszeg (38. §), mint a végleg megállapított költségösszegnek (39. §) még netalán hiányzó része a 13. §. szerint alakított bizottság kérelmére az egyesektől szükség esetén a közadók módjára közigazgatási uton hajtatik be.

A befizetett vagy behajtott összegeket rendszerü számadás kötelezettségével a bizottság kezeli. A számadás felülvizsgálása és elintézése az érdekelt felek bármelyikének kérelmére a kiküldött bíró feladatát képezi. A kiküldött bíró e tárgybeli végzése ellen 15 nap alatt írásban benyújtandó előterjesztésnek van helye, a mely fölött a törvényszék végzés által határoz.

Ugy a kiküldött, mint a törvényszék által hozott végzés kézbesítésére a 15. §. szabályai alkalmazandók és a végzés a kérényt, illetve előterjesztést benyújtó félnek külön is kézbesítendő.

e) Jogorvoslatok.

41. §.

Az eljáró törvényszéknek a jelen eljárás során hozott következő határozatai ellen felebbezésnek van helye, egymint:

1. az ítéletek ellen (25., 50. §§.);

2. oly végzés ellen,

a) melylyel az eljárás megindítása megtagadtatott (4., 46., 48. §§.);

b) mely a kért felosztás elrendelése vagy megtagadása tárgyában hozatott (9. §.);

c) melylyel a 12., 16., 19—23. §§. szerint tárgyalandó összes kérdések fölött létrejött egyezség elintéztetett (26. §.);

d) mely a végrehajtási eljárásban a kiküldött bíró intézkedései s végzései ellen vagy a költség megállapítás ellen, avagy a számadás kérdésében beadott előterjesztés elintézéseül hozatott (35., 39., 40. §§.)

A felebbezésben az előzetesen hozott és külön nem felebbezhető végzések által okozott jogsérelmek orvoslása is kérhető, a nélkül, hogy e célra jogfentartással kellene élni.

42. §.

A másodbiróság ítélete ellen további felebbezésnek van helye.

Elsőbirósági végzés elleni felebbezés folytán a másodbiróság végérvényesen határoz.

A másod- és harmadbiróság határozata az illető elsőbirósági határozatra nézve megállapított módon és ezen felül a felebbezőnek is kézbesítendő.

43. §.

A felebbezés beadásának határideje 15 nap.

A 15 napi határidő a 41. §. 2. a) pontjának esetében általában, a 41. §. 2. d) pontjának esetén azok irányában, a kik előterjesztéssel éltek, végre a másodbirósági ítélet ellen beadott további felebbezés esetében azok irányában, a kik ez elsőbirósági ítéletet felebbezték, az egyéni kézbesítés napjától, minden egyéb esetben, tekintet nélkül a netalán történt egyéni kézbesítésre, a községben eszközölt kihirdetés napjától (9. §.) számittatik.

A 41. §. alá nem eső határozat ellen, valamint a 15 napi határidő eltelte után beadott felebbezés hivatalból visszautasítandó.

A visszautasító végzés ellen jogorvoslatnak helye nincs. Ha azonban a visszautasítás naptári elszámításon vagy más elvétésen alapszik: a visszautasító végzés kézbesítésétől számított 8 nap alatt

beadandó kérvény folytán a törvényszék a visszautasító végzést hatályon kívül helyezheti s a felelőzés föltérjesztését elrendelheti.

44. §.

A jelen rendeletben szabályozott eljárás alá tartozó ügyekben felfolyamodásnak, perujításnak, semmiségi keresetnek és kiigazítási keresetnek (1836 : X. törvény-cikk 10. §., 1871 : LIII. törvény-cikk 52. §.) helye nincsen.

Igazolással csupán az előterjesztés (35., 39., 40. §§.) és a felelőzés beadására (43. §.) szolgáló határidő elmulasztása miatt lehet élni, ha a mulasztás hitelt érdemlőleg véletlennek kimutatatik.

Az igazolási kérelem az elmulasztott határidőtől számított 15 nap alatt adandó be. Az ezen határidőn túl beadott igazolási kérelem hivatalból visszautasítandó. A 43. §. utolsó bekezdésében foglalt rendelkezés az igazolási kérelmet visszautasító végzés esetében megfelelően szintén alkalmazandó.

A kellő időben beadott igazolási kérelem tárgyában a törvényszék a kérvényhez mellékelte bizonyítékok alapján, az ellenérdekű felek meghallgatása nélkül határoz. Az ebbeli végzés ellen jogorvoslatnak helye nincsen.

Az igazolási kérelem vétlen mulasztás igazolása esetében is csak akkor vehető figyelembe, ha az igazolási kérvénnyel együtt az előterjesztés, vagy a felelőzés is beadott.

f) Az urbéri eljárás szabályainak alkalmazása.

45. §.

Az 1—44. §§. szerinti eljárás folyamán, a mennyiben a jelen rendelet különlegesen vagy ellenkezően nem intézkedik, az urbéri eljárás tekintetében fennálló jogszabályok alkalmazandók.

g) Biróságon kívüli egyezségek.

46. §.

Az 1—45. §§-ban megállapított szabályok megfelelő alkalmazásának helye van abban az esetben is, mikor a jogosultak a közös legelő felosztására vonatkozólag akár csak általában, akár a

részesedésre s ennek hányadára (12. §.), akár már az osztályozásra (20. §.), vagy az elhelyezési tervre (23. §.), akár végül az egyéni elhelyezésre vonatkozólag is (28. §.) bíróságon kívül meg-
egyeztek, a mennyiben az egyezség bírósági jóváhagyása s a felosztási eljárás folytatása kérelmeztetik.

A törvényszék az egyezség bejelentése s az erre vonatkozó okiratoknak és térképeknek, valamint a hiteles telekkönyvi kivonatoknak (3. §.) beterjesztése után a kérelem fölött a 4. §. szempontjából határoz, és ha a feloszthatóságnak már a kérvényből és mellékleteiből kitetsző akadályát nem látja, határidő kitűzése s hirdetmény közzététele mellett törvényszéki bírót küld ki (5. §.) a helyszínén abban az irányban teendő nyomozás végett: vajjon a felosztást a 6. §-ban említett valamely körülmény nem gátolja-e, vajjon az egyezség, ennek tartalma s az abban részt vett személyek tekintetében olyan-e, mely jogerejű bírói határozat joghatályával felruházható s esetleg vajjon a felosztásból a jogosultak valamelyike nem hagyatott-e ki, vagy egyes jogosultaknak egyéb jogsérelem nem okoztatott-e?

A kiküldött bíró, a mennyiben a megejtett nyomozás az egyezséghez való hozzájárulás vagy a részesítés tekintetében hiányokat tüntet fel, ezeknek pótlását megkísérli s az egyezséget ehhez képest kiegészíti.

Ha a 13. §-nak megfelelő bizottságra nézve egyezségileg intézkedés még nem tétetett volna, a bizottság a kitűzött határnapon alakítandó.

A kiküldött bíró által felvett jegyzőkönyv elintézéséül a törvényszék, a mennyiben a felosztást gátló körülmény fenn nem forog s egyes jogosultak az egyezségnél nem mellőztettek, illetve az egyes jogosultaknak jogsérelem nem okoztatott, az egyezséget jóváhagyja s egyszersmind megjelöli az eljárásnak egyezségileg és a bírói közbenjárás nélkül folytatott munkálatok által meghaladott részét, és a további eljárást ettől a résztől kezdve a jelen rendelet értelmében veszi fel és folytatja.

Az e tárgyban hozott végzés kézbesítésére a 15. §. szabályai alkalmazandók.

A mennyiben kétségtelennek mutatkozik, hogy az egyezség jóváhagyása be fog következni, a további eljárásnak a törvény-

széki jóváhagyó végzés bevárása nélkül való foganatba vételére a 11. §. rendelkezése alkalmazandó.

h) Tényleges felosztás birói jóváhagyása.

47. §.

Ha a volt urbéresék az urbéri rendezés vagy elkülönítés alkalmával közösen kiadott legelő-illetőséget utólag, de a jelen rendelet hatályba lépte előtt birói közbenjárás nélkül magok között egyénenként felosztották: a tényleges birtokba vétellel foganatosított felosztás birói jóváhagyás által jogérvénynyel ruházható fel akkor is, ha a felosztás nem alakszerű egyezség alapján történt.

48. §.

A felosztás birói jóváhagyása iránt egy vagy több jogosult által beadott kérvényhez a tényleges birtoklásnak megfelelően szerkesztett felosztási térkép és földkönyv csatolandó.

Ha a tényleges felosztás a kataszteri részletes felmérés előtt történt és ez a felmérés, valamint az ezzel kapcsolatos munkálat a felosztás eredményéhez képest, az egyeseknek jutott járandóságok feltüntetésével foganatosított: felosztási térkép gyanánt a kataszteri térképnek a felosztott területre vonatkozó részleges másolata és földkönyv gyanánt a kataszteri munkálatok alapján készült földkönyv szolgál. Ha pedig a betét-szerkesztés is megtörtént már akképen, hogy a kataszteri munkálatban felosztottnak feltüntetett terület közösnek vétetett fel: akkor a felosztási térképet a telekkönyvi térképnek részleges másolata, a földkönyvet pedig az 1889. évi 45.341. számú igazságügyministeri rendelet 2. §-a szerint az osztatlan illetőségeket feltüntető betétek alapján összeállított kivonat helyettesíti.

Egyebekben a kérvény felszerelése, valamint ennek elintézése tekintetében a 46. §. szabályai alkalmazandók.

49. §.

A kiküldött törvényszéki bíró a feloszthatóság kérdésén felül (6. §.) hivatalból csak annak kinyomozására terjeszkedhetik, hogy kik a jogosultak és hogy a tényleges felosztásnál a jogosultak valamelyike nem mellőztetett-e?

Ha mellőzés esete forog fenn, vagy egyes jogosultak által a felosztás ellen kifogás tételik: a kiküldött bíró megkísérli a felmerült kérdéseknek egyezség útján való elintézését és a mennyiben az egyezség sikerül, a mérnököt a felosztási térképnek és a földkönyvnek, valamint a tényleges felosztásnak ahhoz képest leendő kiigazítására, szükség esetén pedig új térkép és földkönyv készítésére utasítja. Ha pedig az egyezség nem sikerül: a vonatkozó előadások és ellenvetések jegyzőkönyvbe vételével, valamint a bizonyítékok beszerzésével, a fenforgó kérdéseknek bírósági eldöntését előkészíti.

50. §.

A 49. §. szerinti eljárásról felvett jegyzőkönyv bemutatván, a törvényszék ítélettel mindenek előtt a feloszthatóságra nézve határoz. Ha ennek helyét nem találja, a tényleges felosztást érvénytelennek jelenti ki; ha pedig helyét találja: egyuttal a netalán fenforgó mellőzés vagy a tett kifogások felett dönt.

Ha mellőzés esete fenn nem forog és a felosztás ellen kifogás sem tételik, vagy a kifogások alaptalanoknak bizonyultak, ugyszintén, ha a törvényszéki bíró eljárása alkalmával létrejött egyezség folytán a térkép és földkönyv kiigazítása, valamint a tényleges felosztás az egyezségnek megfelelően már megtörtént (49. §.), a törvényszék a tényleges felosztást egyuttal ítéletileg jóváhagyja s a felosztási térképet és földkönyvet megfelelő záradékkal ellátja.

Az ítélet a 9. §-hoz képest leendő kihirdetés végett a községi előljárásnak és ezen felül mindazoknak, kik a helyszíni eljárásakor egyezségileg el nem intézett kérelmet, vagy kifogást terjesztettek elő, egyenkint kézbesítendő.

51. §.

Ha jogosultaknak mellőzése, vagy a felosztás elleni kifogás alapossága ítéletileg megállapított, s ennek folytán a felosztási térkép és földkönyv kiigazítása, avagy új térkép és földkönyv készítése vált szükségessé: a törvényszék az ítélet jogerőre emelkedése után, annak végrehajtása iránt az ügy állásához képest a 11—35. §§-nak megfelelően intézkedik.

Hasonlóképen intézkedik a törvényszék a végrehajtás iránt

akkor is, ha mellőzés, vagy kifogások folytán létrejött egyezség következtében új térkép és földkönyv készítettett s ennek folytán új felosztás vált szükségessé.

52. §.

A mennyiben a 47—51. §§. különlegesen, vagy ellenkezően nem rendelkeznek, az 1—45. §§-ban foglalt és idézett szabályok a közös legelő-illetőség tényleges felosztásának birói jóváhagyását célzó eljárásra is alkalmazandók.

3. Nádas területek felosztása.

53. §.

A közös legelő-illetőség felosztására nézve a 3—52. §§-ban szabályozott eljárás az urbéri rendezés, tagosítás, vagy elkülönítés alkalmával a volt urbéreszek részére kiadott közös nádas-terület felosztása tekintetében is követendő, a mennyiben annak kiszáradása természeti uton bekövetkezett, vagy mesterséges uton előidézett.

4. Erdőből kihalított legelő-illetőség felosztása.

54. §.

A 3—52. §§-ban szabályozott eljárás a további pótlásokkal abban az esetben is követendő, mikor a volt urbéreszek legelő-illetősége fejében, vagy ennek pótlékaul az erdő-illetménytől külön kijelölt erdőterület adatott ki (1871: LIII. törvényzikk 40. és 74. §§.) és ennek felosztása, vagy az erre nézve tényleg foganatosított felosztás birói jóváhagyása kérelmezettik.

A 3. vagy 48. §. szerint beadott kérvényben ilyenkor az a körülmény, hogy a felosztatni kért legelő-illetőség egészben vagy részben erdő-területből áll, tüzetesen megemlítendő.

A törvényszék ennek folytán, valamint akkor, ha az érintett körülmény a kérvény mellékleteiből, vagy az urbéri ügy irataiból (4. §.) kitünik, az 5. §. értelmében kitűzött határnapra a közérdeknek az 1879: XXXI. törvényzikk szempontjából leendő megvédése végett, az illető királyi erdőfelügyelőt is megidézi.

Ha az érintett körülmény fenforgása csak a 6—8. §§. értelmében a helyszínen teljesített nyomozás közben tűnik ki, a kikül-

dött bíró az eljárást felfüggeszti s a kir. erdőfelügyelőt az eljárás folytatása végett kitűzött határnapra megidézi.

A feloszthatóság kérdésében hozott ítélet, illetve az e kérdésben létrejött egyezség folytán hozott végzés (9. §.) a kir. erdőfelügyelőnek is kézbesítendő.

55. §.

Oly esetben, a mikor az urbéri rendezés, vagy erdő- és legelő-elkülönítés alkalmával a volt urbéreszek közös illetősége az erdő- és a legelő-illetőség mennyiségének és fekvésének külön meghatározása nélkül együttesen adatott ki: az erdő- és a legelő-illetőségre eső részek elkülönítése tárgyában akár a jelen rendelet hatályba lépte előtt, akár ennek utána netalán hozott bírósági, vagy közigazgatási jogerejű határozat az eljárás megindítása iránti kérvényhez csatolandó (3., 48. §§.).

Ha az erdő- és legelő-illetőség elkülönítése már előzőleg meg nem történt, az elkülönítés a 12—24. §§. szerinti eljárás folytán a 25. §. szerint hozandó ítélettel eszközözlendő.

A mennyiben a legelő-illetőségül elkülönített és felosztatni kért, vagy tényleg már felosztott terület egészben, vagy részben erdőből áll, az 54. §. szabályai is alkalmazandók.

5. Erdő-illetőség felosztása.

56. §.

A volt urbéreszek részére az általuk gyakorolt fajzási jog fejében kihasított közös erdő-terület felosztása, vagy az erre nézve tényleg foganatosított felosztás bírói jóváhagyása iránti eljárás csak abban az esetben indítható meg, ha az e végett beadott kérvény mellett a földművelésügyi m. k. miniszternek a felosztást megengedő határozata felmutattatik.

Az eljárás folyamán az 54. §. szabályai ez esetben is alkalmazandók.

II.

A felosztott részek telekkönyvezése.

57. §.

A felosztási eljárásnak jogerejüleg történt befejezése (40. §.), valamint a tényleg foganatosított felosztást jóváhagyó ítélet (50. §.) jogerőre emelkedése után az eljáró törvényszék erről az adókataszter nyilvántartásával megbizott pénzügyi hatóságot a felosztási térkép és földkönyv áttétele mellett értesíti.

Ha az adókataszteri munkálatban és térképen a közös urbéri illetőségnek felosztása még keresztül nem vitetett; ugyszintén, ha keresztülvitetett ugyan (48. §.), de a kataszteri térképen feltüntetett felosztásra vonatkozólag a 49 — 51. §§. szerinti eljárás folyamán valamely változtatás történt: a pénzügyi hatóság az adókataszteri munkálatnak részleges átalakítása s a felosztásnak, illetve a felosztásra nézve történt változtatásoknak a kataszteri térképen való keresztülvitele és a felosztás folytán alakult birtokrészletek tiszta jövedelmének kiszámítása iránt intézkedik; és ezután, valamint akkor is, ha ily intézkedésnek előfeltétele vagy szüksége fenn nem forog, a térképet és a földkönyvet a felosztásnak a telekkönyvben hivatalból leendő érvényesítése végett az illetékes telekkönyvi hatósághoz teszi át.

Ha az új adókataszteri munkálat nem haladott még annyira, hogy a pénzügyi hatóság az említett kivánalmaknak rövid idő alatt eleget tehetne: a fenforgó akadály közlése mellett a felosztási földkönyvnek és térképnek a telekkönyvi hatósághoz való áttételét szintén teljesíti.

58. §.

Ha oly közös illetőség osztatott fel, mely a telekkönyvi helyszínelés után történt urbéri birtokrendezés, tagosítás vagy elkülönítés alkalmával adatott ki, és ha a felosztási térképnek és földkönyvnek a telekkönyvi hatósághoz érkeztekor (57. §.) az illető község telekkönyve az 1869. évi 2579. számú igazságügyministeri szabályrendelet értelmében még át nem alakított és a telekkönyvi betétek szerkesztése sem történt meg: a közös illetőség

felosztása telekkönyvileg a telekkönyv általános átalakításával kapcsolatosan, a mennyiben pedig a telekkönyvi hatóságnál a betétek szerkesztése már megkezdett és az illető község betéteinek szerkesztését gátló körülmény nem forog fenn, a telekkönyvi betétek szerkesztése alkalmával (1886:XXIX. törvényczikk 24. §. 2. bekezdés és 6. §.) foganatosítandó.

A felosztás telekkönyvileg az általános átalakítással kapcsolatosan foganatosítatik abban az esetben is, mikor az urbéri rendezés, tagosítás vagy elkülönítés a telekkönyvi betétek szerkesztése után történt és a közös illetőség ez alkalommal adatott ki

59. §.

Az 58. §. esetein kívül, a felosztás telekkönyvi keresztülvitele az 1869. évi 2579. számú igazságügyministeri rendelet 6—29. §-aiban foglalt szabályok megfelelő alkalmazásával és a jelen rendelet 60—63. §-ainak szabályai szerint a telekkönyv részleges átalakítása által foganatosítandó.

A felosztott fekvőségre jelzáloggal bíró hitelezőnek az 1869. évi 2579. számú szabályrendelet 7. §. h) pontjában megkövetelt biztosítása az 58-ik és a jelen §. eseteiben az által történik, hogy az egész fekvőségre bejegyzett zálogjog a felosztás folytán keletkezett birtokrészletek mindenikét terhelő egyetemleges jelzálogjoggá alakíttatik.

A telekkönyvnek a jelen §. szerinti átalakításánál felmerülő napi- és fuvardíjak a birtokostársak által a közös illetőségből nekik jutott birtok arányában előlegezendők és viselendők.

60. §.

A mikor a felosztás tárgyát oly közös illetőség képezte, mely a telekkönyvi helyszínelés előtt foganatosított birtokrendezés alkalmával adatott ki, vagy melynek telekkönyvezése a telekkönyvnek az urbéri birtokszabályozáshoz képest történt átalakításkor az 1881. évi 40.101. számú igazságügyministeri rendelet értelmében foganatosított: a felosztásnál fogva keletkezett birtokrészletekre vonatkozó tulajdonjog a telekkönyv részleges átalakítása folytán (59. §.) a jogosultak részére lejegyzés, illetve szétjegyzés útján kebleztetik be.

A telekjegyzőkönyv, melybe a közös birtok be volt vezetve, megszüntetendő.

61. §.

A 60. §. esetében a felosztás folytán keletkezett részletek a jelen szakasz második bekezdésének korlátai között hozzájegyzendőek a tulajdonosnak, illetve a telekk. rend. 55. §-ának figyelembe vételével a tulajdonos társaknak urbéri birtokához. Ha a tulajdonosnak több telekkönyvi jószágtestet képező urbéri birtoka van, őt illeti az átalakítási munkálat folyamán annak a jószágtestnek megjelölése, melyhez a hozzájegyzés történjék. Ha a megjelölés jogával nem él: a felosztás folytán keletkezett részletek a tulajdonos bármelyik urbéri birtokához hozzájegyezhetők.

Ha pedig a tulajdonosnak nincs oly urbéri birtoka, melyhez a hozzájegyzés megtörténhetnék, valamint akkor is, mikor az urbéri birtok és a közös ingatlanak hányada, melynek fejében az illető részlet kiadatott, nyilvánkönyvileg különbözően vannak terhelve: a felosztás folytán keletkezett részlet külön telekkönyvi jószágtestként jegyzendő be; a mennyiben pedig felosztáskor az illetőség fejében több birtokrészlet adatott ki, ezek külön telekkönyvi jószágtestté egyesítendőek. Ily esetben a jelzálogos hitelezők meghallgatásának mellőzésével (telekk. rend. 56. §. *d*) pont) a közös ingatlan illető hányadára bejegyzett zálogjogok, mint önállóak, illetve mint fő- vagy mellék-jelzálogjogok, az ujonnan keletkezett telekkönyvi jószágtestre átvitetnek.

62. §.

A 60. §. esetén kívül a felosztás folytán keletkezett birtokrészletek telekkönyvezésére a következő szabályok alkalmazandók:

a) Ha a telekkönyv az urbéri birtokszabályozáshoz képest már átalakított és ez alkalommal az utóbb felosztott közös illetőség az 1869. évi 2579. számú szabályrendelet 7. §. *g*) pontja értelmében telekkönyveztetett: a telekkönyvi hatóság a felosztás folytán keletkezett részleteket hozzájegyzi azokhoz az urbéri birtokállományokhoz, melyeknek tartozékát a közös telekjegyzőkönyv tartalmazta s a külön telekjegyzőkönyvekben történt kitüntetés szerint a közös illetőségből járó hányadok képezték, esetleg pedig, a meny-

nyiben a közösből járt hányadra harmadik személy már önálló tulajdonjogi bejegyzést nyert, ennek urbéri birtokához; ha a 61. §. második bekezdésében említett esetek valamelyike fenforog, az ugyanott felállított szabály szerint jár el; a közös telekkönyvet pedig mindenesetre megszünteti, s a külön telekjegyzőkönyvekben a közös telekjegyzőkönyvre feltüntetett hivatkozást kitörölteti.

b) Ha a telekkönyv átalakításánál a közös illetőség telekkönyvezésére az 1889. évi 45.041. számú igazságügyministeri rendelet szabályai alkalmaztattak, valamint akkor is, ha telekkönyvi betétek szerkesztése alkalmával még közösnek felvett illetőség képezte a felosztás tárgyát: az idézett ministeri rendelet 1. §-a értelmében vezetett közös telekjegyzőkönyvnek, illetve betétnek megszüntetése mellett a felosztás folytán keletkezett birtokrészletek az ugyanezen rendelet 2. §-a szerint vezetett külön telekjegyzőkönyvekbe, illetve betétekbe az osztatlan illetőségek helyett vezetendők be.

Az osztatlan illetőséget tárgyazo tétel ily esetben az *A)* lapon aláhuzandó.

63. §.

A mikor a közös telekjegyzőkönyvben, illetve betétben foglalt birtoknak csak egy része képezte a felosztás tárgyát: a telekkönyvi hatóság a 60—62. §-okban felállított egyéb szabályok alkalmazása mellett:

a 60. §. eseteiben a telekjegyzőkönyvet, melyben a közös birtok be volt vezetve, meg nem szünteti, hanem csupán a felosztott terület lejegyzését s a *B)* lapon ennek megtörténtét és a felosztás bejegyzését eszközli;

a 62. §. *a)* pontjának esetében a közös telekjegyzőkönyvet meg nem szünteti s a külön telekjegyzőkönyvekben a közös telekjegyzőkönyvre feltüntetett hivatkozást ki nem törölteti, hanem a közös telekjegyzőkönyvben a felosztott területet szabályszerűen lejegyzi s a *B)* lapon ennek megtörténtét és azt, hogy ez a terület a jogosítottak között felosztatott, bejegyzi, a külön telekjegyzőkönyveken pedig a közös telekjegyzőkönyvre feltüntetett hivatkozást épségben hagyja;

vége a 62. §. *b)* pontjának esetében az 1889. évi 45.041. számú

igazságügyministeri rendelet 1. §-a értelmében vezetett közös telek-jegyzőkönyv, illetve betét megszüntetésének, valamint az osztatlan illetőséget tárgyazó tétel aláhuzásának mellőzésével, a felosztott területet a közös telekjegyzőkönyvben, illetve betétben lejegyzi (idézeti rend. 9. és 11. §§.), ennek megtörténtét és a foganatosított felosztást a *B*) lapon bejegyzi és a felosztás folytán keletkezett birtokrészleteket hozzájegyzi azokhoz a telekkönyvi jószágtestekhez, melyekhez mint kiegészítő részek tartoznak, illetve a melyek az osztatlan illetőségek által képeztetnek (idézett rendelet 4. és 5. §§.).

III.

Vegyes és átmeneti intézkedések.

64. §.

A jelen rendeletnél fogva akár külön (59. §.), akár az általános átalakítással kapcsolatosan foganatosítandó telekkönyvi átalakításokra (58. §.) a bélyeg és illeték-mentesség, illetve az ez aluli kivételek tekintetében az 1869. évi 2579. számú igazságügyministeri szabályrendelet 28. §-a, a telekkönyvi betétszerkesztésre pedig (58. §.) az 1886 : XXIX. törvényezikk 71. és az 1889 : XXXVIII. törvényezikk 30. §-ai nyernek alkalmazást.

A törvényszék előtti eljárás folyamán (1—62. §§.) a beadványok, jegyzőkönyvek és határozatok, továbbá a mellékletként bemutatott okiratok, azok kivételével, melyek a felek közötti külön jogügyletet tartalmaznak, vagy a melyek nem a felosztási eljárás céljából állítottak ki, ugyszintén az eljárási költségekről kiállított nyugták, előirányzatok és számadások, bélyeg- és illetékmentesek.

Az 5. §-ban érintett hirdetmény a hivatalos lapban díjmentesen iktattatik be.

65. §.

Az 1—64. §§. szabályai a volt urbéresek részére közösen kiadott illetőségek felosztása s a felosztott részek telekkönyvezése iránt folyamatban levő azon ügyekben, a melyekben jogerejü érdemleges ítélet még nem hozatott, a további eljárásra megfelelően szintén alkalmazandók.

A mennyiben az eddigi eljárás folyamán azok az adatok vagy okiratok meg nem szereztettek, avagy azok az intézkedések nem tétettek, melyek az eljárásnak a jelen rendelet szerinti folytatására feltétlenül szükségesek, azok megszerzése és megtétele szükség esetén a kitűzött határnap elhalasztásával pótlandó.

Azon ügyekben, melyekben a jelen rendelet hatályba lépte napjáig már jogerejü érdemleges ítélet hozatott, a végrehajtás a korábbi jogszabályok szerint foganatosítandó, s a jelen rendelet szabályai csak a felosztott részek telekkönyvezésére alkalmazandók.

66. §.

Jelen rendelet a hivatalos lapban közzéteendő és a folyó 1890. évi július hó 1-ső napján lép hatályba.

Kelt Budapesten, 1890. évi június hó 2-án.

Szilágyi Dezső, s. k.

A.					B.		C.	D.	
Az urbéri rendezés (tagosítás, elkülönítés) alkalmával közösen kiadott birtokilletőségben részesített, volt urbéri birtokosok					A jelenlegi tényleges birtokosok		A közösen kiadott és felosztandó illetőségből járandóságot igénylők	Jegyzetek	
folyószám	házzszám	nevei	telek mennyisége, illetve az urbéri birtok területe	erre a közösen kiadott		házzszám	nevei	nevei	
				hold	□-öl				
1	42	Fekete Pál	$\frac{1}{8}$ telek	8	—	42	Fekete Péter	—	öröklés alapján
2	45	Kovács István	$\frac{2}{4}$ >	4	—	45	{Kovács József $\frac{1}{2}$ {Varga János $\frac{1}{2}$	— —	{öröklés alapján, {vétel jogezimén
30	96	Csapó Kálmán	zsellérség	2	—	104	Bartal János	Blaustein Miksa	Bartal vétel jogezimén bírja, Blaustein ugyanezimen igényli.
1	30	Vlad Juon	hold	□-öl	2	—	30	Vlad Juon	—
			12	1240					

A rendelet 12. §-ához.

Jegyzet. Az A) rovatban a «telek mennyisége» vagy az «urbéri birtok területe» veendő fel a szerint, a mint a közös birtokilletőség a telki állományoknak, vagy pedig az urbéri birtokok területének alapul vétele mellett állapított meg.

Körrendelet valamennyi közigazgatási bizottságnak és királyi erdőfelügyelőségnek.

(Az apácza-gyapoccz nevű káros erdei rovar megfigyelése ügyében.)

61.753. sz. I./4. Az erdőkre felette káros apácza-gyapoccz nevű rovar (*Phalena bombix monacha*; *Ocneria monacha*; vagy *Psilura monacha*), mely Bajorországban rendkívül veszélyes mértékben lépett fel, értesülésem szerint már az osztrák tartományokban, nevezetesen Morva- és Csehországban is jelentkezővén, szükségesnek tartom a közigazgatási bizottságot és a kir. erdőfelügyelőséget figyelmeztetni és utasítani, hogy az előbb megnevezett veszélyes rovar hazánkban való netaláni föllépésének megfigyelése iránt, az alábbiak értelmében haladéktalanul intézkedjék s a megfigyelések eredményéről hozzám f. évi december 30-áig az őszi-, továbbá jövő évi márczius 10-éig a téli- és május 30-áig a tavaszi megfigyelésről, a tapasztaltak előadása mellett, jelentést tegyen.

Ezen rendeletetről a közigazgatási bizottság a kerületében lévő erdőbirtokosokat s a községi és illetve a járási erdőtiszteket haladéktalanul értesítvén, egyszersmind fölkéri, s illetve utasítja, hogy a végzendő megfigyeléseket úgy saját jól felfogott érdekükből, mint az országos érdekekből kifolyólag is szorgalmasan és pontosan eszközöltessék, illetve teljesítsék, s a tapasztaltakat a fennebb kitűzött időben hozzám való bejelentetés végett, idei december 25-éig, jövő évi márczius 5-éig és illetve május 25-éig a bizottság tudomására hozzák.

A megfigyelést illetőleg tájékozással a következőket tartom megjegyzendőknék:

1. az őszi és téli ideje alatt a vágásokban ledöntött, vagy a mennyire lehetséges, az erdőben álló lúczy- és erdeifenyőfák törzsének leginkább 2—3 métertől felfelé eső részén a héjrepedéseket vagy pikkely-közoeket kell vizsgálni, hol az irtandó apró köles nagyságu, szürkésbarna, közepén horpadt, csupasz peték szőlőfűrthöz hasonló esomókban (10—50 pete s néha több is együtt) található; gyakran láthatók azonban a petecsomók az ággöcsök mellett, valamint előfordulhatnak a tölgy- és bükkfán is;

2. tavasszal megfigyelendők a petékből rendszeren április hóban kikelő, az első órákban sárgásszinű, de csakhamar, illetve néhány óra múlva, megfeketedő kis szőrös hernyók, melyek a kikelés helyén szétdörzsölendő apró csoportokban 2—6 napig, hideg, nedves időben pedig, midőn a kéregpikkelyek alá is visszahuzódnak, tovább is együtt maradnak s ezután fejlődésök első félszakában nyákszálakon függve bocsátják magokat egyik ágról a másikra vagy az aljára.

A jövő nyári megfigyeléseket, valamint föllépés esetében az irtást illető utasításom később fog kiadatni.

Budapest, 1890. október 16-án.

Bethlen.

Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések.

(Az 1890. évi szeptember hóban teljesített befizetések.)

A rövidítések magyarázata.

ak. = alapítványi kamat; att. = alapítványi törlesztése; ua. = új alapítvány (tagsági); Dfa. = Deák Ferencz alapítvány; Wka. = Wágner Károly alapítvány; Tla. = gr. Tisza Lajos alapítvány; Baa. = Bedő Albert alapítvány; hbj. = házbér jövedelem; td. = tagsági díj; ld. = lap díj; hd. = hirdetési díj; pd. = póstadíj; pkt. = póstaköltség térítvény; Npt. = Erdészeti Zsebnaptár; Ert. = Erdészeti Rendeleték Tára; rk. = rendkívüli bevétel; áb. = átfutó bevétel; T. és t. = "Tölgy és tenyészése" című mű; Fmt. = "Erdészeti Földmérés" ; Öfa. = Öfelsége ényymatu arcképe; ik = időközi kamatok; t. = térítvény; ás. = állami segély; Ecs. = "Erdei facsemetek nevelése" című mű, úb. = üvegbiztosítás; kkt. = kiállítási költség térítvény.

Befizetés	frt	Befizetés	frt
Apatini m. kir. erdőhivatal ld.	48.—	Egyed Miklós td.	8.—
Aigner czég Npt.	1.50	Első m. papír részv. társaság kkt.	27.03
Állami mechanikai tanműhely igaz. kkt.	24.10		
Also-lendvai hercz. erdőfelügy. kkt.	25.07	Fankovics Imre td.	8.—
gr. Apponyi Gusztáv kkt.	24.51	Földmivelési Ministerium Ert. 13.40. ld. 208.	221.40
		Firbász Adolf Fmt.	3.50
Barrois Sándor td.	3.—	Fischle Erigyes td.	8.—
Beretvás Endre Ecs.	1.06	Fekete Lajos kkt.	8.46
Barkóczay Ferencz td.	8.—		
Bartha Gábor td.	16.—	Gréger Géza td. 8.—. Ecs 1.50.	9.50
Blauhausch János Fmt. 5.00 Npt 1.56	6.56	Grill Károly E. L.	1.—
Bona Marino att.	5.—	Gunesch Gottfried td.	4.—
Beéli főszolgabírótság hd.	3.79	Dr. Günther Antal td.	8.—
Bustyaházai m. k. erdőhivatal hd.	14.20	Gawra János td.	4.—
Böhm József	5.61	Gödöllői m. kir. erdőhivatal hd.	6.55
Besztercebányai m. k. erdőigazgatóság hd.	6.95	Gasser Lipót hd.	6.30
Borbély Bálint td.	8.—	Groedl testvérek kkt.	4.02
		Gyulavári uradalom kkt.	12.75
Csik megye havasi javak igazgat. ld.	16.—		
Csegezy Pál td.	6.—	Hamrák Antal td.	8.—
Cseppey Kornél ak.	8.—	Haasz Adolf kkt.	49.03
Czinzer Károly td.	8.—		
		Imre Dénes ak.	2.—
Demárcsek Béla td.	4.—	Hosvai járás főszolgab. hivatal hd.	9.26
Dudutz Károly td.	4.—		
Dipold Imre ak.	8.—	Kalocsai érseki erdőmesteri hiv. ld.	6.—

Befizetés	frt	Befizetés	frt
Koralewski Géza td.	8.—	Porubszky Gyula td.	2,50
Kucsera József hd.	3.—	Pintér Mihály td.	4.—
Köhler Béla td.	8.—	Pauks László td.	8.—
Kilián Frigyes ld.	32.—	Pagura Antal att.	30.—
Koleczonay Antal att. 15— ak. 0,75	15,75	gr. Pálffy koridősbségi urad. kkt.	11,42
Kecskemét város Fmt. 3. ⁰⁰ . Ecs 1,56	5,06	Ritter Károly td.	8.—
Kolozsvári erdőgazgatóság hd.	12,20	Retter Frigyes ld.	8.—
Krajcsovits Ferencz. Fmt. 3. ⁵⁰ . T. és t. 2.—	5,50	Reményik Gusztáv Fmt.	3,50
Krajnyák János Ert.	1,86	Rochlitz Sándor td.	8.—
Kallivoda Andor td.	5.—	Schmidt Román td.	8.—
Kalmár Gyula td.	4.—	Szokolcza város hd.	2,95
Klassohn és társa kkt.	17,40	Schmitt E. L.	1.—
Kovács Antal Ert.	2,66	Steiner M. Mór ld.	8.—
Kracssebits Imre td.	8.—	Sift Agost ld.	8.—
Luczenbacher Pál segély ala- pitvány	100.—	Szabó György ak.	8.—
Lesenyi Ferencz att.	20.—	Schwartz Rezső td.	8.—
Laurenz János td.	8.—	Szentimrey Dániel td.	5.—
Licsko Ignác td.	8.—	Sümegh Vilmos	1,22
Lollok József Npt.	1,06	br. Simonyi Lajos ak.	10.—
Lorentz Jenő td.	4.—	Szilágy várm. közönsége ld.	8.—
Lippai m. k. főerdőhivatal hd.	27,25	Szántó Károly td.	16.—
Lorencz Győző kkt.	74,46	Schmidl és Ungar czég kkt.	33,56
Langhammer József td.	8.—	Stéger Antal ak.	6,40
Molnár János td.	4.—	Szomolnok bányaváros hd.	4,35
Milch Oszkár Npt.	1,56	Schultz és Pollák czég kkt.	54,66
Mayer Géza td.	8.—	Sárospataki hercz. uradalom kkt.	1,27
Modor város td.	16.—	Schauscekek György td.	8.—
Medveczky Ernő td.	4.—	Szepesházi Kálmán td.	8.—
Müller Henrik td.	2.—	Soóvári erdőhivatal hd.	15,80
Mikolásek György ld.	8.—	Tomcsány Gusztáv	17,92
Milch és Kohn kkt.	9,65	Tirts Rezső td.	8.—
Mitrovicz tannin-gyár kkt.	4,50	Tóth Miklós td.	4.—
Máriássy Ferencz kkt.	2,34	Trauer Gyula td.	7.—
gróf Nádasdy Ferencz ld.	15.—	Trsztjánysky László td.	8.—
Nadrági vasmű társ. erdőhiv. kkt.	37,75	Tibold Ferencz td. 4.— Ecs. 1,50	5,50
Országos szabadelvű kör ld.	8.—	Turesa Tivadar td.	2.—
Oláh József td.	12.—	Thuranszky Béla ab.	4,80
Polgár József td.	8.—	Tiller Mór és test. hd.	16.—
Pápa-Ugodi urad. erdőm. hiv. ld.	8.—	Traxler Lajos td.	8.—
		Timok János td.	8.—
		Uitz Mátvás td.	8.—
		Udvardi József td.	8.—
		Ujsághy Zsigmond td.	8.—
		Ungvári főerdőhivatal hd.	20,35
		Ujlaky, Hirschler és fia kkt.	178,55

Befizetés frt		Befizetés frt	
Voelker Frigyes td.	8.—	Zachár Jakab td.	8.—
Vinkler János Fmt.	5.—	Ziegler Károly Ecs. 1. ⁵⁰ Npt. 1. ⁰⁶	2 ⁵⁶
Vasvári urad. főerdészi hiv. ld.	8.—	Znióváraljai m. k. közalap. erdő- gondnokság ld.	8.—
		Zathureczky Gyula td.	8.—
		Zachár József (Csörötnök) td.	11.—
Wrabec Albert td.	12.—	Zsarnóczai m. k. erdőhiv. hd.	6 ⁵⁵
Witt Frigyes td.	8.—	<u>Összesen . 1896.⁵¹</u>	

Hirdető-melléklet az „Erdészeti Lapok“ 1890. évi X. füzetéhez.

 Az „Erdészeti Lapok“ mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadtnak.

Dijszabályzat. Az első negyven (40) sorért soronként negyven (40) krajezár, az erre következő husz (20) sorért, illetőleg a 41 egész 60-ik sorig, soronként harmincz (30) krajezár, míg a 60-ik soron felül következő minden sorért egyenként husz (20) krajezár számittatik.

Táblázatok nyomdai szabály szerint kétszeres árral számittatnak.

Kincstári és uradalmi

erdőtisztek és erdőőrök

részére akár

teljes egyenruhákat

akár pedig

egyes darabokat

valamint az

egyenruhához tartozó egyes részeket

csakis valódi

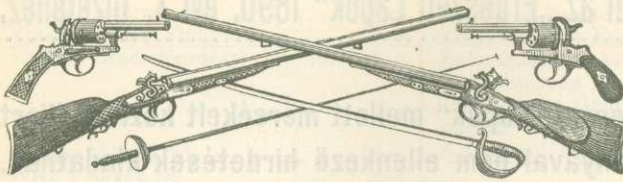
tartós minőségben szállítójótállás mellett

TILLER MÓR és TESTVÉRE

osztrák cs. és kir. és szerb királyi udvari szállítók, ugy szinte a m. kir. hadsereg szállítói

Budapesten, Károly-laktanya.

Kimerítő árjegyzéket kívánatra küldünk.

Fontos utazók-
nak, vadászok-
nak, tiszteknek
és másoknak.

Revolverk, fey-
verek, vadászati
eszközök,

különféle egyenruhák, valamint a fegyverszakba vágó mindennemű czikkek

BÉCS, Ottakring,
Festgasse 11/13. **GASSER LIPÓT** I. Kohlmart 8.
Raktar BÉCS,
I. Kohlmart 8.
fegyvergyára által, jótállás mellett legjobb minőségben és legolcsóbb áron
szállíttatnak.

—== Illusztrált árjegyzékek **bérmentve** és **ingyen** küldetnek. ==—

Fa-eladás.

A magyar-alkói közbirtokosság a jóváhagyás alatt levő üzemterv alapján 1892-től 1902-ig terjedő 10 évre a kihasználás alá eső mintegy 2400 k. hold területű erdejének — mintegy 400.035 k. t. m. luczfenyő, 100.066 k. t. m. jegenyefenyő, 45.000 k. t. m. bükkfa — kihasználását bérbe kívánván adni, felhívtnak mindazok, a kik ezen famennyiség megvásárlásához hozzá akarnak szólani, hogy zárt ajánlataikat f. év november hó 9-ig Kolozsvárra, Rózsa-utca 2-ik sz. Gyárfás Benedekhez adják be.

Szerződési feltételek és a 10 évi fordaszak alatt kihasználás alá eső részek becslési munkálatai, valamint a térképek Csathó János pénztárnok urnál Kalota-Szent-Királyt, vasuti állomás, Bánffy-Hunyad, megtekinthetők.

A szerződési feltételek Gyárfás Benedeknél is megtekinthetők.

Kolozsvárt, 1890. október 23-án.

Br. Jósika Sámuel,
k. b. elnök.

Árverési hirdetémények.

A besztercebányai püspöki uradalom írásbeli ajánlatokkal egybekapcsolt nyilvános árverés útján áruba bocsátja az alsó uradalom kerületében az 1891. évtől az 1894. év végéig bezárólag terjedő 40 éven át üzemterv szerint kihasználandó, valamint az előbbi évekről megtakarított vágásterületek fatömegét.

A 4 évi időszak alatt kihasználás alá kerülő terület

1. a garamszőlősi határban

I. és II. vágás sorozatu cserüzem 267₂ kh. 8122 üm³ kérges fával,

III. vágás sorozatu szálerdőüzem 112₅ kh. 1242 tm.³ haszonnfával és 11.178 üm³ tűzifával,

2. a berzenczei határban 310.⁸ kh, 3029 tm.³ haszonnfával és 47229 üm³ tűzifával,

3. a csejkői határban 36·5 kh. 896 tm³ haszonnfával és 2837 üm³ tűzifával,

4. a némethi határban 265·9 kh. 1786 tm³ haszonnfával és 23.263 üm³ tűzifával.

Az árverés első sorban a fentnevezett pagonyokban kihasználható egész famennyiségre, ennek sikertelensége esetén külön a garamszőlősi, berzenczei és csejkői határookra és külön a némethi határra, — és ha ez sem vezetne célhoz, minden egyes határra külön fog megejtetni.

Bánatpénz fejében leteendő, illetve az ajánlathoz csatolandó:

a) mind a négy határban kihasználható famennyiségre 4500 frt, mely akár készpénzben, akár óvadékképes értékpapirokban teendő le;

b) a garamszőlősi, csejkői és berzenczei határban lévő fára 4000 frt;

c) a némethi határban lévő fára 1300 frt;

d) a garamszőlősi fára 1000 frt;

e) a berzenczei fára 2500 frt;

f) a csejkői fára 800 frt.

Az ajánlatokban határozottan kijelentendő, hogy az árverelő az árverési, valamint a szerződési feltételeket ismerik s azokat feltétlenül elfogadják.

Az árverési és szerződési feltételek az uradalmi titkárnál Garam-Szt.-Kereszten, az uradalmi erdőhivatalnál Lutillán és Pultz Ferencz uradalmi főerdésznél Bars-Berzenczén tekinthetők meg.

Az árverés f. é. november 27-én délután 3 órakor fog Garam-Szt.-Kereszten az uradalmi ügyész hivatalos helyiségében megtartatni, mely ideig a zárt ajánlatok is az uradalmi titkárnál benyújtandók.

Garam-Szt.-Kereszten, 1890. október hó 15-én.

Dr. Tilless Béla

urad. ügyész.

Szám. 7798—1890. 1890. évi november hó 7-én d. e. 9 órakor alólírott irodai helyiségében (N.-Szeben, vármegyei épület) egy nyilvános árverezés fog tartatni, melyben Szeben megyei Szászujfalu község „Mittelberg“ nevű erdőrészéből 3000 drb. tölgy törzs fog eladatni.

A tölgytörzsek 50—70 ctm. vastagok és 21—22 méter hoszszaik és pedig tető és ágaival együtt adatnak el.

1850 frt o. é. bánatpénz az árverezés előtt leteendő.

Írásbeli ajánlatok 1850 frt bánatpénzzel ellátva illetőleg azokhoz csatolva még a szóbeli árverezés megkezdése előtt benyújtandók.

Bővebb felvilágosítást az alulírt hivatal nyújt, hol a feltételek is betekinthetők.

N.-Szeben, 1890. évi október hó 14-én.

A járási főszolgabíró

Fabritius.

Szepes vármegyébe kebelezett Jakubján község tulajdonát képező erdőből a rendszeres üzemtervben az 1888., 1889. és 1890-ik évben kihasználásra előírt II. tag, 17. és 19. osztág fakészlete összesen 7800 tömör köbméter luczfenyő szálfá november hó 19-én d. e. 9 órakor a község házánál nyilvános árverés útján el fog adatni.

Kikiáltási ár 7800 frt.

Minden árverező vagy zárt ajánlatot tevő tartozik az árverés megkezdése előtt a kikiáltási ár 10⁰/₀-át bánatpénz fejében letenni, esetleg a zárt ajánlathoz mellékelni.

Podolin, 1890. évi október hó 27-én.

Riesz László,
ker. főerdész.

Pályázatok.

5017. szám. 1890. Az alulírt m. k. erdőhivatalnál pályázat nyittatik:

a) erdőmesteri állomásra évi 1200 frt fizetés és az állomáyszerű illetményekkel és továbbá b) fizető számvivői állomásra évi 900 frt fizetés és az állomáyszerű illetményekkel, 600 frt biztosíték letételének kötelezettségével.

Pályázók felhivatnak, miszerint az 1883. évi I-ső t.-cz. 12. §-a által meghatározott szakképzettségüket, az állami erdészeti szolgálatba ujonnan belépni óhajtók pedig ezen kívül erős, ép testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és halló képességüket kincstári erdészeti orvos, megyei főorvos, vagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkoruk és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonatokkal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való tökéletes birását igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket f. é. december hó 10-ig az alulírt m. k. erdőhivatalhoz nyújtás be.

Soóvárott, 1890. évi október hó 17-én.

Magyar királyi erdőhivatal.

Sajó-Várkonyi erdőgondnokságnál egy III-ad osztályu erdőőri állomásra 70 frt évi bérrrel, természetbeni lakás, 14 ürméter kemény galy tűzifa, $2\frac{1}{4}$ hold tengeri föld, 1.6 hectoliter buza, 12 hectoliter rozs, 4.6 hect. árpa és 0.64 hectoliter főzelék, — továbbá 1 tehén, 1 üsző, 3 db. sertés legelőben állapittatik meg, f. év végével ténylegesen elfoglalandó állásra ezennel pályázat nyittatik.

Pályázók felhivatnak, miszerint ép, erős testalkatukat, különösen jó látó, beszélő és halló képességüket orvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkoruk és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való birását igazoló s sajátkezűleg irt kérvényeket f. évi december 20-ig az egri főkáptalan erdőhivatalánál nyújtásák be.

Az erdőőri állomásért folyamodók az erdőőri vizsga letételét is igazolni tartoznak.

Eger, 1890. október 17-én.

Az egri főkáptalan erdőhivatala:

Rudnyánszky Pál,
int. erdőtiszt.

(Utánnymot nem díjaztatik.)

4879. sz. 1890. A szentágothai járásban 6 erdőőri állomás és pedig: Oláhivánfalva, Lesses, Nagy-Sáros, Mártonhegy községek, Nagy-Sink és Szentágotha mezővárosok székhelyével be fog tölteni.

Ezen állással egy évi bér 240 frttal megállapított.

Pályázni kívánók felhivatnak, az erdőörvény 37. §-a értelmében felszerelt folyamodványaikat f. évi november hó 15-ig hozzám betérjeszteni.

Szt.-Ágotha, 1890. október hó 17-én.

A járási főszolgabíró:

Schaaser.